

PLA DE CULTURA DE SANT CUGAT

Ajuntament
de SantCugat

**Diputació
Barcelona**
xarxa de municipis

*Àrea de Cultura
Centre d'Estudis i Recursos Culturals*

Diputació de Barcelona
Juny 2005
Impressió: UIR

Índex

Presentació.....	7
El procés d'elaboració: aspectes metodològics.....	8
1. PREÀMBUL: LA PRESENTACIÓ DE LA CIUTAT.....	11
1.1. Sant Cugat: un model urbanístic i un fort creixement de població que defineixen un estil de societat i de vida cultural.....	13
Història d'una ciutat.....	13
La ciutat i el seu territori.....	15
L'espai urbà i les persones.....	16
Perspectives d'un creixement esperat.....	20
1.2. Sant Cugat: una societat amb uns indicadors demogràfics clarament favorables.....	22
Grups socials i el seu impacte cultural..	22
La mesura dels indicadors.....	24
2. ESTAT DE LA CULTURA A SANT CUGAT.....	33
2.1. Una dinàmica cultural rica, diversa i dispersa.....	35
Sant Cugat, terra de cultura.....	35
Les entitats: un motor cultural destacat de Sant Cugat.....	36
Sant Cugat i els joves.....	39
Residència d'artistes o artistes en residència..	40
La cultura i els agents socials.....	40
Els territoris de la cultura.....	41
2.2. La política cultural de l'Ajuntament.....	43
Algunes opcions rellevants.....	43
Sectors, serveis i equipaments.....	45
El suport a les entitats.....	59
El Consell de Cultura i altres instruments de participació ciutadana.....	60
La visió del territori, entre una realitat interna i la projecció metropolitana....	60
La gestió de la cultura.....	61
La comunicació.....	61
Els pressupostos.....	62

3. PROPOSTES DE FUTUR PER A LA CULTURA A SANT CUGAT	65
3.1. Objectius del Pla de Cultura.....	67
3.2. Estructuració de les propostes.....	67
Quadre de síntesi.....	68
<u>Àmbit 1:</u>	
La cultural com a eix vertebrador de l'acció política en el municipi.....	69
Eix estratègic 1: situar la cultura al centre de la vida pública.....	69
Eix estratègic 2: Sant Cugat, referent d'un model de gestió pública eficient.....	70
Eix estratègic 3: la potenciació dels recursos públics.....	71
<u>Àmbit 2</u>	
Les entitats culturals, motor de l'acció cultural a Sant Cugat.....	72
Eix estratègic 1: el foment de l'associacionisme, un repte compartit.....	72
Eix estratègic 2: Ajuntament i entitats, un diàleg fructífer.....	74
Eix estratègic 3: La gestió participativa de la cultura, les implicacions de cadascú.....	76
<u>Àmbit 3</u>	
La cultura com a factor de cohesió social i de generació de referents d'identitat ciutadana.....	77
Eix estratègic 1: la integració dels nous residents, una responsabilitat de tothom.....	77
Eix estratègic 2: el cycle festiu i els nous referents identitaris de Sant Cugat com elements de cohesió social.....	79
Eix estratègic 3: la presència de la memòria: de vila agrícola a ciutat de serveis.....	80
Eix estratègic 4: la infància, punt de partida.....	82
Eix estratègic 5: els centres de proximitat.....	83

<u>Àmbit 4</u>	
La cultura al centre de la vida santcugatena.....	84
Eix estratègic 1: Una mirada als creadors locals.....	84
Eix estratègic 2: els ensenyaments artístics, factor clau de la formació de públics i de creadors.....	85
Eix estratègic 3: per la difusió del coneixement contemporani.....	87
Eix estratègic 4: El sector privat, un potencial a desenvolupar.....	88
Eix estratègic 5: la comunicació de la cultura, una aposta important.....	89
Eix estratègic 6: cultura i educació: cap a la creació dels nous públics.....	91
<u>Eix transversal 1</u> : mantenir la qualitat com a un signe distintiu de l'oferta cultural a Sant Cugat...	92
<u>Eix transversal 2</u> : fer dels joves un sector prioritari d'actuació	93
4. ANNEXOS.....	95
Participants en les diferents fases del Pla de Cultura.....	97
Crèdits.....	101

PRESENTACIÓ

L'Ajuntament de Sant Cugat va endegar, amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, una Pla de Cultura participatiu on totes les associacions, col·lectius i ciutadans individuals han pogut aportar les seves opinions i experiències. El procés, que sempre ha estat obert a tothom, es va iniciar a principis d'aquest 2004. Primer van tenir lloc les taules de debat i posteriorment es va fer tota una sèrie d'entrevistes personalitzades a ciutadans.

Un Pla de Cultura a Sant Cugat ens servirà per racionalitzar l'oferta i treballar amb una millor planificació i cohesió. Si tenim unes bases establertes i consensuades, es crearan els instruments necessaris per dur-lo a terme, i millorem la gestió i posterior avaluació. L'Ajuntament de Sant Cugat, amb aquest pla, pretén ordenar i ajudar a fer de la cultura una *marca* de la ciutat des d'un marc de relació i d'actuació més ampli, i treballar tot el conjunt de la política cultural des de la transversalitat.

Aquest Pla de Cultura ha tingut dues fases. La primera, la de diagnosi, és una reflexió a l'entorn de la cultura a Sant Cugat feta per totes aquelles persones que van participar a les taules i aquelles que els vam demanar que opinessin sobre la nostra cultura. Presenta els trets fonamentals que caracteritzen la situació cultural actual a la nostra ciutat, i se van extreure els punts i els eixos principals que van permetre començar la fase de propostes.

En la segona part, s'han recollit, ordenat i sistematitzat d'una manera estratègica les propostes d'accions que s'han considerat prioritàries per desenvolupar les nostres programacions i accions culturals futures. Això sí, sempre amb el màxim de consens possible. Volem que la cultura a Sant Cugat sigui un projecte compartit per la ciutadania i que les opcions de la nostra política cultural estiguin ben reflexionades, amb una visió estratègica que ens faci entendre les nostres prioritats culturals i uns objectius a llarg termini.

Només em resta agrair a tots els ciutadans i ciutadanes que han dedicat un temps a reflexionar sobre la cultura a la nostra ciutat, i animar-vos a participar d'una manera activa a la implementació d'aquest Pla.

Lluís Recoder
Alcalde de Sant Cugat

EL PROCÉS D'ELABORACIÓ: ASPECTES METODOLÒGICS

El Pla de Cultura de Sant Cugat del Vallès busca presentar l'estat de la qüestió de la cultura a la ciutat i les propostes que permetran millorar-ne el seu funcionament. En el Pla es detecten les mancances però molt especialment les potencialitats de cara a presentar les posteriors propostes d'acció.

Aquest Pla de Cultura ha estat elaborat amb la voluntat d'unir el rigor de les dades disponibles i el coneixement dels experts consultats però, sobretot, el major nombre de les opinions de la població santcugatena implicada en diferents fases del procés.

Conscients de la dificultat de l'objectivitat absoluta, aquest document recull i ordena pràcticament totes les opinions expressades, tot i poder, en algun cas concret, arribar a ser contradictòries entre elles. Més enllà de la dada precisa, ha interessat sobretot la percepció de la població, conscients que, de vegades, "les coses no són com són, sinó com la gent creu que són". I això en el camp cultural que ens ocupa és un factor decisiu. Tampoc s'ha volgut sacrificar, en benefici d'un hipotètic consens, els matisos o expressions minoritàries obtinguts en converses de proximitat. Ha primat sempre la riquesa de punts de vista que la uniformitat en el pensament. Finalment, com a treball de recerca, no està pensat per agradar a algú en concret o a tothom a la vegada. Segur que tothom hi trobarà punts d'acord i aspectes dels quals pot discrepar. Amb tot, no deixa de ser un reflex del pensament ciutadà, ric i divers, complementari a voltes, antagònic en alguns casos.

A la primera part, com a tot diagnòstic d'una situació social, cal ser conscients que es tracta més d'una interpretació, en aquest cas col·lectiva, que d'una mesura exacta. En el camp cultural no tot són, com en altres àrees, indicadors mesurables, exactes, consensuats, comparables i perdurables, i a més, únics per a tots els sectors culturals. La visió externa del coordinador metodològic i relator d'aquest document pot haver restat coneixement inicial de la realitat però ha permès una distància necessària i saludable en un exercici de diagnosi social com aquest. La implicació directa de moltes i diverses persones, tant de Sant Cugat com de fora, en la direcció del Pla ha permès una revisió exhaustiva des d'angles molt distints.

A la segona part, la de propostes, s'ha fet un esforç per interpretar, unificar, agrupar i donar sentit amb projecció de futur a les pràcticament 400 intervencions sorgides en els diferents moments del procés.

El Pla de Cultura s'ha desenvolupat mitjançant diversos instruments que han permès obtenir el màxim d'informació, opinions i sensibilitats presents en la realitat cultural santcugatena. En concret aquestes etapes d'elaboració són, per ordre cronològic, les següents:

1. Anàlisi documental, integrat d'una banda per l'anàlisi de l'explotació estadística i cartogràfica de les dades de caràcter demogràfic i socioeconòmic, així com dels indicadors disponibles referits a la despesa municipal, a la formació, creació i consum cultural, a les activitats i nivells d'ocupació d'equipaments, realitzant, sempre que ha estat interessant i possible, les oportunes comparatives amb altres ciutats.

D'altra banda, s'ha analitzat la nombrosa bibliografia, els estudis i reflexions existents sobre el territori i temàtica en qüestió, per tal de poder incorporar les aportacions anteriors que encara siguin vigents i reflexionar sobre les que ja no ho són. Aquesta fase de treball s'ha desenvolupat de manera transversal en paral·lel al conjunt de les diferents fases aquí descrites.

2. Treball de camp i visites al conjunt de la ciutat i als equipaments, realitzades pels tècnics de la Diputació, per tal de copsar i de contrastar la realitat d'aquests.
3. Realització de dues sessions de treball intern amb la participació de la direcció i tècnics responsables de la cultura de l'Ajuntament de Sant Cugat i dels tècnics de la Diputació de Barcelona amb l'objectiu de focalitzar la direccionalitat del conjunt del procés i d'establir un diagnòstic inicial. Aquestes sessions s'han realitzat comptant amb la figura d'un moderador-relator.

Per tal d'incrementar l'eficàcia de cada sessió, prèviament s'han distribuït entre els participants uns guions de treball fets a mida del tema i de la circumstància. Al llarg de les sessions s'ha anat elaborant una proposta d'entrevistes a persones significatives en el món cultural de Sant Cugat.

4. Realització d'entrevistes individualitzades a membres del Servei de Cultura i altres departaments de l'Ajuntament per a temes precisos.
5. Convocatòria de les Taules de treball. Han estat grups oberts de participació ciutadana a l'entorn dels 4 temes cruïlla proposats:
  - a. Cultura i territori (gestió de l'entorn, propostes culturals per a un creixement urbanístic, turisme cultural, etc.)
  - b. Cultura i societat (configuració del teixit social, paper de les entitats culturals, població i dinàmica cultural, relació entre educació i cultura, etc.)
  - c. Cultura i memòria (gestió del patrimoni cultural i natural, funció de la memòria en una política cultural, etc.)
  - d. Cultura i creació (paper dels creadors en la cultura local, anàlisi de les funcions lligades a les arts: creació, producció, formació, difusió i respostes integrades des dels diferents agents).

Cada Taula de treball s'ha trobat en dues ocasions i ha estat dirigida per dues persones prou representatives del teixit cultural de Sant Cugat i per un expert nomenat per la Diputació de Barcelona.

6. Realització d'una taula de treball específica amb joves per a detectar les opinions d'aquest grup de població, poc representat en les fases anteriors del procés.
7. Realització d'un conjunt d'entrevistes individualitzades a prop de 25 membres de les entitats culturals, professionals, artistes, creadors i agents actius de la ciutat a efectes de conèixer la diversitat de sensibilitats i necessitats dels emprenedors i del teixit associatiu cultural.

8. Elaboració per part del Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona d'un document de Diagnòstic generat en el conjunt dels processos d'informació, discussió i reflexió suara esmentats..
9. Presentació pública del Diagnòstic del Pla de Cultura
10. Realització d'una segona fase de taules de treball obertes, participatives i grupals per tal de recollir l'opinió de la ciutadania sobre les propostes a dur a terme pels diferents agents socials de Sant Cugat en matèria cultural. Els temes de debat de cada taula de propostes varen ser:
  - a. Sant Cugat més enllà
Es tractava de fer un exercici de projecció futura de la nostra ciutat i quin paper volem que hi jugui la cultura.
  - b. Serveis, programes i equipaments
Per afinar l'encaix entre uns i altres en relació al servei que fan a la ciutadania
  - c. El paper del teixit cultural a la ciutat
Per saber quina és la responsabilitat de les entitats de Sant Cugat en la dinamització de la vida cultural local
11. Redacció definitiva i lliurament del Pla de Cultura de Sant Cugat del Vallès.
12. Presentació pública del Pla de Cultura de Sant Cugat

El conjunt del Pla de Cultura s'ha desenvolupat de novembre de 2003 a maig de 2005.

1. PREÀMBUL: LA PRESENTACIÓ DE LA CIUTAT

1.1. SANT CUGAT: UN MODEL URBANÍSTIC I UN FORT CREIXEMENT DE POBLACIÓ QUE DEFINEIXEN UN ESTIL DE SOCIETAT I DE VIDA CULTURAL

1.1.1. Història d'una ciutat

Sant Cugat és una ciutat amb una trama urbana clarament definida a partir de la seva història. Alguns dels fets esdevinguts al llarg dels anys són, avui encara, elements notables de la realitat santcugatena.

L'actual Sant Cugat neix, ara fa un miler d'anys, a partir del monestir i de la pagesia dels seus voltants agrupada en el llogaret d'Octavià. Amb el temps es configura un nucli de població que dona lloc al poble de Sant Cugat, avui en dia el centre històric de la ciutat. En ell s'hi desenvolupa un incipient teixit urbà en el que conviuen monjos, pagesos, comerciants i oficis artesans. La vinya era el cultiu principal.

El centre del poble ha anat variant al llarg dels anys. Contràriament al que es podria pensar, en un inici, el centre geogràfic del poble no era el monestir sinó la plaça Pere Sant amb la seva parròquia. Cap el 1900 el centre es desplaça vers la confluència dels tres camins que menen a les poblacions veïnes: Barcelona al sud-est (actual carrers de Francesc Moragas i Cánovas del Castillo i carretera de la Rabassada BP-1417), Cerdanyola al nord-est (actuals carrers de Santiago Rusiñol, de la Torre, de la Creu i avinguda i carretera de Cerdanyola BP-1413) i Rubí al nord-oest (actual avinguda de Rius i Taulet i carretera de Rubí BP-1503), configurant una "Y" amb la plaça dels quatre cantons com a punt d'encontre. Responent a l'anomenat "efecte carretera", el poble s'estén seguint aquestes tres vies, amb cases a banda i banda dels camins, buscant el fàcil accés al seu centre.

Aquesta situació es manté, amb els seus alts i baixos i amb un creixement de fons natural a tota població fins a finals del segle XIX. El 1917 s'inaugura el tram de doble via de tren des de la plaça de Catalunya de Barcelona fins a Sant Cugat, obra realitzada a partir de la iniciativa de l'enginyer Carles Emili Montañés i del financer Frank S. Pearson. Dos anys després, Sant Cugat es connecta per tren amb Terrassa i en calen cinc més per arribar a Sabadell.

Aquesta connexió per ferrocarril a principis del segle XX afavoreix un salt important a Sant Cugat. Moltes famílies adinerades, principalment de Barcelona, hi edifiquen torres, algunes d'elles de bella factura modernista, per passar-hi les vacances. En un inici ho fan seguint les vies d'accés: l'actual Eixample sud - carretera de la Rabassada i, en menor mesura, l'actual avinguda de Cerdanyola. A la carretera de Rubí es repeteix el procés d'una manera menys planificada: les torres dels estiuejants són menors en nombre i en aparença. Per altra banda es van creant les colònies d'estiuejants seguint el model anglès de les ciutats-jardins a La Floresta (cal recordar que en un inici era anomenada La Floresta Pearson en referència al constructor del tren), Mira-sol i Valldoreix. Aquests són els àmbits de territori accessibles des dels baixadors del tren. Les casetes d'estiueig són més senzilles que les primeres mansions d'estiueig de l'alta burgesia de Barcelona). Aquesta no serà l'única aportació forana: el 1912, els treballadors anglesos de la línia de tren entre Barcelona i Terrassa creen el primer camp de golf existent a Catalunya. Finalment, el centre històric creix i ocupa l'espai fins l'estació amb un estil constructiu encara de poble però amb una menor densificació.

Aquesta fou la darrera gran ampliació del que es podia anomenar centre històric de Sant Cugat.

L'abril de 1960 és designat alcalde Josep Barnils i Solà. Sota el seu mandat Sant Cugat no va seguir la tònica general d'industrialització dels altres municipis, fet bastant inusual en els temps que corrien. El resultat va ser la pràctica absència de polígons industrials que és la causant que durant els anys 60 i 70, al contrari que a la resta de poblacions de l'àrea d'influència de Barcelona, Sant Cugat acull una arribada d'immigrants d'altres parts de l'estat espanyol molt reduïda degut a la manca de llocs de treball a la indústria local. La ciutat no té, per tant, grans barris en els que s'assentaria aquesta població arribada sobretot del sud i centre d'Espanya. Els barris del Coll i de Sant Francesc, amb un urbanisme molt propi d'un barri de nova creació, n'és pràcticament l'únic testimoni. La feble industrialització del municipi és tan ben rebuda per la població sancugatenca que, fins i tot en l'actualitat, l'alcalde Barnils té unaavinguda dedicada a la ciutat, cosa poc habitual en edils de l'època franquista.

A partir del Pla d'Actuació Metropolitana de 1976 es comença a definir d'una manera més ordenada el futur de Sant Cugat. En aquella època convivia els pagesos, els vilatans de sempre, els estiuejants i els immigrants arribats els anys 60 i 70 de la resta de l'Estat espanyol. L'edificació s'incrementa de manera més ordenada i s'incrementa l'ocupació de les parcel·les de sòl que quedaven dins la trama urbana central.

Una segona revolució en les comunicacions, com ho fou el tren l'any 1917, va ser la construcció de les autopistes que creuaven el Vallès i que va estar a l'origen d'un fenomen molt particular a Sant Cugat. Cap els anys 70 i 80 es va crear un fet migratori de gent de Barcelona que buscava una casa més o menys aïllada en un entorn natural però proper a la capital. En trobar-se molts municipis propers en plena expansió d'un tipus d'urbanisme depredador, aquestes persones varen trobar a Sant Cugat, i en particular als seus districtes, un dels pocs indrets preservats que restaven en un radi limitat al voltant de la gran ciutat. És així com la Floresta, Mira-sol i Valldoreix, fins aleshores zones eminentment d'estiueig, van acollint nous residents metropolitans: professionals, intel·lectuals, artistes, etc, la majoria d'ells amb un perfil jove. Paral·lelament una part destacable dels estiuejants o els seus fills s'instal·len a viure a les torres d'estiueig de Sant Cugat situades principalment als districtes perifèrics de la ciutat. Tot plegat anava suposant un creixement de població molt sostingut i prou harmònic amb l'entorn.

Aquest fenomen de creixement es va acompanyar de la instal·lació a Sant Cugat de zones de serveis o, ocasionalment, industrials de baix impacte ambiental: en un primer moment són TVE, CAR, Catalana d'Occident a les que seguiran en el temps i fins avui Hewlett Packard, Roche, Deutsche Bank, Banc de Sabadell, Sharp, Boehringer i altres, principalment al nord del municipi, a l'entorn de l'autopista A-7, per motius de centralitat, connectivitat i mobilitat en relació amb el territori metropolità.

Un altre fet diferencial de Sant Cugat és l'elevada implantació de centres escolars privats que busquen una certa excel·lència.

Posteriorment, amb l'obertura dels túnels de Vallvidrera es va incrementar el flux migratori ja existent, aquesta vegada d'una manera molt més massiva, sobretot a partir dels anys 90 i fins l'actualitat. Sant Cugat és, avui en dia, una de les ciutats amb un creixement de població molt elevat. Només cal veure més endavant la taula 3 per veure que en 16 anys (de 1981 a 1997) el cens s'incrementa en 20.000 habitants i que

només necessita 5 anys més (de 1998 a 2003) per tornar a créixer en 20.000 més). Aquest increment és d'origen migratori intern (provenint majoritàriament de l'Àrea Metropolitana de Barcelona) però també, i aquesta és una altra dada a destacar, fruit d'una important taxa de natalitat. Aquest increment reproductiu és, a més, degut a la població d'origen metropolità barceloní i no, com a tantes altres localitats catalanes, propi de les poblacions immigrades. Amb les dades que es disposa¹, Sant Cugat és la ciutat amb la taxa de natalitat més elevada de l'Estat espanyol.

Finalment, un cop el territori lliure i disponible per construir comença a esdevenir escàs, a Sant Cugat es passa del model de casa aïllada propi dels districtes (Les Planes, La Floresta, Mira-sol i Valldoreix) a una nova tipologia d'habitatge, primer en forma de cases adossades, després blocs plurifamiliars amb jardí i piscina comunitaris. Neixen així els barris de Parc Central, Torre Blanca, Coll Favà i altres, últims nuclis de creixement a la ciutat.

1.1.2. La ciutat i el seu territori

Si el model urbanístic d'una ciutat unit a l'evolució de la seva població és un element condicionant del seu desenvolupament social i cultural, això és particularment cert a Sant Cugat.

El fort creixement demogràfic de Sant Cugat en els darrers 5-10 anys ha fet que es passi d'una concepció de poble a una de ciutat. La visió de poble, amb tot el que comporta (petita escala territorial, sensació de conèixer a tothom, dinàmiques tancades, importància de les entitats locals, pes de la cultura tradicional pròpia, etc.) té la seva importància sobre un sector de la població més autòcton i tradicional, que representa al voltant d'un 20% de la població. En el sector de població d'arribada més recent (darrers 5 – 10 anys) predomina més una visió moderna amb el que això comporta (escala metropolitana, expectativa envers les institucions públiques, opció de cultura més exigent, etc.). Expressada en termes de la població autòctona, aquesta dualitat entre "els de sempre" i els "nou vinguts" és particularment marcada a Sant Cugat, en part perquè la població d'arribada recent és extraordinàriament elevada en termes absoluts i relatius i, en part, perquè, al contrari de tantes localitats catalanes, no hi ha a Sant Cugat una franja intermitja important de la immigració espanyola dels anys 60 i 70 (únicament un barri, el de Sant Francesc, pot considerar-se, en aquella època, fruit d'aquesta immigració). Aquests dos fets marquen una diferència remarcable de tipus socio-demogràfic entre Sant Cugat i la majoria de municipis de l'entorn barceloní.

A Sant Cugat, d'acord amb l'opinió dels experts entrevistats, coexisteixen tres tipus diversos de model urbanístic que corresponen a èpoques i voluntats de convivència diferents, amb les seves repercussions sobre la vida cultural. En síntesi i amb totes les excepcions que una realitat social comporta, aquests són:

- La trama urbana tradicional, més propera a un poble convencional, amb una concentració dels habitatges, situada entre el Monestir i l'estació del FGC, amb les seves zones comercials incardinades (els baixos dels edificis), carrers irregulars en quant a traçat i amplada, una destacada i creixent zona de vianants en la majoria de casos, places pel passeig i l'encontre, contenint la majoria d'equipaments culturals i

---

¹ "Anuario social de España, 2004", editat per la Fundació la Caixa amb dades estadístiques de 3.171 municipis de més de 1.000 habitants, representant, a 1 de gener de 2003, el 96% de la població espanyola.

esdevenint el punt de referència urbana per a tota la població del municipi. En aquest sentit és simptomàtic que se l'anomeni "el centre" o directament "Sant Cugat" per oposició als altres districtes. La seva població, en termes generals, és vista com a més autòctona, arrelada i participativa. Sol considerar-se que té un concepte de cultura més lligat a les activitats tradicionals i populars, a les entitats més establertes, a les propostes locals, etc. També hi viu una part de la petita comunitat d'estrangers no comunitaris.

- Els districtes d'expansió urbana, definits a partir d'un model d'habitatge unifamiliar aïllat amb jardí i, bastant sovint, piscina individual, construït en la base de torres d'estiueig datant de principis del segle passat i, posteriorment, a partir dels anys 20 fins ara, amb cases d'edificació més recent. Ocupen una gran extensió del municipi actual i són representants d'un alt nivell de vida, amb una població que, sense ser originària de Sant Cugat, porta molts anys establerta i es considera ja població local a tots els efectes, d'edat adulta amb fills grans i amb una pràctica cultural més habitual.
- Les zones de nova expansió de Sant Cugat, amb un model urbanístic a mig camí entre l'urbà compacte propi del centre històric i el dispers propi dels districtes, trobant un equilibri entre les virtuts de la centralitat urbana i les del recolliment en espais diferenciats. Tenen una població generalment d'arribada més recent (fa 5-15 anys) que busca un nivell de vida elevat en quant als estàndards urbanístics, arquitectònics i micro-socials, creant comunitats de 40-50 habitatges que comparteixen serveis comuns. La seva població sol ser de parelles joves sovint amb infants petits, provenint de Barcelona i l'àrea d'influència propera, amb voluntat de trobar un cert aïllament, poc implicats i amb poc temps per dedicar-se a la cultura i les entitats locals, molt relacionats encara amb els seus municipis d'origen, etc.

Taula 1. Creixement Població per districtes (1996-2003)

	habitants 96	%	habitants 03	%	Inc. 96-03
Centre històric	34.526	72 %	50.839	72 %	47%
La Floresta	2.998	6 %	3.801	5 %	27%
Les Planes	990	2 %	1.111	2 %	12%
Mira-sol	4.040	8 %	7.999	11 %	98%
Valldoreix	5.091	11 %	6.914	10 %	36%
TOTAL	47.645	100 %	70.664	100 %	48%

Font: Elaboració pròpia a partir dades del Padró de Sant Cugat

En aquesta taula es pot veure com el centre històric creix al mateix ritme que ho fa el conjunt de la ciutat i que la diferència existent entre districtes és gran: Mira-sol, el més proper al centre, té un creixement espectacular i Les Planes, el més allunyat, es queda a una quarta part de la mitjana de la ciutat.

1.1.3. L'espai urbà i les persones

De manera general, el centre històric de Sant Cugat recorda, pel seu origen, evolució i estat actual el de qualsevol localitat catalana similar. Com a centre urbà històric, actualment està sotmès a un procés de renovació urbanística important (zones de

vianants, rehabilitació i construcció de nous edificis, rehabilitació d'espais públics i privats, etc.)

A Sant Cugat, però, cal destacar el peculiar creixement urbanístic d'edificació dispersa, iniciat amb les torres d'estiueig, afermat en la dècada dels 60-70 amb l'arribada de nous residents i mantingut actualment, amb les seves variacions, per una part de la població d'arribada més recent. Aquest fenomen ha creat, fent una mitjana per a tota la ciutat, una densitat urbana molt feble. D'acord amb la taula 1, el 28% de la població viu en els districtes, un tipus de veïnat identificat com bàsicament unifamiliar, dispers i amb una trama social difosa en una gran part del territori.

Tot plegat, aquest model crea una població que busca a certs barris i districtes de Sant Cugat l'aïllament i la tranquil·litat que no troba en els seus municipis d'origen. La dispersió i el desarrelament fa que sovint s'anomeni "Sant Cugat" només al centre històric amb la seva àrea de creixement natural pròpia i que els districtes se'ls anomeni pels seus noms (cosa natural), però amb un significat excloent del de "Sant Cugat". En el cas de Valldoreix la situació encara és més marcada. El "veïnat" de Valldoreix va esdevenir una Entitat Municipal Descentralitzada, amb alcalde pedani propi, a finals dels anys 50, per iniciativa dels seus residents (burguesia vinguda de Barcelona) per enfrontament social amb l'alcalde de Sant Cugat i tenir "bones relacions" amb el governador civil de l'època. Actualment els veïns de Valldoreix segueixen sent partidaris del procés de descentralització.

Un dels efectes d'aquesta situació complexa és el feble sentiment de pertinença per part d'un sector important de la població, la que s'ha instal·lat a Sant Cugat en els darrers 5 o 10 anys. Amb uns contingents tan grans de persones acabades d'arribar, Barcelona tan a prop i una certa voluntat d'aïllament i de tranquil·litat com a aspiració de vida, hi ha gent que no se sent ben bé de Sant Cugat. Podent realitzar la seva activitat professional, familiar, de lleure i altres fora de la ciutat, Sant Cugat és viscuda per una part significativa de la població (pel seu volum, malgrat el seu silenci) com una ciutat residencial de gran nivell de qualitat de vida, però no sempre com a espai de convivència quotidiana. Això afecta, com és de suposar, la pràctica cultural, que acostuma en molts casos a desenvolupar-se més en les localitats d'origen. Al final, el que es planteja és un dubte sobre la identitat santcugatena, que per a un sector de la societat està associada a la terra, a les tradicions i al calendari festiu popular i per a un altre sector, la identitat santcugatena està més lligada a un nou estil de vida en el que no es contempla forçosament la vida cultural local.

Aquesta divisió es veu també en l'actitud envers el fet cultural. Els uns la viuen en tant que protagonistes des de les entitats i les comissions *ad hoc*, prioritzant l'acció per sobre d'altres consideracions, i els altres mantenen una postura d'espectador basant la seva presència fonamentalment en el consum cultural. Els uns veuen les associacions com a motors de l'acció cultural i garants de la identitat col·lectiva mentre que els altres veuen els equipaments i els poders públics com els responsables de l'oferta cultural local.

Concretant en els aspectes culturals, es pot comprovar com aquesta trama urbana dispersa en els districtes i l'alt cost de les construccions repercuteix sobre la capacitat i possibilitat d'implantació de les entitats culturals. Tant al centre de la ciutat com als nous territoris hi ha una situació que dificulta la implantació d'entitats que busquen tenir local propi. La pressió immobiliària és tan gran que en els districtes, durant els anys 60 i 70, en el pas de segona a primera residència ni tant sols es van preveure

espais pels serveis bàsics com el comerç o susceptibles de servir per a la ubicació d'associacions o col·lectius locals. Val a dir que actualment s'ha rectificat aquesta actitud i en els processos de planificació s'integren nous equipaments culturals. D'altra banda, tampoc es genera una massa social suficient en nombre i motivació per reforçar el teixit associatiu, si no és, com es veurà, el lligat a les necessitats territorials i urbanístiques al voltant d'associacions configurades a partir de veïns de carrers o zones de cada districte.

De manera general, existeix un desequilibri notable entre el centre urbà de Sant Cugat i els districtes a nivell de distàncies, transports, funcions socials, perfil demogràfic, model urbanístic, interessos, visions de la ciutat, etc. Això crea una visió centripeta molt pronunciada. Moltes de les persones del centre històric no senten cap motivació que els porti a freqüentar els districtes de la ciutat. De la mateixa manera, els habitants d'un districte extern al centre no solen desplaçar-se a un altre districte. El centre històric és reconegut com un centre de trobada per a tothom. A més, la seva zona de vianants és molt ben valorada pel conjunt de la població. La ciutat ha guanyat en espais públics, comuns, compartits, de relació, d'esbarjo i de passeig. De retruc, l'activitat cultural en surt beneficiada.

No obstant això, la recerca de tranquil·litat porta la població dels districtes a no desitjar especialment cap concentració de serveis comercials, lleure o culturals prop de casa seva pel que pot representar d'alteració de la pau de l'entorn.

Aquest reconeixement de la funció central del centre històric fa que, ben al contrari d'altres municipis urbans, a Sant Cugat poca gent planteja un moviment descentralitzador d'envergadura dels equipaments culturals. La nova biblioteca central prevista se situa clarament en un dels districtes, Mira-sol.

Ara bé, aquest fenomen centralitzador té el seu preu en el col·lapse que es genera a la zona centre molts caps de setmana, moment dedicat als encàrrecs domèstics, degut a l'excessiu nombre de vehicles que ha de suportar, a la dificultat d'implementar un servei de transport públic en un territori tan dispers, i a la creixent implantació de zones de vianants. Un espai que fins ara albergava uns 40.000 habitants haurà de donar servei ben aviat a les 90.000 persones esperades. L'Ajuntament de Sant Cugat ja té previsiones de crear nous espais de centralitat urbana en els districtes que alleugeriran el centre històric. Cal veure quin paper juga la cultura en aquests incipients moviments descentralitzadors.

Tot i els innegables avantatges, aquest model urbanístic porta a detectar certes carències en serveis importants com una xarxa completa de transport públic intern, la qual cosa fa que el cotxe esdevingui imprescindible en el conjunt d'una ciutat amb nuclis urbans molt dispersos. Això, pel que fa a la joventut, es converteix en un problema afegit per la dificultat de gaudir d'autonomia pròpia.

En canvi, Sant Cugat està molt ben dotat de transport públic amb els municipis propers com ara Barcelona, Sabadell o Terrassa mitjançant un tren amb vocació de metro, freqüent, ràpid i còmode. Aquest fa funcions de transport intern del municipi en tenir diverses estacions en el terme municipal: Sant Cugat, Valldoreix, La Floresta, Mira-sol, Sant Joan i Hospital General. L'estació de Les Planes, tot i estar en el terme municipal de Barcelona, fa la mateixa funció pels seus habitants. A més, en un futur que s'espera proper, caldrà considerar l'estació de tren de RENFE. Els desplaçaments per autopista també són òptims amb les tres grans ciutats esmentades. Els túnels de Vallvidrera, tot

i el cost del peatge, són una bona solució per accedir a Barcelona. Tot plegat facilita molt el transport a i des de Barcelona pel que fa, entre altres, al consum cultural. No obstant això, l'ús i abús del vehicle privat és un símptoma de manca de "cultura de ciutat". Mentre els carrers estan col·lapsats en alguns dies clau de la setmana com dissabte, els aparcaments públics de recent construcció estan buits (s'ha de pagar i això encara no està assumit per l'usuari de la ciutat). Disposar d'espai d'aparcament a 200 m. del destí es considera una distància excessiva. Els nous punts de centralitat urbana en projecte són vistos amb recança per un sector de la població dels districtes. Poden trencar el desig de tranquil·litat que una part de la població busca en la seva opció de trasllat al conjunt de Sant Cugat.

Per entendre millor aquest fet val la pena conèixer la mobilitat obligada o sigui, la quantitat de desplaçaments que es fan al dia per qüestions de treball per motiu de treball (veure la taula 10 i 10bis més endavant). Una part important de la població surt de Sant Cugat per anar a treballar a municipis propers. De la mateixa manera, una quantitat també considerable de persones es desplacen a Sant Cugat per treballar-hi. Aquest fenomen és comú a molts municipis metropolitans. A Sant Cugat podem pensar que té, a més, un component de nivells professionals que va més enllà de l'intercanvi natural entre ciutats: els santcugatencs i les santcugatenques que treballen fora de la ciutat solen correspondre a nivells més elevats de responsabilitat professional: directius, tècnics qualificats, professors universitaris, artistes, etc. En canvi, les persones que venen a Sant Cugat a treballar solen ocupar nivells més modestos en l'escala professional: tècnics, operaris, administratius, venedors, etc. Generalitzant, es pot dir que els primers no tenen on treballar a Sant Cugat i els segons no tenen on residir-hi. Dit d'una altra manera, Sant Cugat viu una situació ambigua amb un sector important de la població resident que, per la seva situació professional (empresaris, universitaris, intel·lectuals, etc.), no busca el seu lloc de treball a la ciutat i amb un altre sector de població que hi treballa i que no es planteja, o no pot, buscar-hi el seu habitatge.

Tot i que les darreres xifres disponibles per part de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) són de 1996, res fa pensar que actualment aquestes hagin minvat. Sant Cugat segueix nodrint-se laboralment d'altres municipis i alimenta, sobretot, Barcelona. Així, de pràcticament tot els municipis observats, venen més persones a treballar a Sant Cugat que a la inversa. L'única ciutat important que inverteix aquest fet és Barcelona: molts més santcugatencs treballen a Barcelona que a l'inrevés. En xifres de 1996, el 14,45% de la població absoluta es desplaça a Barcelona per motius de treball, un 35,75% sobre la població ocupada de la ciutat. Es pot pensar que al 2004 aquesta xifra és superior i creixerà en els propers anys fins estancar-se i decreixer a mida que la gent vagi compaginant habitatge i treball a Sant Cugat.

A més de la necessitat de reduir la dinàmica centrífuga pel que fa al treball que manté Sant Cugat com a ciutat residencial, cal una política urbanística que es plantegi nous re-equilibris territorials interns que aportin compensació urbana en el conjunt del municipi. Es detecten com a necessaris més espais de socialització dels ja existents (zones de vianants, places, equipaments socials i culturals, bars, etc.) que estrenyin els lligams entre les persones i els permetin una major relació social. Això és particularment important als districtes de la ciutat. Alhora, la ciutat ha de ser més funcional i pensada en termes de sostenibilitat i ha de saber crear nous espais o elements d'identitat col·lectiva gairebé inexistents fins ara als districtes com són els equipaments culturals, places centrals, espais de referència, escultures emblemàtiques, etc.

Nota final: tot i que sempre s'ha parlat dels districtes com un tot, és important saber que si bé comparteixen elements comuns, existeixen grans diferències entre ells, sobretot per part de Les Planes en relació als demés. Gran part dels estàndards de qualitat de vida aplicats a La Floresta, Mira-sol i Valldoreix, no són propis de Les Planes, amb una composició urbana i social més propera a la d'altres municipis de l'entorn.

1.1.4. Perspectives d'un creixement esperat

El creixement esperat a Sant Cugat pels propers anys es basa en els següents paràmetres:

- Demogràficament: s'ha establert el límit de 90.000 habitants, o sigui aproximadament un 30% més que en actualitat, situant-se en un sostre del que no està previst sobrepassar significativament en bastant temps.
- Urbanísticament: es considera l'últim gran creixement de Sant Cugat. Ocuparà les zones intersticials i algunes noves zones de creixement al nord de la ciutat.
- Arquitectònicament: està previst mantenir el model d'habitatge semi-compactat amb espais i serveis privats compartits amb la comunitat. L'edificació serà de qualitat.
- Sociològicament: s'espera acollir un perfil socio-econòmic mitjà-alt més accentuat encara que el que ha anat arribant a Sant Cugat en els darrers anys, el que elevarà, encara més, alguns dels indicadors socio-econòmics actuals ja de per si força destacats.

Des de l'Ajuntament està previst ampliar sensiblement la zona de vianants del centre històric. L'èxit i la bona acollida de la situació actual porta a pensar que la ciutadania valora els nous espais de passeig. Això pot tenir una doble repercussió positiva sobre la cultura. D'una banda farà del centre un espai més concorregut pels vianants, amb una concentració de persones més favorable encara al passeig, l'encontre i l'activitat. Per una altra banda, permetrà disposar d'un espai més còmode per a la realització de les activitats socials i culturals pròpies del carrer (cercaviles, cavalcades, festes i altres). Tot plegat representarà, indubtablement, un enriquiment cultural per a la ciutat

En síntesi, es pot dir que Sant Cugat té una perspectiva de creixement a curt termini però amb un límit previsible a mig termini. També es pot afirmar que la ciutat creixerà, de manera general, bastant homogèniament pel que fa al tipus de població. Això accentuarà encara més els indicadors positius de què gaudeix el municipi però també les distorsions que s'hi creen.

Un dels efectes negatius d'aquesta dificultat de créixer, en aquest cas més per l'impacte de l'encariment que pel de la disponibilitat de sòl en si, és la constatació d'una certa "expulsió" dels joves santcugatencs, cosa que passa a la majoria dels municipis de les diferents "corones" metropolitanes. Aquests no poden, ni molt menys podran, fer front als costos que sí han suportat els seus pares i en voler emancipar-se han de buscar un habitatge a altres municipis, sovint propers, de la ciutat. Aquest és un dels grans problemes de futur que afronta la societat actual. Per atenuar l'efecte i facilitar la permanència dels joves, Promusa, agència municipal que vetlla per

l'habitatge, està desenvolupant promocions per a joves amb l'esperit d'oferir un primer espai de convivència a l'espera d'obtenir més recursos i possibilitats per trobar un habitatge més definitiu. Tots i els esforços de Promusa, no cal dir que no s'arriba a pal·liar la totalitat del problema.

L'impacte sobre els municipis limítrofs és important per part de Sant Cugat. Amb el temps, i degut al creixement de la població que vol romandre propera a la ciutat sense poder estar-ne dins, els municipis de Cerdanyola i Rubí entre altres han experimentat una revaloració d'alguns dels seus barris i, per tant, un increment del cost de l'habitatge. Un cert "efecte Sant Cugat", no reconegut sempre com a tal, ha començat a implantar-s'hi. Aquest no s'ha desenvolupat per la demanda expulsada del mateix Sant Cugat sinó que és pel paral·lelisme quant a situació geogràfica, possibilitats de mobilitat i demanda d'un grup social que "l'efecte Sant Cugat" ha transcendit als municipis colindants.

Més enllà de Sant Cugat i la seva àrea d'influència immediata, hi ha qui diu que l'actual "model Sant Cugat" basat en sistemes integrats d'una quarantena d'habitatges, espais comuns i serveis bàsics compartits pot arribar a estendre's per altres localitats de Catalunya com a model d'habitatge de qualitat. Sant Cugat, en aquest sentit, s'anticipa al futur. En la mesura que a Sant Cugat el sòl edificable esdevé escàs i costós, altres ciutats agafen el relleu com a terra d'acollida de la gent que busca espais de qualitat a preus assequibles per poder-hi viure.

1.2. SANT CUGAT: UNA SOCIETAT AMB UNS INDICADORS DEMOGRÀFICS CLARAMENT FAVORABLES

1.2.1. Grups socials i el seu impacte cultural

Sempre és difícil definir un perfil general més o menys comú i compartit per una majoria de la població. Quan s'intenta, apareixen nombroses excepcions que es desmarquen de la mitjana. Si es té en compte aquesta observació, es pot dir que de manera molt general i sense voler dir que tothom compleixi amb el patró descrit, a Sant Cugat hi ha uns elevats nivells pel que fa a la majoria dels indicadors socio-econòmics. Així, es podria dir que les mitjanes existents en el camp de l'estadística indiquen que la població santcugatena és d'un nivell elevat pel que fa a renda, estudis i inquietuds culturals i tot el que d'això se'n deriva. Pel que fa a la cultura, però, per un sector de la població poc arrelat encara a la ciutat, una part d'aquestes inquietuds es desenvolupen en altres ciutats properes com ara Barcelona o les seves d'origen, tant a nivell de consum cultural i de pertinença associativa com de participació i implicació social. Aquest consum extern es deu fonamentalment a dos factors: la capacitat d'atracció de Barcelona combinada a les bones comunicacions per tren i carretera, i els lligams amb aquesta ciutat per part d'una gran part de la població que n'és originària.

La relació de la població amb el fet cultural es pot associar a les característiques generals d'aquesta. La població actual de Sant Cugat prové de diferents onades migratòries de perfil ben diferenciat i que marquen avui en dia la composició social del conjunt de la ciutat:

- Població autòctona: poca a nivell relatiu vist l'alt nombre de persones d'arribada posterior però que mantenen una posició social i cultural molt activa. D'origen pagès o d'oficis més o menys emparentats, es coneixen i reconeixen les famílies entre elles, senten la ciutat com a seva ("el poble" en diuen) i miren els d'arribada més recent amb cert recel o distanciament. N'esperen la seva integració i interès per la vida cultural local. Solen viure al centre històric i participen molt de les entitats socials i culturals. Segons les darreres dades estadístiques, representen el 12% de la població, un valor molt baix en el context metropolità.
- Població estiuejant que es va acabar afincant (o els seus fills). Tot i que es fa difícil comptabilitzar-los, són pocs en valor relatiu, molt integrats en la vida santcugatena, de la qual se'n senten part constituent. Mantenen una certa nostàlgia d'un passat feliç. Viuen en les antigues torres d'estiueig o en cases noves d'un cert luxe que s'han fet en el seu emplaçament.
- Població de l'estat espanyol arribada els anys 60-70: escassos si es compara amb tants altres municipis de Barcelona i voltants. Tot i que en un principi varen concentrar-se en el barri de Sant Francesc, actualment viuen dispersos pel territori i prou integrats a tots els nivells. Els més grans mantenen les seves arrels culturals d'origen. Els més joves es dilueixen més amb el conjunt de la població.
- Població de persones bàsicament de Barcelona i altres ciutats de l'Àrea Metropolitana arribats als anys 70-80. Són un perfil molt propi, nombrós i totalment arrelat de Sant Cugat, molt presents als districtes, amb perfils molt professionals i inquietuds culturals

força accentuades, comparteixen amb la població autòctona una important presència i activitat social i cultural.

- Població d'arribada recent (menys de 5-10 anys) de persones de l'Àrea Metropolitana de Barcelona: són un nou perfil nombrós i destacat de Sant Cugat, viuen en gran mesura a les noves zones de creixement urbà, poc integrats a la ciutat, sovint treballen i manifesten els seus hàbits culturals a Barcelona o altres ciutats de l'entorn metropolità. Busquen més aviat una certa tranquil·litat i són poc presents a les manifestacions socials i culturals de Sant Cugat. Representen el perfil majoritari de la població que ha d'acabar venint a Sant Cugat en els propers anys. El seu valor percentual creixerà, i molt, amb el temps.
- Població de l'Europa comunitària i altres països econòmicament desenvolupats: grup minoritari però important en valor relatiu i en pes específic, lligat a càrrecs directius de grans empreses, poden estar de pas per la ciutat, tenen un alt nivell d'exigència en estàndards de qualitat de vida, acostumen a tenir inquietuds culturals exigents però passen força desapercebuts pel conjunt de la ciutat. Tot porta a pensar que en termes generals creixerà poc en relació al conjunt de la població
- Població de països econòmicament poc desenvolupats: poc present encara a Sant Cugat si fem la comparació amb altres municipis. Molt lligada a serveis sobretot de caire domèstic, té poca visibilitat a nivell social i cultural, en part viu integrada en els habitatges on treballen i no ocupen, amb alguna excepció al centre històric, espais determinats de la geografia ciutadana.

Aquests grups conviuen a Sant Cugat però, de manera general, s'inter-relacionen poc, la qual cosa obliga a l'Ajuntament però també a les entitats i al sector privat a posicionar-se sobre quin és el seu públic o públics objectius.

Hi ha un cert reconeixement per part de l'ajuntament i de les entitats culturals més presents a la ciutat de no haver sabut integrar els diferents fluxos migratoris en la dinàmica cultural local. Cada grup té els seus espais i els seus ritmes de vida cultural propis. En tot cas els santcugatencs nascuts al municipi i, en menor mesura, els de l'onada migratòria dels anys 60 i 70 procedents de l'entorn metropolità barceloní, són els grups culturalment més actius i més lligats a l'oferta municipal i de les entitats. En canvi, els d'arribada recent, ja siguin de Barcelona i Àrea Metropolitana, ja siguin de països extracomunitaris, són menys consumidors de la cultura tant institucional com associativa.

Amb el temps, és previsible que els diferents grups socials de Sant Cugat es vagin interrelacionant cada cop més. De moment un fet constatable és que en diversos territoris urbans es poden trobar cohabitant alguns dels perfils descrits: la gent de sempre, els arribats ja fa 25 o 40 anys, algun dels d'arribada més recent, etc. No vol dir això que l'intercanvi sigui gaire freqüent. El que sí s'ha observat és que un dels principals mecanismes d'integració, intercanvi i relació és a través dels infants, a les escoles, a les comunitats de veïns o a les activitats culturals i de lleure infantil creades a tal efecte.

Ara bé, del recull de totes les observacions i opinions copsades ens porten a valorar que la composició social de Sant Cugat crea, més que a qualsevol altre municipi metropolità, una interacció amb la vida cultural local a dues velocitats. Un sector de població, d'arrel santcugatenca o arribada fa temps, que viu la cultura local des de

l'acció i la participació, des del sentiment i la implicació, des de la tradició i la socialització. En canvi, l'ampli sector de població d'arribada més recent viu la cultura més com a espectador, des del consum i l'ús de serveis, des de l'assistència a espectacles o festes locals, des d'una actitud més passiva i, en tot cas, més compartida amb el que es fa a Barcelona.

De manera general hi ha poca relació cultural entre Sant Cugat i els municipis limítrofs. La ciutat mira més a Barcelona que als seus veïns.

1.2.2. La mesura dels indicadors

Pel que fa als indicadors disponibles, Sant Cugat supera la mitjana comarcal i nacional en totes aquelles variables que mesuren qualitat de vida o progrés social. Heus aquí alguns d'aquests indicadors:

Nota prèvia

La majoria de dades estadístiques d'aquest diagnòstic són extretes de l'Idescat, Institut d'Estadística de Catalunya. En aquests moments les dades més recents són, en la majoria de casos, les de l'any 2001, tot i que per alguns conceptes concrets no hi ha informació més recent que la de 1996. En la mesura que ha estat possible també s'ha tingut en compte les dades facilitades pel mateix Ajuntament, més recents en el temps però difícils de comparar amb les de l'Idescat per la diferència metodològica a l'hora de recollir-les. Caldrà ser prudent, per tant, a l'hora de fer comparacions entre realitats o temps diferents si les dades provenen de fonts distintes.

Evolució i creixement de la població

Taula 2. Creixement de la població (1981 – 2003)

Any	Habitants	Creixement anual
1900	2.120	
1950	6.934	
1975	29.156	
1981	30.633	
1986	35.784	
1991	40.110	2,02 % (en relació a 1990)
1992	41.875	4,40 %
1993	43.373	3,58 %
1994	44.956	3,65 %
1995	47.104	4,78 %
1996	47.645	1,31 %
1997	51.011	7,06 %
1998	54.439	6,72 %
1999	57.356	5,36 %
2000	60.652	5,75 %
2001	64.294	6,00 %
2002	67.627	5,18 %
2003	70.664	4,49 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Sant Cugat.

Sant Cugat ha tingut un creixement continuat de la seva població amb salts importants al llarg de la seva història i amb una destacada acceleració a partir de 1997. Segons la taula 1, el creixement en només els darrers 7 anys ha estat del 48%. Ben al contrari d'altres municipis metropolitans de l'entorn barceloní que perden població, en els darrers anys la ciutat ha estat espai d'acollida per a una gran quantitat de població desplaçada en part, precisament, d'aquestes altres localitats. És de destacar que aquesta és la tònica general prevista pels propers anys a mida que la construcció de nous habitatges es mantingui.

Estructura d'edat de la població

Taula 3. Estructura de la població per edats (1996-2001)

1996	Sant Cugat	%	Vallès Occ.	%	Catalunya	%
<15	8.705	18,44 %	113.663	16,58 %	892.431	14,65 %
15-64	33.442	70,84 %	484.065	70,60 %	4.205.903	69,06 %
>65	5.063	10,72 %	87.872	12,82 %	991.706	16,28 %

2001	Sant Cugat	%	Vallès Occ.	%	Catalunya	%
<15	11.816	19,61 %	114.995	15,61 %	872.873	13,76 %
15-64	42.268	70,14 %	519.230	70,48 %	4.366.994	68,83 %
>65	6.181	10,26 %	102.457	13,91 %	1.104.113	17,40 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Com es pot comprovar, a l'any 2001 a Sant Cugat, la franja d'edat compresa per sota dels 15 anys no només és més elevada (19,61%) que al conjunt del Vallès Occidental (15,61%) i Catalunya (13,76%) sinó que el seu creixement en valor relatiu és marcadament superior a aquests entre el 1996 (18,44%) i el 2001 (19,61%). Això comporta una presència de població infantil molt important, la qual cosa afecta les programacions culturals adreçades a aquestes edats. En quant a la repercussió en un futur immediat, caldrà veure la capacitat que tindrà la ciutat dintre de 10 o 15 anys de donar resposta a aquestes persones situades ja a l'edat juvenil i adulta-jove.

Si es mira l'evolució de les franges d'edat al llarg dels darrers anys es pot constatar com entre els anys 1991 i 1996 va existir un enlentiment en el creixement general, tot i que la població es va incrementar un 24,16 %, la qual cosa va causar, sempre en termes relatius, el seu envelliment. A partir de 1996 i fins el 2001, la tendència s'inverteix i, amb l'arribada de nous habitants, creix el percentatge d'infants i decreix el de gent gran.

Amb dades més recents facilitades per l'Ajuntament de Sant Cugat se sap que les franges infantils han augmentat de 19,61 % al 2001 a 20,19 % de la població l'any 2003, els adults han passat de 70,14 % a 69,94 % i els vells de 10,26 % a 9,87 % el que confirma la tendència al rejuveniment del conjunt de la població santcugatena. Dit d'una altra manera, els infants han crescut en 20,77 %, els adults en un 16,92 % i

els vells en 12,83 %. Evidentment totes les franges s'incrementen pel creixement absolut de la població però els infants ho fan en major mesura².

D'altra banda la presència de joves a Sant Cugat és, avui en dia, encara relativament baixa, donat que gran part de la darrera onada migratòria l'han constituït parelles joves amb fills petits. Els descendents de les persones arribades als anys 60 i 70 són ja força grans. En aquests moments el percentatge de joves és menor a Sant Cugat que al conjunt del Vallès Occidental

La franja d'adults es manté estable en valor relatiu al total de població i equiparable als valors del Vallès i de Catalunya. La gent de més de 65 anys s'incrementa en valor absolut però decreix molt lleugerament en valor relatiu, just l'efecte contrari del que passa a la comarca i al conjunt del país. De cara als propers anys s'espera un manteniment d'això: més ancians però amb menor pes relatiu.

Si s'analitza en detall les franges d'edat es pot constatar que la més representada a Sant Cugat l'any 2003³ és la de 39 anys (39 anys per les dones i 37 anys pels homes). Si s'amplia la banda significativa d'observació, aquesta és la dels 33-39 anys, on cada franja supera el 2% del total de població (32-40 anys per les dones i 36-39 anys pels homes, on cada sexe supera l'1 % de la població).

Una altra dada significativa és que la franja més nombrosa a l'etapa infantil (0-14 anys) és la dels 3 anys (1,61 % de la població) i a l'etapa juvenil (15-25 anys) és la dels 25 anys. En canvi, les franges menys presents per sota dels 50 anys són les de 13 a 20 anys, el que mostra que l'edat juvenil és poc nombrosa a Sant Cugat.

Pel que fa a la repercussió sobre la política cultural municipal, aquestes dades comporten que l'ajuntament faci una aposta sobre el públic infantil en una primera etapa i en es plantegi actuar sobre el públic el juvenil en un segon moment, quants els infants creixin.

Només a títol estadístic la família estàndard és la d'una mare de 33 a 39 anys, un pare de 36 a 39 anys i un nombre d'infants d'1 a 4 anys per les filles i d'1 a 8 anys pels fills.

Origen de la població

Taula 4. Origen de la població (1991-2003)

	1991	%	1996	%	2001	%	2003	%
Nascuts a Catalunya	27.605	70,90%	34.296	72,65%	43.954	72,93%	62.600*	88,59%
Nascuts a la resta de l'Estat	9.703	24,92%	10.446	22,13%	11.058	18,35%		
Nascuts a l'estranger	1.629	4,18%	2.468	5,23%	5.253	8,72%	8.064	11,41%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i de l'Ajuntament de Sant Cugat.

*: Les dades que ens proporciona l'Idescat sobre la població nascuda a Catalunya i els nascuts a la resta d'Espanya no estan disponibles per l'any 2003. Les dades provenint de l'Ajuntament no discriminen entre nascuts a Catalunya o a la resta de l'estat espanyol.

² Aquestes xifres indiquen tendències però cal saber ser prudent a l'hora de considerar l'exactitud de les dades comparatives donat que provenen de fonts, i per tant de mètodes de treball, diferents.

³ Dades de l'Ajuntament de Sant Cugat

De manera general s'observa un increment progressiu de la població santcugatenca nascuda a l'estranger que ve a compensar la disminució relativa dels nascuts a Espanya però no a Catalunya. En taules següents s'observa aquests dos fenòmens:

Taula 5. Origen de la població per Comunitats Autònomes (1996-2001)

	1996		2001	
Catalunya	34.296	72,65 %	43.954	72,93 %
Resta Estat	10.446	22,13 %	11.058	18,35 %
Andalusia	3.358	7,11 %	3.166	5,25 %
Aragó	1.057	2,24 %	1.171	1,94 %
Castella-Lleó	1.017	2,15 %	1.078	1,79 %
Madrid	667	1,41 %	895	1,49 %
Pais Valencià	676	1,43 %	776	1,29 %
Castella-La Manxa	709	1,50 %	713	1,18 %
Extremadura	656	1,39 %	660	1,10 %
Galícia	540	1,14 %	657	1,09 %
Múrcia	690	1,46 %	593	0,98 %
Pais Basc	325	0,69 %	428	0,71 %
Navarra	153	0,32 %	212	0,35 %
Astúries	166	0,35 %	199	0,33 %
Balears	140	0,30 %	197	0,33 %
Cantàbria	76	0,16 %	99	0,16 %
Canàries	69	0,15 %	75	0,12 %
La Rioja	75	0,16 %	72	0,12 %
Ceuta i Melilla	56	0,12 %	67	0,11 %
Estranger	2.468	5,23 %	5.253	8,72 %
Total	47.210	100,00 %	60.265	100,00 %

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat.

A la taula anterior es pot comprovar com hi ha una alternància en l'origen de la població santcugatenca. Així com el gruix de la població es manté com a nascuda a Catalunya, la baixada de la població nascuda a la resta de l'Estat espanyol es compensa pràcticament per igual amb la població arribada d'altres països. Si es mira l'origen detallat de la població es constata que disminueix l'originària de les terres tradicionals d'emigració (Andalusia, Aragó, Múrcia, Extremadura, etc.) i s'incrementa, tot i que feblement, la de zones més desenvolupades econòmicament (Madrid, País Basc i Illes Balears). Això pot ser degut a la població de càrrecs directius o de professionals que recalen a Catalunya i prefereixen viure a Sant Cugat per la qualitat de vida del seu entorn.

Taula 6. Origen de la població per nacionalitats (1996-2003)

Nacionalitats	1996			2003			Inc H 96-03	Inc D 96-03
	H	D	TT	H	D	TT		
Espanya	22.606	23.344	45.950	30.894	31.706	62.600	36,66 %	35,82 %
Equador	5	4	9	700	1032	1732	13.900,00 %	25.700,00 %
Alemanya	130	133	263	339	298	637	160,77 %	124,06 %
França	74	74	148	311	303	614	320,27 %	309,46 %
Colòmbia	18	31	49	197	278	475	994,44 %	796,77 %
Regne Unit	104	96	200	247	211	458	137,50 %	119,79 %
Itàlia	89	55	144	243	202	445	173,03 %	267,27 %
Argentina	35	44	79	194	206	400	454,29 %	368,18 %
Marroc	68	38	106	239	161	400	251,47 %	323,68 %
Estats Units	59	48	107	177	142	319	200,00 %	195,83 %
Bolívia	0	0	0	81	132	213		
TOTALS	23.469	24.176	47.645	34.764	35.900	70.664	48,1 %	48,5 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

Per tal de veure el tipus d'immigració procedent de països estrangers, es presenta aquesta taula on apareixen els 10 estats de major nombre d'emigrants. Val a dir que a Sant Cugat hi viu gent de 92 països diferents a més d'Espanya (de 19 d'ells hi viuen més de 100 persones). Això representa un valor molt elevat tenint en compte que al món hi ha al voltant de 180 països. Destaca la població originària de l'Equador, la més rellevant en quantia i en percentatges d'increment, sobretot de dones però també d'homes, pel que fa pensar que es tracta de servei domèstic. Altres increments destacats són els de persones procedents de Colòmbia i Bolívia.

Caracteritzant el procés de migració per sexes constatem diferències entre dos models d'immigració. Mentre que en la immigració procedent dels països més desenvolupats econòmicament existeix una certa paritat entre sexes, degut a la decisió de tota la família de traslladar-se a un altre indret, en la nova immigració podem distingir dues tendències clares amb desequilibris més marcats: l'encapçalament de la dona en el procés migratori (en països com Equador) o de l'home com a motor del reagrupament familiar (el cas del Marroc, per exemple).

Per altra banda a Sant Cugat hi ha extenses colònies d'europaus comunitaris procedents principalment d'Alemanya, França, Regne Unit i Itàlia. Són un perfil reconegut com a important per la població i amb un impacte a considerar sobre el consum cultural.

Nivell d'instrucció

Taula 7. Nivell d'instrucció. Recomptes de la població de 10 anys i més (1996-2001)

1996	Sant Cugat		Vallès Occidental		Catalunya	
	1996	% pobl.	1996	% pobl.	1996	% pobl.
No sap llegir/escriure	419	1,01 %	15.446	2,51 %	96.427	1,74 %
Primària incompleta	4.034	9,71 %	101.906	16,57 %	884.574	15,97 %
EGB 1ª etapa	9.539	22,96 %	218.381	35,51 %	1.976.093	35,68 %
EGB 2ª etapa	5.727	13,78 %	98.290	15,98 %	879.418	15,88 %
FP 1er grau	2.133	5,13 %	41.252	6,71 %	348.144	6,29 %
FP 2on grau	1.962	4,72 %	26.387	4,29 %	244.513	4,41 %
BUP i COU	6.407	15,42 %	58.253	9,47 %	555.070	10,02 %
Títol mitjà	4.895	11,78 %	29.001	4,72 %	288.751	5,21 %
Títol superior	6.439	15,50 %	26.054	4,24 %	266.022	4,80 %
TOTAL	41.555	100 %	614.970	100 %	5.539.012	100 %

2001	Sant Cugat		Vallès Occidental		Catalunya	
	2001	% pobl.	2001	% pobl.	2001	% pobl.
No sap llegir/escriure	584	1,14 %	17.115	2,61 %	129.990	2,27 %
Primària incompleta	3.120	6,08 %	76.903	11,72 %	656.663	11,47 %
EGB 1ª etapa	8.453	16,46 %	167.576	25,54 %	1.500.961	26,22 %
EGB 2ª etapa	8.021	15,62 %	171.632	26,16 %	1.463.540	25,57 %
FP 1er grau	1.904	3,71 %	35.552	5,42 %	309.298	5,40 %
FP 2on grau	3.318	6,46 %	34.532	5,26 %	300.821	5,26 %
BUP i COU	8.698	16,94 %	72.916	11,11 %	630.034	11,01 %
Títol mitjà	6.442	12,54 %	38.028	5,80 %	351.677	6,14 %
Títol superior	10.817	21,06 %	41.852	6,38 %	381.436	6,66 %
TOTAL*	51.357	100 %	656.106	100 %	5.724.420	100 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

* El total fa referència a la població major de 10 anys

Els indicadors de nivell d'instrucció són àmpliament favorables a Sant Cugat. Només cal veure la taula per constatar que la ciutat està per sobre dels valors del Vallès i de Catalunya en tots els nivells superiors, és a dir a partir de la Formació Professional de segon grau endavant. Lògicament està per sota en tots els nivells inferiors, des dels qui no saben ni llegir ni escriure fins a la Formació Professional de primer grau. És més, la distància amb el Vallès i Catalunya s'incrementa a mida que s'avança cap a les titulacions superiors. En el cas del nivell superior universitari Sant Cugat arriba a triplicar els altres valors de referència territorial, una dada difícil d'obtenir a altres localitats catalanes i que es manté al llarg dels anys.

Coneixement del català

Taula 8. Coneixement del català (2001)

	Sant Cugat	%	Vallès Occid.	%	Catalunya	%
L'entenen	56.351	96,53	677.388	94,17	5.872.202	94,48
El parlen	48.096	82,79	513.051	71,33	4.630.640	74,50
El llegeixen	47.630	81,59	519.167	72,18	4.621.404	74,36
L'escriuen	34.044	58,32	348.048	48,39	3.093.223	49,77
No l'entenen	2.026	3,47	41.907	5,83	343.079	5,52

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Pel que fa al coneixement del català, tots els índexs senyalen que Sant Cugat supera, en prop de 10 punts percentuals, la mitjana comarcal i nacional de població que l'entén, el parla, el llegeix i l'escriu. Tret de casos aïllats, el nombre de persones que ni tant sols l'entenen és baix, tot i que ha crescut entre el 1996 (1.377 persones, el 2,99 %) i el 2001 (2.026, el 3,47 %) segurament degut a l'arribada d'estrangers. Aquests bons resultats dels indicadors són deguts, en gran part, a la procedència del territori català de la majoria dels seus habitants i a la capacitat d'integració de la gent vinguda de fora amb un elevat nivell d'estudis i cultural.

Conseqüentment amb el perfil descrit, la distribució de la població per sectors econòmics segueix també la tendència a centrar-se molt més en els serveis que en la indústria i la construcció.

Ocupació

Taula 9. Evolució de l'atur registrat

	Sant Cugat		Vallès Occidental		Catalunya	
	Creixement anual	Taxa d'atur	Creixement anual	Taxa d'atur	Creixement anual	Taxa d'atur
1996	-6,2	7,3	-8,5	10,6	-7,1	14,3
1997	-6,6	6,8	-10,0	9,0	-6,9	12,7
1998	-9,2	6,2	-16,3	7,4	-10,8	11,1
1999	-13,6	5,3	-15,3	6,2	-12,6	9,6
2000	0,4	5,3	-7,5	5,6	-5,7	8,7
2001	11,9	6,0	3,6	5,7	-1,8	8,6
2002	7,6	4,6	12,7	6,3	6,0	8,8
2003	3,3	4,4	3,1	6,3	2,2	8,8

Font: Butlletí econòmic de Sant Cugat, nº 5, primavera 2004 que recull diferents fonts.

Sant Cugat, un cop més, presenta unes taxes d'atur força favorables, vistos els valors a escala comarcal i nacional. Aquests es mantenen raonablement satisfactoris tant en la seva distribució per gèneres, edats i titulacions, tot i que la persona aturada prototip és la mateixa que en altres llocs: dona de 30 a 34 anys amb estudis d'EGB i que prové del sector serveis.

Mobilitat per raons de treball

Com ja s'ha avançat en el seu moment, destaca la gran quantitat de persones que es desplacen cada dia tant cap a fora com cap a dins de la ciutat per anar a treballar.

**Taula 10. Mobilitat obligada per motiu de treball.
Principals orígens (1991-1996)**

Sant Cugat	1991	1996	% Variació 91-96
Barcelona	2.770	3.586	29,46 %
Rubí	1.283	1.674	30,48 %
Terrassa	594	902	51,85 %
Cerdanyola del Vallès	693	821	18,47 %
Sabadell	456	595	30,48 %
L'Hospitalet de Llobregat,	285	437	53,33 %
Ripollet	190	273	43,68 %
Badalona	156	261	67,31 %
Santa Coloma de Gramenet	159	241	51,57 %
Barberà del Vallès	103	119	15,53 %
TOTAL	8.087	11.316	39,93 %

Taula 10bis. Mobilitat obligada per motiu de treball. Principals destinacions (1991-1996)

Sant Cugat	1991	1996	% Variació 91-96
Barcelona	5.515	6.823	23,72 %
Rubí	748	1.020	36,36 %
Cerdanyola del Vallès	514	721	40,27 %
Terrassa	405	556	37,28 %
Sabadell	425	536	26,12 %
L'Hospitalet de Llobregat	155	281	81,29 %
Barberà del Vallès	91	149	63,74 %
Esplugues de Llobregat	79	136	72,15 %
Badalona	69	127	84,06 %
El Prat de Llobregat	58	125	115,52 %
TOTAL	9.348	12.687	35,72 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Distribució per sectors econòmics

Taula 11. Nombre d'ocupats per grans sectors d'activitats

	Sant Cugat				Vallès Occidental				Catalunya			
	1996	%	2001	%	1996	%	2001	%	1996	%	2001	%
Agricult.	129	0,68	172	0,59	1.386	0,56	1.702	0,50	70.891	3,22	69.287	2,46
Indústr.	5.049	26,44	6.093	21,07	100.579	40,29	106.893	31,66	707.313	32,08	708.921	25,18
Constr.	855	4,48	1.658	5,73	17.241	6,91	33.951	10,05	153.625	6,97	291.482	10,35
Serveis	13.062	68,41	20.989	72,60	130.421	52,25	195.121	57,79	1.272.823	57,73	1.745.436	62,00
Total	19.095	100	28.912	100	249.627	100	337.667	100	2.204.652	100	2.815.126	100

Font: elaboració pròpia a partir dades de l'Idescat

Conseqüentment amb el perfil que es va dibuixant, una gran majoria de la població santcugatena (el 72, 60%) treballa en el sector dels serveis, superant els valors vallesans i catalans. En canvi, tots els altres sectors d'ocupació estan per sota del promig comarcal i nacional: agricultura, indústria i construcció.

Renda familiar

Taula 12. Renda familiar per càpita (2000)

Any	2000
Sant Cugat	263.680 ptes.
Municipis referència	181.519 ptes.
% diferència Sant Cugat / municipis referència*	45,26 %

Font: elaboració pròpia a partir de l'Observatori Hermes del Departament de Promoció Econòmica de la Diputació de Barcelona.

L'any 2000, el nivell de renda per càpita era molt elevat. Superava el dels municipis de referència⁴ en 45,26 %. Es pot pensar que actualment la diferència encara és més gran i pot créixer més en el futur immediat.

Observació final

Aquests alts valors dels indicadors socials i econòmics de Sant Cugat no haurien de fer pensar que la totalitat de la població viu en l'abundància. Com en tota estadística, les grans fortunes i l'absència d'una franja important de valors inferiors fan pujar els valors mitjans. Tot i ser minoritaris si els comparem amb altres municipis veïns, a la ciutat també hi ha casos de carencies i dificultats. La diferència amb altres municipis és que no solen representar una quantitat important ni solen comportar repercussions socials i culturals destacables.

⁴ Dins de la metodologia d'estudi, i si no s'indica el contrari, es determina un conjunt de municipis amb un perfil demogràfic i territorial similar (Cornellà, Manresa, Sant Boi, Rubí, El Prat, Viladecans, Vilanova i la Geltrú, Granollers, Castelldefels i Mollet del Vallès).

2. ESTAT DE LA CULTURA A SANT CUGAT

2.1. UNA DINÀMICA CULTURAL RICA, DIVERSA I DISPERSA

2.1.1. Sant Cugat, terra de cultura

Sant Cugat és una ciutat amb una oferta cultural extensa, diversa i de qualitat, que ha arribat a esdevenir una de les capdavanteres de Catalunya atenent al seu volum de població. Això es pot veure tant a nivell quantitatiu com qualitatiu. Als anys 80, Sant Cugat vivia una eclosió cultural de la que algunes grans entitats culturals però, sobretot, la força i l'empenta de molts ciutadans i moltes ciutadanes en varen ser els motors. Actualment, i de manera natural d'acord amb un procés semblant al de les grans ciutats catalanes i espanyoles, la dinàmica cultural està més institucionalitzada i, en bona part és generada des de l'Ajuntament.

La imatge que projecta Sant Cugat a l'exterior és la d'una localitat activa dins uns estàndards de qualitat d'un model de cultura força convencional. Val a dir que aquesta és també la visió de si mateixos que té una part dels habitants de la ciutat. De manera general hi ha un elevat nivell de satisfacció a propòsit de la realitat cultural. Els resultats de diferents enquestes i entrevistes realitzades en el decurs de la investigació del Pla de Cultura, ratifiquen aquest fet que, en alguns casos, pot arribar a convertir-se en una certa autocomplaença col·lectiva.

També és cert que es detecta que una part important de la població a penes opina sobre l'activitat explícitament cultural local perquè considera que la desconeix en gran mesura. En aquest cas es tracta bàsicament de la població que tot i haver arribat a viure a Sant Cugat fa molts anys no s'ha acabat d'integrar del tot en els circuits de consum i d'acció cultural. Els seus interessos han estat més centrats en el que passava arreu del país, a Barcelona principalment. En el cas de la població d'arribada més recent la situació és encara més extrema. El model no desitjat, però real en gran part, de ciutat dormitori passa factura en l'aspecte cultural. Es pot afirmar que una part significativa de la població sancugatena desconeix la totalitat del que s'hi fa a nivell cultural, de la mateixa manera que tampoc manté un contacte permanent amb el món social, comercial o educatiu de la ciutat. Tot just ha utilitzat algun equipament cultural de manera esporàdica (Teatre-Auditori, Museu de Sant Cugat i Biblioteca del Mil·lenari, sobretot). Potser en el sector esportiu es pot dir que la capacitat d'atracció i d'integració és major. Ens trobem segurament en una situació en la que el nivell de satisfacció ve més donat per les referències i les expectatives que per l'ús habitual.

Ens podem trobar, paradoxalment, amb uns elevats indicadors generals de consum cultural, si els comparem amb els dels municipis de referència o de l'entorn, però amb una baixa pràctica d'aquests hàbits culturals en la pròpia localitat. Com s'anirà veient, més enllà d'aquesta imatge positiva de la cultura a Sant Cugat, es detecten mancances importants que seran analitzades i desenvolupades en aquest diagnòstic.

Si es creua aquesta capacitat d'iniciativa cultural local, tots els agents compresos, amb el nombre d'habitants, sembla com si la relació, elevada en l'actualitat, pogués tenir problemes en sostenir-se en el futur immediat. Així, cal preguntar-se si, a mida que es passi de 70.000 a 90.000 habitants, caldrà i serà possible incrementar en la mateixa proporció el volum d'activitat? Caldrà, en canvi, reafirmar-ne la qualitat? o caldrà deixar-la en el seu estat actual perquè acabi d'encaixar plenament l'oferta existent amb el seu públic real proper a les 100.000 persones? El cas del Teatre-Auditori és el més emblemàtic. Com si l'Ajuntament de l'època s'hagués anticipat a la història fent

construir un equipament que s'ajusta més a una població de 100.000 que a una de 50.000 habitants que tenia la ciutat l'any de la seva inauguració.

Lluny de ser vist com un entrebanc, la diversitat de procedències de la població esdevé una riquesa pel conjunt de la ciutadania. Això sí, com ja s'ha expressat anteriorment, conviuen dinàmiques culturals que no s'entrecreuen entre elles. Una de les més marcades per origen, arrelament i nombre de persones involucrades és la cultura de les entitats socials i culturals santcugatzenques. Són les anomenades "de tota la vida" que no sempre poden, saben o pensen en obrir-se als nous grups de població que han arribat a la ciutat. També és cert que aquests darrers no se senten atrets per la dinàmica cultural més local i tradicional acusant, en alguns, casos un excés de localisme en la cultura santcugatzenca.

De manera general i amb la dificultat de definir-los amb exactitud, Sant Cugat disposa d'alguns grans motors culturals. Aquests són:

- El Monestir com a equipament emblemàtic de la ciutat per tradició i ara, amb la inauguració del Museu de Sant Cugat que acull, com a referent cultural amb capacitat d'atracció.
- El Teatre-Auditori com a gran equipament modern d'escala metropolitana reconegut per la seva trajectòria artística i la seva capacitat d'oferir espectacles de primera línia, co-produccions incloses.
- La cultura tradicional i popular molt present en l'agenda cultural santcugatzenca encarnada tant per l'acció del propi ajuntament com per la d'un teixit associatiu convencional fort i actiu en el que destaquen segons aquesta mateixa agenda, la Unió, l'Ateneu, l'Esbart, el Club Muntanyenc, Firart, l'Entitat Sardanista, els Castellens i la Comissió de la Festa Major.

A nivell de potencials existents remarcuem un equipament i un intangible. Començant per aquest darrer, destaca l'elevadíssima presència ciutadana de persones significades en els camps artístic, intel·lectual, acadèmic, comunicatiu, polític, etc. que donen a Sant Cugat un actiu que més endavant es desenvoluparà. En quant al primer, es tracta de l'Arxiu Nacional de Catalunya, equipament de primer ordre amb forta voluntat d'arrelament a la ciutat.

2.1.2. Les entitats: un motor cultural destacat de Sant Cugat

Segons el registre de la Generalitat de Catalunya, a Sant Cugat les entitats culturals destaquen pel seu nombre sensiblement elevat (140 entitats), sobretot si es fa la comparació amb la mitjana d'altres municipis de referència (121,73 entitats) però particularment pel seu dinamisme i capacitat de fer propostes a la ciutadania. La seva acció es desenvolupa majoritàriament al centre urbà i s'adreça, en gran mesura, a la població autòctona del centre històric o a la que ja fa dècades que està assentada a la ciutat. Als districtes hi ha entitats pròpies del territori més lligades a l'acció social i recreativa que a la cultural pròpiament dita. Poques entitats tenen un camp d'acció que abasta per igual tot el terme municipal, amb ambició de ciutat a tots els efectes.

Les dades de l'Ajuntament són més restrictives⁵. Parlen de 34 entitats estrictament culturals que s'han inscrit al registre municipal o de 74 grups i 15 associacions de veïns que es convoquen regularment al Consell de Cultura. Val a dir que la majoria reben, en alguna mesura, ajudes des de l'ajuntament. En concret, l'any 2004, 52 entitats han rebut suport econòmic de l'Ajuntament de Sant Cugat. Es contemplen aquí les dades de la Generalitat per poder fer la comparativa corresponent amb els demés municipis de referència.

Taula 13. Entitats culturals. Sant Cugat - Municipis de referència (2004)

Entitats culturals	Nombre	Entitats/1.000 hab.
Sant Cugat	140	2,22
Promig dels municipis de referència	121,73	1,94
Diferència en % entre Sant Cugat i municipis de referència*	115,01	114,56

Font: Guia d'Entitats, Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

* Índex 100

Malgrat aquest caràcter de pertinença al centre, moltes de les entitats no es coneixen i relacionen entre elles, perdent així oportunitats de col·laboració i de reforç mutu. En quant a la relació entre entitats del centre i dels districtes, la distància és encara més gran. Finalment, la relació que s'estableix entre entitats de diferents districtes tampoc és gaire gran.

A Sant Cugat hi ha unes entitats culturals grans que destaquen per la seva trajectòria, nombre de socis, espai, volum d'activitat, implicació a la ciutat i potencial de futur. Estan més presents en el pensament de la població i són les més esmentades en els nombrosos encontres amb les persones amb qui s'ha parlat. Sense voler deixar de banda la feina de tots els grups que incideixen en la cultura santcugatenc, aquestes entitats més presents en l'imaginari col·lectiu són:

- Unió Santcugatenc
- Ateneu Santcugatenc
- Esbart Sant Cugat
- Club Muntanyenc Sant Cugat

Altres entitats destacades són: Orquestra Sant Cugat, Amics de la Unesco, Fundació Sant Cugat, Centre Borja, Aula d'extensió de la gent gran, ProFesLo, FirArt, Entitat Sardanista de Sant Cugat, Castellars, Centro Manchego Andaluz, Òpera de Cambra Sant Cugat, Comissió de festa major i altres.

Als districtes existeixen entitats més aviat centrades en les festes i les propostes locals, algunes d'elles amb una implantació important en els seus districtes de referència. La seva visió de ciutat, radi d'acció i capacitat d'impacte sobre la totalitat de la població és, en canvi, menor. Com ja s'ha avançat anteriorment, l'estructura urbanística dels districtes no afavoreix la implantació d'entitats amb seu pròpia. Els centres de districte juguen, en part, aquest paper acollidor tant dels espais socials com dels d'activitat. Al centre històric el problema és similar degut al cost dels pocs locals disponibles.

⁵ Consulteu la relació detallada d'entitats als annexos

Les grans entitats més veteranes solen comptar amb un patrimoni significatiu com a seu social. Es pot destacar aquí la Unió Santcugatenca amb un espai teatral que, a partir d'un treball intens de rehabilitació arquitectònica i de condicionament de l'espai, pot arribar a ser un dels actius culturals de tota la ciutat; l'Ateneu amb un reconeixement de la seva activitat per part d'una part important de la població; l'Esbart amb un espai de treball considerable o el Club Muntanyenc amb perspectives de disposar d'una nova seu social de gran envergadura, fet molt insòlit en l'associacionisme avui en dia. Amb el temps, l'Orquestra de Sant Cugat va fent-se un espai entre les grans entitats de la ciutat.

Un hipotètic hotel d'entitats podria donar resposta a les necessitats de les entitats més petites però no s'ha de menysprear els perjudicis que pot comportar una acció d'aquest tipus. D'altra banda caldrà veure si les entitats grans amb espai disponible poden ser una eina de suport a les entitats més mancades de recursos, en una dinàmica d'entitats que acullen entitats. També caldrà veure quina és la contribució de l'Ajuntament en una operació com aquesta.

En general, moltes de les entitats, sobretot les més històriques i amb una implantació major al municipi, busquen un relleu generacional en els seus càrrecs directius que no sempre acaben de trobar. Les juntes directives actuals tenen una edat adulta força avançada. Aquesta manca de relleu generacional és, de fet, una característica força comú del teixit associatiu convencional català. Els joves busquen els seus espais d'esbarjo, participació i creació en formats més lleugers i operatius on prima l'acció sobre el compromís formal i l'estructura. En aquest sentit, l'entitat de carnet de soci dona pas als moviments espontanis per causes específiques.

Alhora, la majoria d'entitats tenen certes dificultats per ser visibles de cara als nous habitants de Sant Cugat. Generalment no se les coneix o no se sap ben bé què fan, o les seves propostes no acaben d'engrescar aquestes persones. Es crea així una certa situació d'incomunicació en la que les entitats tenen la sensació que la gent d'arribada recent no s'interessen per la cultura de les entitats locals i els nous habitants tenen la impressió que les entitats no fan res per obrir-se a elles i fer propostes interessants. Pel bé de tothom, es veu imprescindible trencar aquesta dinàmica de desconeixement mutu.

Les entitats més tradicionals han de fer un esforç per renovar les seves propostes a la societat si no volen quedar com un reducte tancat del que només participa cada cop menys gent. Algunes que ho han fet han aconseguit generar missatges nous a la societat, llenguatges nous en el camp artístic i experiències creadores que han engrescat la gent a afegir-s'hi.

De la mateixa manera, algunes entitats molt focalitzades en activitats concretes existeixen només perquè l'ajuntament les sosté econòmicament per tal de desenvolupar la seva missió. En aquest sentit la capacitat de sostenibilitat pels seus propis mitjans és baixa o nul·la. La dependència dels poders públics institucionals és absoluta i això no és bo ni pel grup en si, ni pel moviment associatiu en el seu conjunt.

Com a tants altres municipis de l'entorn urbà, la relació amb l'ajuntament segueix una doble dialèctica. D'una banda se'n depèn per a la pròpia subsistència per la via de les subvencions. Alhora hi ha un cert reconeixement cap a l'esforç realitzat per la institució municipal i pels seus resultats. Per l'altra, malgrat que la relació amb l'Ajuntament sol ser força fluida i dialogant i s'estableixen acords de col·laboració, es podria dir que, de

manera natural, les entitats sempre n'esperen i demanen més del que se'ls ofereix. Tendeixen a criticar l'ajuntament per la manca de suport rebut, quan la majoria d'elles saben perfectament que es sostenen gràcies a la institució pública i no al suport que reben de la ciutadania.

També és cert que, en alguns casos, les propostes municipals són vistes com una agressió i una competència deslleial i desigual en la que l'ajuntament trepitja i ofega la ja de per si fràgil, difícil i costosa iniciativa ciutadana. Pel que fa als agents culturals més actius, centrats bàsicament en les entitats convencionals i líders d'opinió, alguns sectors artístics i culturals veuen en l'Ajuntament un agent que, en alguns casos, ha absorbit el potencial cultural d'iniciativa social sense, per això, reforçar-la.

En aquest sentit es demana que s'apliqui el principi de subsidiarietat pel qual tot allò que pugui ser impulsat i realitzat des de les entitats no hauria de ser dut a terme per l'Ajuntament, relegant aquest al paper de regulador, coordinador, finançador, avaluador de la qualitat i la idoneïtat de les propostes, garant de que s'arriba a tots els públics, territoris, funcions i sectors més necessitats, etc. El diàleg entre entitats i ajuntament és i serà sempre força complex.

2.1.3. Sant Cugat i els joves

Com ja s'ha expressat anteriorment la joventut santcugatena manifesta dues dades destacables: el seu nombre relatiu és més baix que en municipis de l'entorn (tot i que això es pot invertir en els propers 10-15 anys) i la seva capacitat de desenvolupar la seva vida futura a la localitat és complicada pels límits de creixement de la població, la pressió urbanística i els preus dels habitatges. En l'actual estat idil·lic que presenta Sant Cugat, caracteritzat per famílies adultes amb infants petits que busquen pau i tranquil·litat, els joves no acaben de trobar el seu espai cultural.

A més, la joventut de Sant Cugat, tant de famílies autòctones com d'arribada recent, tampoc arriba a sentir sempre que forma part d'aquest teixit cultural d'arrel local més convencional o tradicional. El jovent necessita nous escenaris amb noves dinàmiques, noves propostes, nous espais i nous agents i a Sant Cugat no sempre troba el seu lloc. A cops, la raó és simplement generacional però també influeix un model de societat més pensat per a les famílies i els infants petits a la recerca d'una vida plaent que per joves amb ganes d'acció i motivació per desenvolupar-se culturalment.

Més enllà dels espais culturals formals (escoles artístiques, centres culturals i entitats), a Sant Cugat costa trobar espais frontera o al marge com ara fàbriques o naus industrials en desús, baixos d'edificis en barris poc assetjats per les immobiliàries o altres similars on els joves amb inquietuds creatives i culturals puguin instal·lar-hi un estudi de pintor, un local d'assaig escènic o musical o un espai alternatiu de difusió. La solució, quan no es disposa dels recursos necessaris, és buscar aquest entorn favorable en un altre municipi. En aquest sentit, Barcelona sempre exerceix d'imant.

Els joves tenen unes ocasions més dedicades a ells en esdeveniments puntuals, com ara la "Nit més jove" de periodicitat mensual, la programació de grans concerts o de les anomenades "barraques" de la Festa Major. La resta de l'any els costa més trobar el seu espai a Sant Cugat.

2.1.4. Residència d'artistes o artistes en residència

Es pot dir que a Sant Cugat resideix un nombre molt elevat d'artistes, intel·lectuals, acadèmics i altres persones destacades pel que fa al caràcter visible i simbòlic de la seva aportació a la societat. Ara bé, aquest fenomen de residència no sempre s'acompanya d'una presència cultural activa en el municipi. Un cop més es tracta d'un efecte del caràcter residencial de la ciutat.

També és cert que no és fàcil, com ja s'apuntava en el cas dels joves, disposar d'espais adients per a la pràctica artística i, qui arriba a disposar d'espais convenients, sovint és perquè se'ls ha fet construir expressament, amb el cost econòmic que això comporta. Així, ens trobem que a Sant Cugat hi ha un nombre important d'artistes residents però pocs d'ells (sempre amb valor relatiu) treballen a la ciutat, i pocs d'aquests, encara, són joves.

Una dificultat semblant es pot dir que sent el sector artístic més innovador que no veu Sant Cugat com el terreny adobat per desenvolupar les seves iniciatives. Es veu la població poc arriscada culturalment parlant i molt arrelada a un tipus de cultura més local en els sentiments o més conservadora en les idees, les formes i els estils artístics. D'acord amb la visió d'alguns dels artistes consultats, es pot afirmar que és més fàcil triomfar com a artista plàstic figuratiu convencional que treballar innovant des de l'abstracció i la contemporaneïtat. El mateix es pot dir de la música o les arts escèniques per citar només algunes d'elles, un fet relativament corrent en el conjunt de la societat actual.

D'altra banda, agents artístics de renom i assentats en el panorama cultural nacional i internacional gaudeixen d'una comoditat en aquest entorn ric en "massa crítica" de tipus cultural, no tant perquè hi presentin les seves obres, sinó per la riquesa social de l'entorn i la tranquil·litat que s'hi respira.

Altres sectors artístics amb una certa projecció exterior, però també lligats a les arts i a la cultura local, troben escasses les iniciatives i oportunitats que tenen els creadors de Sant Cugat per presentar el seu treball. Per tant, la contractació d'agents externs (músics, actors, etc.) per part sobretot de l'Ajuntament és vista com un cert menyspreu dels creadors locals. Ben al contrari, una considerada excessiva presència d'aquests artistes santcugatencs en les programacions habituals és vista, per altres sectors, com una actitud localista.

2.1.5. La cultura i els agents socials

Malgrat la gran capacitat col·lectiva per dinamitzar la cultura local, el poder adquisitiu de la seva gent i una població amb inquietuds culturals avançades, Sant Cugat no disposa de gaires iniciatives de caire privat que destaquin. L'excepció és el sector de les galeries d'art en el que la ciutat està molt ben dotada, tot i que, segons el parer de persones consultades, algunes d'elles són més un estudi d'un artista que s'obre al públic que una galeria com a tal. Pel que fa a la difusió, complementa aquest panorama els dos espais de cinema, de gestió privada (Cinesa i Yelmo).

En canvi no hi ha cap espai per a la difusió musical, teatral o altres de caire privat. Només algun bar musical destaca en aquest panorama, el Bebop, per exemple. No totes les llibreries existents (unes 5 a tota la ciutat) a Sant Cugat retenen l'interès dels

seus habitants. En alguns casos i segurament amb l'excepció de la llibreria Paideia, força esmentada i valorada per part de la població consultada, s'esperaria més d'elles, vist el potencial teòric que tindrien per la tipologia de població. No hi ha cap botiga de discos de música clàssica que cobreixi les expectatives dels més exigents. No hi ha una sala de cinema per a pel·lícules d'autor o en versió original, un dels espais més reclamats com a necessari per la població santcugatena entrevistada. Es pot dir que, amb algunes excepcions, la difusió de la cultura a Sant Cugat està bàsicament en mans de dos agents: l'Ajuntament, majoritari, i les entitats, centrades, sobretot en la cultura tradicional.

En el camp de la formació artística bàsica és on destaca més la iniciativa privada. La ciutat compta amb nombroses i bones escoles de música, de dansa, d'arts plàstiques, etc. Per citar-ne només algunes més conegudes cal fer esment de l'Aula de so, l'escola Laura Esteve, la de Carme Talleda, l'Escola Fusió, el Tudell, Blau Marina o l'Escola Color Dansa.

Deixant de banda el sector privat, Sant Cugat és seu d'algunes institucions culturals d'abast nacional amb un gran pes dins el coneixement i la cultura: Universitat (UPC, Gimbernat i UIC) i Arxiu Nacional de Catalunya però que solen viure bastant d'esquena al municipi tot i que en les darrers temps l'ANC ha iniciat un seguit d'activitats de difusió obertes a la població.

Sense ser espais culturals pròpiament dit però formant part de la cultura ciutadana de cada dia, hi ha espais de trobada natural i espontània que han sabut perdurar en el temps o crear-se a partir d'inèrcies i dinàmiques de les persones. Tot i que ja no sempre conserven el simbolisme d'altres temps, alguns d'aquests espais poden ser el bar Catalunya de la plaça de l'Estació, la Granja Montserrat, el Halassan al carrer Major o el "Jazz també" per citar-ne només alguns. És important incorporar-los al conscient col·lectiu donat que a Sant Cugat, potser més que a altres localitats, calen espais d'encontre i socialització. El mateix podríem dir de la Plaça Octavià o altres espais a l'aire lliure que juguen un paper d'espai de trobada de la ciutadania.

Un cop més, es veu que Sant Cugat ha sabut atraure persones amb inquietuds culturals però que no acaben de veure la ciutat més enllà del seu espai de residència i que no la conceben com a espai d'activitat comercial en el mateix sector cultural. Es podria dir que el potencial hi és, i que només cal l'empenta i la motivació per a la iniciativa.

2.1.6. Els territoris de la cultura

Pel que fa a l'abast territorial, Sant Cugat té una dinàmica cultural molt centralitzada en el nucli històric del municipi vistes les distàncies reals i sentides entre els diferents territoris que la componen. Com ja s'ha esmentat anteriorment, aquesta centralitat urbana de la cultura és bastant acceptada per la gent dels districtes que entenen que els grans equipaments culturals han d'estar en espais accessibles per a tothom, i que sempre serà més fàcil anar al centre de la ciutat que anar d'un districte a un altre.

El nucli urbà tradicional i el seu entorn immediat concentren la gran majoria d'activitats culturals pròpiament dites. S'hi troben la pràctica totalitat dels equipaments de primera magnitud: Monestir, Museu, Casa de Cultura, Unió, Esbart, Ateneu, etc. Una mica més al voltant d'aquest nucli però a una distància perfectament assumible des del centre es

troben la resta d'equipaments culturals de la ciutat: Teatre-Auditori, Biblioteca del Mil·lenari, Escola Municipal de Música "Victòria dels Àngels", Casa Aymat, etc. Pocs equipaments culturals de primer ordre es troben clarament fora del centre. És el cas de l'Arxiu Nacional, i poc més.

Els equipaments i les activitats que es realitzen als districtes són, sovint, més aviat de tipus sociocultural o també anomenats de proximitat.

En una altra escala territorial, Sant Cugat viu amb un cert desequilibri la seva relació amb l'entorn metropolità. D'entrada els seus contactes amb els municipis veïns són culturalment escassos. Pocs santcugatencs miren Rubí, Cerdanyola, Sabadell o Terrassa, tret de l'atractiu del jazz, com a escenaris per a desenvolupar-hi les seves activitats culturals, ja siguin de tipus creatiu, formatiu o de consum. En canvi, veuen en aquestes localitats veïnes públic potencial per a les activitats que es duen a terme a Sant Cugat, al Teatre-Auditori sobretot.

Bona part de l'atenció està posada en Barcelona, de la qual es reben públics i influències però a la qual s'hi desplacen també les persones amb inquietuds culturals. La proximitat amb la metròpolis és vista en aquest doble sentit, tot i que sempre costa molt més atraure els barcelonins que veure santcugatencs fent el camí invers.

Això es reflecteix en les programacions culturals i en les preguntes que es fan alguns dirigents i actors culturals: cal trobar un paper de complementarietat amb Barcelona, sense buscar la competència ni tampoc la rèplica de la gran ciutat? Cal rivalitzar amb Barcelona i convertir-se en una capital cultural paral·lela? Cal anticipar-se a les programacions barcelonines? Cal desenvolupar processos de creació i producció propis amb el cost que això comporta? O, ben al contrari, cal admetre un paper en els circuits secundaris d'espectacles i exposicions ja estrenades a la gran ciutat? Alguns veuen Barcelona com un perill i d'altres la viuen com una oportunitat.

Finalment, a mig camí entre els qui creuen que Sant Cugat té una oferta massa localista i els qui creuen que és massa elitista, la ciutat ha de saber trobar el seu paper. Per alguns sempre romandrà poc atenta a les tradicions i a l'essència local. Pels altres sempre es quedarà a mig camí, amb una oferta mancada de risc. De la mateixa manera, per uns Sant Cugat ha d'estar a l'alçada de Barcelona i equiparar-s'hi en oferta de qualitat. Pels altres la ciutat ha de pensar abans en els seus habitants i treballar a escala local. En aquest context i buscant el difícil equilibri, Sant Cugat es planteja quin abast territorial ha de tenir la seva actuació cultural, entre la dimensió local més associada a la cultura popular i la metropolitana associada a una cultura més contemporània. Existeixen punts d'equilibri quan es pensa una oferta d'alt nivell per a la població local, el que no exclou ni propostes més populars ni un abast més enllà de la ciutat. En alguns casos, fins i tot es pot posicionar amb una certa ambició internacional. I no hi ha dubte que la ciutat té potencial per fer-ho.

2.2. LA POLÍTICA CULTURAL DE L'AJUNTAMENT

La política cultural de Sant Cugat està en gran part sota la responsabilitat de l'Ajuntament. Ja s'ha vist la pràctica absència del sector privat i unes certes limitacions del sector associatiu. Tot i així, no sempre es troba el punt d'equilibri d'una política orientada a fomentar la subsidiarietat que alguns sectors reclamen. Per aquests, més lligats a les entitats i a la cultura tradicional, l'Ajuntament hauria de jugar un paper de coordinador i subvencionador de la iniciativa cultural associativa i artística. Per altres sectors, més lligats a demandes avanguardistes, l'Ajuntament hauria de defugir de localismes i oferir una programació sòlida i arriscada.

Una altra dualitat existent és la visió més aviat satisfactòria que té una majoria sovint més silenciosa de la població sobre l'oferta cultural de la ciutat (això es veu a les enquestes de l'Observatori...), i la visió més aviat desfavorable d'algunes persones i sobretot d'algunes entitats culturals locals amb gran presència en el teixit associatiu que descriuen una dualitat entre l'Ajuntament i la societat civil que arriba a ser viscuda en alguns casos puntuals però significatius en clau de divorci. A partir de tots els elements mostrats aquí es constata una doble visió de la cultura a la ciutat. La població autòctona i la que fa temps que va arribar, més lligada a les entitats, volen més aviat un paper subsidiari de l'Ajuntament com estament regulador de la vida local però sense entrar a definir gaires programes d'acció directa. En canvi, la població general, menys compromesa en la dinàmica associativa i, en alguns casos, d'arribada més recent, confien en l'Ajuntament com a motor impulsor de la cultura local. Aquesta doble postura pot incomodar l'Ajuntament que veu com els seus aliats naturals més propers (les entitats culturals locals) li exigeixen menys protagonisme i més aportacions econòmiques sota forma de subvenció i com el públic més distant valora en més alt grau les seves intervencions.

2.2.1. Algunes opcions rellevants

La política cultural de l'Ajuntament de Sant Cugat ha desenvolupat uns aspectes propis en consonància amb la seva realitat social i d'acord amb les demandes i expectatives de la població. Heus aquí algunes d'aquestes línies prioritàries:

- La qualitat i l'excel·lència

L'Ajuntament es caracteritza per tenir una cura especial per oferir activitats de qualitat que donen prestigi al municipi. Sant Cugat ha volgut destacar de la resta de municipis del seu entorn, no tant en la quantitat de serveis sinó en la seva qualitat. Això és notablement manifest en el cas del Teatre-Auditori, un equipament que vol anar més enllà del teatre de poble o de programació estàndard. També es veu en la rehabilitació i musealització del conjunt monumental del Monestir, a l'Escola Municipal de Música, de reconegut prestigi musical i pedagògic o, darrerament, en el I Festival de Música de Cambra al Monestir. Fins i tot la iniciativa privada s'hi afegeix amb activitats destacades com el Curs d'interpretació de Lied que organitza Joventuts Musicals i el Curs Internacional de Cant, organitzat per primer cop aquest any per Camerata de Sant Cugat. En arts plàstiques es pot destacar l'alt nivell de les exposicions del Museu com la de Grau-Garriga, Marian Vayreda o la de "Viatge a una guerra. George Orwell a Catalunya i al front d'Aragó", per citar-ne només algunes. En definitiva, es tracta d'un estil propi de fer les coses per part de l'Ajuntament que es contagia als altres agents i pensat per a

un públic exigent, entès i agraït quan se li ofereix una programació de qualitat. Aquesta imatge de prestigi es projecta a fora del municipi, atrau públic de les mateixes característiques resident a l'entorn metropolità i situa Sant Cugat en el panorama cultural català d'una manera destacada.

En contrapartida aquesta opció per la qualitat és vista també per alguns sectors socials i artístics de la població com una política "d'aparador" enfocada només a certes capes de la població local i, de retruc, orientada a donar una visió sobredimensionada cap a l'exterior. No sempre es considera que s'até prou convenientment les necessitats de la població, els artistes i les entitats locals.

Encara que sigui només a tall de comentari, aquest estil que contempla molt seriosament la qualitat del que es fa, es veu també, en els últims anys, en el disseny gràfic utilitzat a la majoria de les campanyes de comunicació públiques, i moltes de les privades, a l'hora d'elaborar els programes de mà, fulletons, cartells o altres documents de comunicació o de suport a les activitats culturals.

En aquesta difícil dicotomia, tot i no ser incompatibles, Sant Cugat s'ha de plantejar com trobar l'equilibri entre una voluntat d'atraure gent de fora i focalitzar la seva atenció en la majoria de la població resident. O, dit d'una altra manera, hi ha una distància entre un públic local més aferrat a una certa quotidianitat i proximitat de les activitats socials i culturals i un altre públic que busca una certa excel·lència que el faci assistir a una activitat a Sant Cugat en detriment de la potent oferta metropolitana barcelonina.

- La cultura tradicional i popular

Com tants d'altres del Vallès i Catalunya, Sant Cugat és un municipi d'arrel clarament agrícola que ha sabut conservar una certa dinàmica festiva lligada al cicle de pagès i religió. Així, existeixen tots els elements populars i tradicionals (alguns mantinguts, d'altres recuperats, uns quants incorporats de nou), com ara castellers, geganters, bastoners, carreters, balls de tota mena destacant el "Paga-li Joan", etc. Aquestes manifestacions de la cultura tradicional local són viscudes amb una certa passió en el si de la població autòctona de Sant Cugat que s'implica i participa activament en el seu desenvolupament. Potser només la gent d'arribada més recent desconeix la seva existència, se'n manté a una certa distància o la viu més com un acte de consum que com un fet de pertinença.

Una part del cicle festiu sancugatenc gira al voltant d'aquestes activitats de la cultura tradicional: Festa Major, Sant Antoni, Sant Medir, Festa de la tardor de les entitats locals, Nadal a l'envelat per infants, etc. Són, alhora, pel seu caràcter popular, obert, gratuït, participatiu i de carrer, l'escenari perfecte per incorporar a la vida social local aquells col·lectius que, d'entrada, costa més atraure: estrangers comunitaris, estrangers d'altres continents i gent d'arribada recent.

Aprofundint en aquesta línia, actualment s'està rehabilitant el Cellar Cooperatiu com a futur espai que acollirà activitats i grups de la cultura popular i tradicional sancugatenc (castellers, geganters i altres).

Tot plegat són activitats que, realitzades d'una manera digna, poden ser nexes d'unió entre diferents col·lectius, agents públics i associatius, entre la gent d'ahir i la d'avui, joves i grans, etc.

- L'oferta per a infants

En consonància amb el seu pes específic dins la població i amb les inquietuds culturals de les mares i dels pares de Sant Cugat pels seus fills i filles, la ciutat és reconeguda per una part destacada de la seva població com a prou activa i dinàmica pel que fa a la programació infantil. Destaquen aquí dos grans àrees de treball: la difusió amb una extensa programació d'activitats infantils de tot tipus, centrades en l'espectacle i la formació artística, amb una extensa gamma d'escoles, sobretot privades però també públiques, en les que es pot formar un infant en música, dansa, arts plàstiques, expressió i altres. És generalment acceptat que aquesta és la franja d'edat més ben atesa per l'oferta local tot i que, pel volum de població infantil existent, hi ha espai per una programació més extensa.

Un cop més, i lligat amb el que s'expressava anteriorment, es constata un esforç per la qualitat tant en la programació infantil com en la seva formació artística, essent necessària, a més, si es vol prosperar entre un mercat de qualitat i un públic exigent i coneixedor que la valora i la pot pagar. La presència a Sant Cugat d'artistes de prestigi pot ajudar a establir aquest llistó ben alt en quant a l'exigència de la formació artística.

El repte de futur és saber fer unes propostes atractives i de qualitat per a aquests infants quan esdevinguin ben aviat les i els joves de Sant Cugat. No s'hauria de trencar el fil conductor en el pas per l'adolescència, una etapa difícil en les iniciatives culturals.

2.2.2. Sectors, serveis i equipaments

Costa definir un sector de la cultura que destaquí clarament sobre els altres. D'acord amb les persones consultades apareixen diferents sectors predominants segons la procedència o la dedicació de cadascú. Aquesta manca d'element predominant no és viscut com un contratemps, ans al contrari és una manera de reconèixer, per part de la població, que a Sant Cugat tots els sectors artístics convencionals estan prou ben representats i presents a la ciutat. Dit d'una altra manera, és admetre que tothom pot trobar resposta a les seves inquietuds culturals, el que no deixa de ser un elogi a la ciutat i un reconeixement al seu Ajuntament. Com a tota norma hi ha excepcions en ambdós sentits

Si algun sector apareix més en boca de la gent aquest és el de les arts plàstiques pel que fa a la trajectòria artística local amb Grau-Garriga al capdavant, la destacada presència de galeries d'arts plàstiques i la residència d'un nombre importants d'artistes plàstics a Sant Cugat. Un altre sector que arriba a sobresortir és de les arts escèniques gràcies, en aquest cas, a la presència del Teatre-Auditori. O, expressat en clau d'equipaments, els dos més destacats de Sant Cugat són el Museu de Sant Cugat, situat al claustre del Monestir, i el Teatre-Auditori. Tots dos corresponen a un perfil d'equipament modern en la seva conceptualització, de qualitat en la dotació i el servei

prestat, i de gran visibilitat ciutadana, tant endins com enfora la ciutat. Són, sens dubte, els dos estandards més visibles de la cultura sancugatenca.

En canvi, el sector menys valorat a Sant Cugat és l'audiovisual, amb carències importants a nivell d'exhibició de qualitat i sobretot, tot i que de manera més comprensible, a nivell de suport a la creació, a la producció i a la formació.

Vegem-ho amb més detall⁶:

- Arts plàstiques

Sant Cugat compta amb un nombre de galeries d'art que destaca en relació al nombre d'habitants. Després de Barcelona, i d'acord amb dades del Gremi de galeries d'art de Catalunya, està a l'alçada de Girona i, en quant a la quantitat, per davant de ciutats com Tarragona, Lleida, Vic, Granollers o Sitges, localitats amb forta tradició artística i galerista. Com sempre passa en aquests casos hi ha galeries més reconegudes que d'altres, algunes exercint d'autèntics mercats d'art, d'altres limitant-se a ser un aparador públic per a les vendes del taller d'un artista concret. Les galeries agremiades són: Canals Galeria d'Art, Espai Lluís Ribas Club d'Art, La Galeria i Sala Rusiñol. A més, i d'acord amb la informació de l'associació Espais d'art, Sant Cugat compta amb altres galeries o espais expositius privats com Artbubble, Espai Gorina, Estudi Ferran Martí i Pou d'Art. D'altres espais també apareixen com a actius en la difusió de l'esmentada associació: Galeria Ariadna Robert i Galeria Fausto.

Pel que fa a artistes residents, Sant Cugat compta amb una relació destacada en totes les arts plàstiques: pintura, gravat, escultura, fotografia, etc. Com ja s'ha dit abans, no sempre aquestes persones viuen integrades en la dinàmica cultural local, i pot ser que només resideixin a la ciutat però exposant-hi rarament la seva obra.

Sant Cugat compta alhora amb artistes de gran renom. Potser el qui destaca més en aquest extens palmarès és Josep Grau-Garriga, nascut a Sant Cugat el 1929 i amb una important projecció internacional pel que fa al tapís. És més, a Sant Cugat, i en concret a la Casa Aymat, on treballà Grau-Garriga, es creen alguns dels tapissos més emblemàtics de Catalunya i dona lloc a l'anomenada "Escola Catalana de Tapís". Tot i que la fàbrica de tapissos va tancar el 1980, la Casa Aymat ha estat reconvertida en subseu del Museu de Sant Cugat destinada a l'exhibició artística per part de l'Ajuntament de Sant Cugat, fent de complement al Monestir, com a museu d'art contemporani. Una de les seves funcions és la d'exposar de manera permanent la seva valuosa col·lecció de tapissos.

L'any 2004 destaca per la dedicació d'un ampli programa d'activitats a Grau-Garriga amb un conjunt d'exposicions, concerts i conferències sobre l'obra de l'artista, en la que a més de la iniciativa pública s'hi ha sumat algunes activitats organitzades per iniciativa privada i associativa. Aquest fet mostra que tots els agents culturals de Sant Cugat poden trobar elements en comú i poden oferir un programa ric i variat a la població tant local com ser motiu d'atracció per a potencials visitants.

---

⁶ El detall de gran part de la informació es troba en el document de dades que es va presentar en el seu moment. Aquí es presenten les valoracions derivades de totes les etapes del Diagnòstic i sustentades en les opinions expressades i, sempre que ha estat possible, en les dades obtingudes.

Actualment, a més de les dues subseus del Museu de Sant Cugat: la Casa Aymat i el Monestir, existeixen altres espais expositius públics a la ciutat amb unes limitacions importants. Aquests són la sala d'exposicions de la Casa de Cultura o el vestíbul de la Biblioteca del Mil·lenari a més d'altres espais que ocasionalment puguin jugar aquesta funció. La programació en arts plàstiques està menys definida que per la resta de les arts. No hi ha a l'Ajuntament un referent tan clar com el té el teatre, la música, el patrimoni o la lectura pública. Les funcions de programació de les exposicions queda repartida en diferents experts locals.

Pel que fa a la formació, l'Ajuntament de Sant Cugat compta amb el Taller Triangle, tallers d'arts plàstiques per a infants a la Casa de Cultura i l'Escola d'Art Sant Cugat a la casa Mònaco, més aviat pensada per a joves i adults. Ambdós centres, malgrat tenir un perfil baix pel que fa a coneixement i visibilitat per part de la població general consultada en aquest estudi, reben el reconeixement del sector artístic, tot i que se'ls demana, pel seu interès, un creixement de places i oferta, així com, sobretot pel segon, un plantejament més avantguardista en alguns dels seus tallers. Complementen aquesta realitat una extensa oferta de tallers i escoles d'art de caire privat amb nivells de qualitat desiguals adreçats tant a infants com a adults.

En quant a facilitar la creació i la producció artística dels qui comencen, Sant Cugat no ofereix gaires possibilitats. No hi ha cap centre públic on poder disposar d'un espai més o menys permanent per experimentar i crear.

- Arts escèniques

Les arts escèniques a Sant Cugat estan àmpliament lligades al Teatre-Auditori del Centre Cultural. Fora d'ell, només es troba el teatre de la Unió i algun espai que ofereix espectacles i tallers de formació, sobretot als districtes (el teatre de Mira-sol n'és un exemple).

El Teatre-Auditori és, amb tota probabilitat, l'equipament cultural emblemàtic de nova creació a Sant Cugat, ara fa una desena d'anys. Representa una aposta arriscada però valenta de l'equip de govern per dotar la ciutat d'un equipament cultural de primera magnitud, no només per Sant Cugat sinó per l'ambició metropolitana que projecta. La seva creació va ser la resultant d'importantes energies ciutadanes i, per algunes d'elles, l'actual equipament no ha acabat de ser el que s'esperava d'ell. El continent (l'espectacularitat de l'edifici) s'ha menjat el contingut (la funció dinamitzadora que havia de jugar). Tot i així, el Teatre-Auditori destaca per la seva programació i per la seva voluntat inicial de participar del reduït i, a voltes, selecte circuit de la creació i la producció d'espectacles, sobretot teatrals i de dansa. Disposa també d'un taller de creació d'escenografies que realitza tant les tasques pròpies de l'equipament com encàrrecs externs.

El finançament del centre està bastant equilibrat entre l'Ajuntament (un 41% del seu cost) i una important font d'altres ingressos (subvencions, taquilla, taller, lloguer d'espais i mecenatge). Tot i així el cost general de manteniment és, per la seva magnitud com equipament, força elevat i "aixecar el teló", o sigui el cost bàsic de posar la sala escènica en marxa per a qualsevol activitat, representa una despesa important. Això fa que la direcció administri amb cautela la cessió de l'espai a agents externs per tal de no generar un possible dèficit. Aquesta opció

crea un cert malestar en el teixit associatiu local que veu com se'ls dificulta l'accés a la sala per realitzar alguna activitat pròpia. Consideren que el Teatre-Auditori hauria d'estar més a l'abast dels grups locals per a les seves necessitats socials i culturals donat que consideren que amb els impostos ciutadans ja es cobreix el cost de l'ús regular de la sala. Un altre factor que dificulta la cessió de l'espai és la seva magnitud. Les seves 788 butaques i l'escenari queden massa grans per activitats que cerquen una sala més recollida. En aquestos casos, amb menys espai escènic i de públic la seva activitat lluiria més.

Aquest fet demostra una evidència inqüestionada per tots els sectors: Sant Cugat necessita urgentment un espai escènic de petit i mitjà format que permeti realitzar-hi espectacles que busquen espais més a la seva escala i on poder desplaçar algunes activitats socials i culturals a qui se'ls fa massa gran la sala actual del Teatre-Auditori. Diferents solucions estan previstes en aquest sentit: crear aquest espai escènic adjacent al Teatre-Auditori o rehabilitar el teatre actual de la Unió. Totes dues propostes tenen els seus avantatges i els seus inconvenients.

En quant a la programació, el Teatre-Auditori viu una doble valoració: de manera general se'l considera un molt bon equipament ciutadà amb un nivell d'oferta teatral que agrada i interessa, tal i com indiquen les enquestes de satisfacció ciutadana del mateix Ajuntament, però certs sectors lligats a la cultura local li retreuen un cert elitisme en l'oferta a més de l'esmentada inaccessibilitat als grups locals. Alguns sectors més exigents opinen exactament el contrari, la majoria d'obres representades ja s'han vist a Barcelona anteriorment, pel que sembla com que Sant Cugat està en un circuit de segona fila i no de primera com s'espera que hauria d'estar.

Dins la programació destaca l'espai destinat a la dansa, un gènere poc acollit en teatres de fora de les grans ciutats per la dificultat que comporta d'arribar al públic. Aquestes xifres estan referides només a la programació estable i pròpia del Teatre-Auditori i no les demés activitats que es fan en ocasions especials o que són organitzades per altres agents.

Taula 14. Evolució per tipologies d'espectacle (2001-2003)

	2001		2002		2003		TOTAL	
	total	%	total	%	Total	%	total	%
Dansa	1.698	9,5	2.159	9,9	2.365	10,7	6.222	10,1
Familiar	1.006	5,6	4.453	20,5	1.250	5,6	6.709	10,8
Música	5.842	32,6	6.318	29,0	8.377	37,9	20.537	33,2
Òpera	2.073	11,6	2.256	10,4	1.615	7,3	5.944	9,6
Teatre	7.274	40,4	6.361	29,2	7.882	35,6	21.517	34,8
Altres	49	0,3	227	1,0	639	2,9	915	1,5
TOTAL	17.942	100	21.774		22.128		61.844	

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament.

Una queixa bastant generalitzada, ja al marge dels gustos artístics, és l'elevat preu de les entrades que es mou, de manera general, entre els 15€ i els 24€ segons el tipus d'espectacle i d'acord amb els estàndards barcelonins. En alguns casos el seu cost és de 6€ per espectacles infantils o familiars i en altres, com l'òpera o el cant líric pot arribar a 36€ o 45€. De manera general el preu mig es manté al voltant de

18€ des de l'any 1999. Val la pena destacar l'existència de preus reduïts gràcies als abonaments, les tarifes per a grups, per a joves, d'última hora, etc.

La distribució de públic per orígens indica l'impacte que té l'equipament en el conjunt de la ciutat però també fora d'ella, un dels objectius en el moment de la seva creació.

Taula 15. Origen del públic local per districtes (2003)

	Freqüència	%	Pobl. distric.	% Pobl. distr.
Centre històric	30.746	85,37 %	50.839	60,48 %
Mira-sol	2.040	5,66 %	7.999	25,50 %
Valldoreix	2.344	6,51 %	6.914	33,90 %
Les Planes	40	0,11 %	1.111	3,60 %
La Floresta	847	2,35 %	3.801	22,28 %
TOTAL	36.017	100 %	70.664	50,97 %

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament

Destaca l'elevada presència al Teatre-Auditori de la gent de Valldoreix tant en valors absolut com relatiu.

Taula 16. Evolució del públic per llocs d'origen

	2001		2002		2003		Total	
	total	%	total	%	total	%	total	%
Sant Cugat	10.704	83,31	12.025	82,24	13.288	80,87	36.017	82,04
Barcelona	743	5,78	989	6,76	1.226	7,46	2.958	6,74
Vallès Occ.	1.024	7,97	1.110	7,59	1.338	8,14	3.472	7,91
Metròpoli	307	2,39	407	2,78	513	3,12	1.227	2,79
Resta	71	0,55	90	0,63	67	0,41	228	0,52
TOTAL	12.849	100	14.621	100	16.432	100	43.902	100

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament. Aquestes dades corresponen als espectadors que han comunicat les seves dades. No es corresponen, per tant amb el valor total d'espectadors de la taula 14.

El Teatre-Auditori aixeca moltes expectatives i alguns sectors minoritaris però culturalment significatius per seu nivell d'activitat n'espera sempre més d'ell. En particular, que ofereixi més programació de producció pròpia i més arriscada. En aquest sentit el Teatre-Auditori viu una doble valoració en quant a nivell de satisfacció. L'Observatori, una enquesta regular promoguda des de l'Ajuntament, indica un molt elevat índex de satisfacció per part del conjunt de la població. D'altra banda, el sector cultural més actiu a Sant Cugat, tot i ser força minoritari, expressa les queixes manifestades anteriorment.

Alhora suscita el tema de la relació de la ciutat amb el seu entorn metropolità. És en el Teatre-Auditori on aquesta dimensió territorial es planteja amb més claredat. Es vol un teatre per Sant Cugat o pel conjunt metropolità, Barcelona inclosa? O bé es vol un Teatre-Auditori per Sant Cugat però del mateix nivell de programació però sobretot de producció que un de Barcelona? La realitat és que actualment el públic provenint de fora representa vora el 20% del total, una xifra considerable si la comparem amb altres equipaments similars del seu entorn però que permet

pensar que es pot incrementar amb el temps i amb una programació amb més ambició.

El Teatre-Auditori forma part del Centre Cultural que agrupa també la Biblioteca del Mil·lenari, l'Escola Municipal de Música "Victòria dels Àngels" gestionada pel Patronat Municipal d'Educació i les sales de cinema en concessió, actualment a Cinesa per a la seva explotació. El tot constitueix un organisme autònom. Ara bé, malgrat els esforços de la institució governant, el conjunt de la població no ho té assumit així i rarament associen els tres equipaments públics com formant part d'un tot. Generalment la gent associa el terme "Centre Cultural" només al Teatre-Auditori, pel que en aquest Diagnòstic s'ha preferit utilitzar directament aquest segon terme per no generar confusió. Alhora, i vist des de fora, costa generalitzar aspectes centrats en els tres equipaments públics que constitueixen el Centre Cultural. Tots tres han agafat personalitat pròpia i el terme "Centre Cultural" ha quedat una mica obsolet.

Més enllà del Teatre-Auditori i d'altres equipaments, Sant Cugat compta amb un important nombre de grups de teatre, alguns exercint a un nivell professional, d'altres totalment "amateur" i uns quants en un estadi intermig. Val la pena reconèixer aquesta riquesa en la pràctica escènica que dóna a Sant Cugat una dinàmica cultural important.

- La Música

Gran part del que s'ha dit per a les arts escèniques es pot dir per a la música, donat que són arts que comparteixen similituds en les seves dinàmiques de producció, aproximació als públics, programacions i, sobretot en el cas de Sant Cugat, equipaments donat que el Teatre-Auditori és, com indica el seu nom, un centre dedicat per igual a ambdues arts.

La música disposa a Sant Cugat de la facilitat de ser difosa en altres escenaris de la ciutat com el claustre del monestir, un espai excel·lent pel que fa a la sonoritat i a la bellesa de l'entorn. El recent estrenat I Festival de Música de Cambra n'és un bon exemple. Segurament era una de les apostes que faltava a la ciutat. L'oferta es complementa amb els programes Música als Parcs al Parc Ramon Barnils, Cicle de Música de Cambra a l'Escola de Música així com altres propostes al llarg de l'any.

De manera general, la programació és ben valorada per la població. Una vegada més Sant Cugat fa de la qualitat el seu element de marca destacat, tant per l'espai com per la programació, compaginant la presència d'interprets de renom nacional internacional amb artistes locals de primera línia. Sant Cugat ha sabut apostar per realitzar algun concert "estrella" com ara el de la soprano Ainhoa Arteta o la Barbara Hendriks, per exemple. Es busca així situar el Teatre-Auditori en particular però el nom de la ciutat de manera general en el panorama musical estatal, quan no internacional. S'aconsegueix així la presència en els mitjans de comunicació més importants del país.

En canvi, certs sectors artístics noten a faltar un cert risc més avantguardista en la programació. Sense negar la necessitat i la qualitat de l'oferta actual, es veu massa clàssica i pensada per un públic més conservador i poc coneixedor o amant de les tendències musicals més avançades.

En un altre ordre de coses, la música pop i rock més favorable a un públic jove es concentra massa a la Festa Major i costa més seguir-la la resta de l'any a Sant Cugat. Aquest tipus de música cal anar-la a buscar en algun dels pocs bars musicals que programen actuacions en viu a Sant Cugat.

La música d'autor és bastant present en les programacions del Teatre-Auditori i, de vegades, a la Festa Major. Fins i tot es fa un esforç per la seva representació internacional. Solen arribar més aviat a un públic adult.

Sant Cugat compta amb una presència important de corals, algunes d'elles associades a escoles de música o entitats diverses. Tot plegat fa una bona combinació entre la pràctica ciutadana, la formació i la difusió.

La formació musical en escoles amb programació estable i reglada és un dels punts forts de Sant Cugat, començant per la pròpia Escola de Música "Victòria dels Àngels" que gaudeix d'un enorme prestigi per part de la població santcugatena. També val la pena destacar les audicions que fa l'Orquestra Sant Cugat a les escoles. Complementàriament hi ha un nombre important d'escoles de música privades que també gaudeixen de reconeixement. Algunes d'aquestes escoles permeten estudiar música moderna.

Igual que ja s'ha dit per a les arts escèniques, Sant Cugat no disposa d'espais d'assaig per a grups musicals. Ni la configuració urbanística ni els preus de locals possibles per a tal fi ho afavoreixen. Tant els intèrprets individuals com sobretot els grups han de buscar aquests espais fora de la ciutat.

- Política bibliotecària i de promoció de la lectura

Tot el que envolta els llibres i, per extensió, el coneixement, pateix un desajust potencial important a Sant Cugat. Per un costat disposa d'una població amb uns suposats elevats índexs d'inquietuds culturals i de predisposició a la consulta, la lectura, la reflexió, la tertúlia i el debat i, per una altra costat Sant Cugat presenta fins al moment certes carències com a oferta de lectura pública. La ciutat compta, fins i tot, amb nombrosos escriptors importants residents, el que permet tenir-los a mà per a les propostes culturals.

El municipi de Sant Cugat té una biblioteca pública des de l'any 1993, integrada a la Xarxa de Biblioteques Municipals des de l'octubre de 2001. La integració va anar acompanyada d'un procés d'ampliació de l'espai i d'incorporació de nous serveis.

Les característiques i el creixement sobtat del municipi reclamaven d'un estudi per analitzar, en un escenari de futur, els equipaments necessaris per donar resposta, de manera eficient i sostenible, al conjunt de la població. En aquesta línia, el 21 d'octubre de 2002 els grups municipals de l'Ajuntament de Sant Cugat aproven per ple municipal realitzar l'estudi del Mapa de Biblioteques del Municipi i l'encarreguen a l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona. Les decisions implícites més immediates són les següents:

- Construir una nova biblioteca central, ubicada al districte de Mira-sol, constituint un clar exemple de descentralització d'un equipament cultural de ciutat. Les dimensions de la Biblioteca del Mil·lenari no feien possible que

aquesta es pogués considerar biblioteca central. El projecte va endavant amb el lliurament del projecte arquitectònic de l'edifici. Hi ha la previsió d'inaugurar-la l'any 2008.

- Considerar l'actual Biblioteca del Mil·lenari com a biblioteca de barri, i com un dels punts de servei de la futura biblioteca municipal de Sant Cugat.
- Continuar donant resposta bibliotecària als Districtes allunyats a través de punts d'accés vinculats a la nova Biblioteca Central.

A tal fi es presenta l'anàlisi de la situació bibliotecària a través dels següents elements:

1. Dades estructurals actuals i prospectiva immediata
2. Evolució de les dades d'ús 2001-2004 de la Biblioteca del Mil·lenari
3. Dades comparatives amb altres municipis de referència

Taula 17. Dades estructurals i prospectiva immediata

Situació a 31/12/2004		Situació de futur immediat		
	Biblioteca del Mil·lenari	Biblioteca del Mil·lenari	Biblioteca Central	Total
Àmbit de servei	Municipi	Districte	Municipi	
Superfície	1.182	1.182	3.200	4.382
Ubicació	Centre històric	Centre històric	Mira-sol	
Col·lecció	35.471	30.000	105.000	135.000
Personal	7*	6	19	25

* 6,25 en equivalent a jornada sencera (2004)

Taula 18: Evolució de les dades d'ús 2001-2004 de la Biblioteca del Mil·lenari

	2001*	2001**	2002	2003	2004
Usos del servei de préstec	13.364	4.176	22.199	38.998	40.601
Usos del servei públic d'accés a Internet		376	8.254	17.245	18.075
Préstecs	32.779	9.884	53.088	100.011	104.279

*9 mesos. Suport Generalitat de Catalunya

** 3 mesos. Suport Diputació de Barcelona

Cal afegir que d'acord amb les dades completes que es disposa de desembre 2003, la biblioteca ha donat servei 288 dies de l'any amb un total de 2.122 hores. La biblioteca ha comptat amb 217.077 usuaris en tot l'any. La col·lecció ha passat en aquest període de 30.078 documents a 36.515, el que representa un increment de 21,4%. A més, dels 38.998 préstecs realitzats, el 72,3% ho han estat per part d'adults i la resta pràcticament en la seva totalitat ha estat per infants. També s'ha fet préstec a entitats i altres biblioteques. En quant al préstec interbibliotecari, Sant Cugat ha cedit 622 documents i n'ha demanat 480.

Taula 19: Barris de procedència dels usuaris inscrits amb residència a Sant Cugat

	Enquestes	%	Usuaris inscrits**
Centre històric	330	82%	4.685
La Floresta, Les Planes, Mira-Sol	45	11%	637
Valldoreix	250	62%	3.556
NS-NC	4	1%	57

*Segons estudi d'ús i avaluació de la Biblioteca de Sant Cugat. S'exclouen els usuaris menors de 14 anys i els usuaris que no han fet ús de la biblioteca en el darrer any.

**Càlcul estimatiu dels usuaris inscrits majors de 14 anys que al darrer any han fet ús de la biblioteca

Val la pena destacar la importància del pes relatiu que la biblioteca exerceix entre les veïnes i els veïns de Valldoreix.

Es presenta a continuació una comparació de dades d'ús de la Biblioteca del Mil·lenari amb un conjunt de municipis de referència pel que fa a nombre d'habitants. Tots els municipis es troben entre els 40.000 i els 75.000 habitants. S'ha inclòs una dada significativa per a la comparació: els m² de superfície, per habitant, doncs aquest aspecte estructural és bàsic per entendre les dades d'ús i de situació. Val a dir que la majoria de municipis, en situació inferior en m²/1.000 habitants que Sant Cugat, també tenen projectada una nova biblioteca, per a fer front al dèficit estructural, com és el cas del municipi veí de Rubí.

Taula 20: Dades comparatives amb altres municipis de realitats semblants

Municipi	Població	Nombre de biblioteques	Superfície	m ² /1.000 hab.
Rubí	66.425	1	700	11
Castelldefels	53.964	1	738	14
Prat de Llobregat, El	63.148	1	956	15
Cerdanyola del Vallès	56.065	1	900	16
Sant Cugat del Vallès	65.061	1	1.182	18
Mollet del Vallès	50.691	1	933	18
Viladecans	60.033	1	1.580	26
Sant Feliu de Llobregat	41.954	1	1.400	33
Manresa	68.505	1	2.272	33
Vilanova i la Geltrú	59.409	2	2.872	48
Esplugues de Llobregat	45.915	1	2.300	50
Granollers*	56.456	2	3.009	53
Gavà	43.242	2	3.399	79
Mitjana del grup				32
Mitjana dels municipis amb més de 25 m ² per 1.000 habitants				46

* La segona de les biblioteques ha estat inaugurada recentment, anteriorment 23 m² per 1.000 habitants.

Taula 21: Dades comparatives d'ús. 2004

Municipi	Usos del Servei de Préstec	Usos del Servei d'Internet	Préstecs
Rubí	19.082	10.074	52.638
Mollet del Vallès	24.711	9.905	76.386
Prat de Llobregat, El	27.517	17.053	75.468
Viladecans	30.970	10.951	85.043
Castelldefels	33.057	15.758	112.510
Esplugues de Llobregat	33.279	18.460	99.819
Sant Feliu de Llobregat	33.822	16.087	105.168
Granollers	36.917	11.821	105.878
Sant Cugat del Vallès	40.601	18.095	104.279
Cerdanyola del Vallès	42.708	17.522	121.664
Gavà	45.899	27.509	129.268
Vilanova i la Geltrú	69.491	37.410	182.748
Manresa	71.395	29.286	173.981
Mitjana del grup	39.188	18.456	109.604
Mitjana dels municipis amb més de 25 m ² per 1.000 habitants*	47.476	23.284	129.338

* no entra en el càlcul Granollers que a 31/12/2004 tenia 23 m² per 1.000 habitants

Les dades ens mostren una situació de saturació. Es fa evident que cal una intervenció per resoldre el dèficit estructural. També es fa evident que hi ha una gran demanda de servei bibliotecari.

Pel que fa a les llibreries, com ja s'ha dit anteriorment, una part important de la població esperaria més d'elles en quant a la seva oferta editorial. En tot cas, val la pena destacar el reconeixement de què gaudeix la llibreria Paideia.

- L'audiovisual

Sempre ha estat un dels sectors més deficitaris de les polítiques públiques locals i s'acostuma a delegar gran part del seu desenvolupament en els departaments pertinents de la Generalitat de Catalunya. Pràcticament l'únic espai que sí es duu a terme a escala local és la difusió del cinema en equipaments generalment privats. En aquest aspecte Sant Cugat disposa de dos complexos d'exhibició cinematogràfica, els cinemes adjacents al Teatre-Auditori i els del centre comercial Eroski. Tant els uns com els altres es dediquen a un tipus de cinema convencional, comercial i lligat a les darreres novetats del mercat. Un dels aspectes on han coincidit gran part de les persones consultades és en la necessitat de disposar d'un sala amb una programació estable de cinema d'autor en versió original.

- El patrimoni

Sant Cugat compta amb un destacat element patrimonial que la fa ser singular en el mapa patrimonial de Catalunya: el Monestir. Rehabilitat i enriquit amb el Museu, l'equipament ha sabut esdevenir un dels centres culturals santcugatencs i catalans per excel·lència. El seu valor històric, l'espai, la situació i el condicionament són els seus actius principals. A més de la feina en favor de la memòria, també s'hi desenvolupen activitats d'altre tipus: exposicions d'art o concerts musicals. El monestir, com espai patrimonial i com a museu, té una molt bona imatge de cara

al ciutadà. Més enllà de la funció de difusió de la història local que compleix a bastament, se li demana també que sigui un aglutinador de les entitats que treballen en el camp del patrimoni.

Els objectius principals del Museu de Sant Cugat són promoure la recerca, conservació i difusió del patrimoni històric, artístic i cultural del municipi, des d'una perspectiva àmplia i interdisciplinària, i ho està fent a partir de les següents vies: mitjançant exposicions permanents a totes dues seus i per mitjà de exposicions temporals (tant produccions pròpies com externes).

De les tretze exposicions temporals programades durant el primer any, vuit s'han pogut veure al Monestir i cinc a la Casa Aymat. També s'han organitzat sis conferències a l'entorn de les exposicions temporals. El Museu també disposa de visites guiades i altres activitats divulgatives en relació als continguts de les exposicions permanents, temporals i altres elements patrimonials. Aquest servei està adreçat a tot tipus de públic. Cada primer diumenge de mes, a les 12 hores, es pot fer una visita guiada al Museu de Sant Cugat, i cada segon diumenge de mes, a les 12 hores, a la Casa Aymat. Quan hi ha exposicions temporals, també s'hi fan visites guiades els diumenges. Igualment, cada dissabte a les 12 hores es duu a terme una divertida i instructiva visita teatralitzada que acostua els visitants a la vida monàstica medieval i al missatge contingut als capitells del Claustre. Per tant, al llarg d'aquest primer any el Museu de Sant Cugat ha anat consolidant una oferta d'activitats i se n'han creat diverses adreçades a tot tipus de públic amb l'objectiu de fer més propers els continguts del Museu a tothom.

En aquests moments es fa difícil donar xifres de visitants perquè, havent estat inaugurat el 22 d'abril de 2003, encara no es disposa de dades d'un any natural complet. Sí que es tenen ja dels 12 primers mesos de funcionament. Durant el primer any hi ha, a més, distorsions importants entre el "boom" inicial degut a la curiositat a la dificultat d'atraure la gent a un equipament que, naturalment, no coneixen encara. Cal pensar que, en un segon any i posteriorment, la gran majoria dels visitants del primer any ja no repetiran la visita. De totes maneres les dades disponibles són:

Taula 22. Total visitants Museu de Sant Cugat (abril 2003-abril 2004)

	Visitants	%
Museu Sant Cugat-Monestir	44.561	90,52 %
Museu Sant Cugat-Casa Aymat	4.669	9,48 %
Total visites període	49.230	100 %

Font: Ajuntament de Sant Cugat

Si s'observa els visitants del Museu segons el lloc de procedència, es veu que, evidentment, una gran majoria procedeixen del propi Sant Cugat (68,64%) que tenen, per cert, l'entrada gratuïta. Tenint en compte que només el 8,68% són alumnes de centres, la xifra de visitants que provenen d'altres municipis resulta força elevada (22,68%). Amb xifres exactes, 33.790 visitants són de Sant Cugat, mentre que 11.165 ho són d'altres municipis. Gairebé un terç dels visitants (incloent els alumnes) no són santcugatencs, la qual cosa suposa que hi ha un interès extern pel nou Museu inaugurat a la ciutat, a la vegada que es percep com

un centre de difusió cultural supramunicipal, que sobrepassa les fronteres i l'interès del que suposa un museu d'àmbit municipal.

Taula 23. Visitants Museu Sant Cugat segons municipi de procedència (abril 2003-abril 2004)*

	Visitants	%
Visitants Sant Cugat	33.790	68,64 %
Altres municipis	11.165	22,68 %
Alumnes centres educatius**	4.275	8,68 %
Total visites 2003	49.230	100 %

Font: Ajuntament de Sant Cugat

* Dades conjuntes del Museu-Monestir i Museu-Casa Aymat

** S'inclouen tant els estudiants de Sant Cugat com els que provenen d'altres municipis.

Les activitats escolars es van iniciar l'octubre del 2003 i fins l'estiu 2004 un total de 84 centres educatius han visitat el Museu per concertar alguna activitat educativa. D'aquests, 27 són centres educatius de Sant Cugat. Han estat un total 4.725 alumnes entre alumnes de primària, ESO i Batxillerat.

Taula 24. Visitants de centres educatius (any acadèmic 2003-2004)

	Nombre centres
Total centres educatius	84
Centres educatius Sant Cugat	27
Total alumnes	4.725

Font: Ajuntament de Sant Cugat

En el cas de les activitats escolars, s'ha dissenyat una proposta educativa adequada als requeriments curriculars de cada nivell, i reforçada amb materials didàctics. S'han fet visites guiades al Museu-Monestir, Museu-Casa Aymat, Sant Adjutori, la vila de Sant Cugat i a les exposicions temporals. Altres activitats escolars han estat visites al Monestir de Sant Cugat i a la Casa Aymat, un itinerari urbà per la vila de Sant Cugat, un taller didàctic sobre arquitectura medieval, un taller didàctic sobre la vida monàstica medieval, un visita teatralitzada i joc de pistes adreçat a un públic infantil.

Acompanyen aquest "tresor" que és el Monestir altres espais i equipaments patrimonials, algun d'ells plenament condicionat com a visitable:

- La Casa Aymat ja esmentada, antiga fàbrica de tapissos, ara reconvertida en centre d'art amb exposicions regulars vinculada al museu. Tot i disposar dels mitjans necessaris, la seva situació, lleugerament fora del centre històric, n'és el principal problema. És un equipament poc conegut i, per tant, poc esmentat en les converses amb les ciutadanes i ciutadans. Fins ara tenia un horari d'obertura restringit però des de fa un temps ja obre en horari extensiu com la subseu del claustre del Monestir. Les seves dades són expressades a la taula anterior formant part del conjunt anomenat "Museu de Sant Cugat".

- El Celler Cooperatiu seguint l'estil del modernisme industrial, obra de Cèsar Martinell, previst per mostrar la història més recent de la ciutat (segles XIX i XX).
- El forn probablement d'època ibero-romana i la Capella de Sant Adjutori, ambdós a Collserola
- La vil·la romana de Can Cabanas, un bon exemple per mostrar el món romà des de l'arqueologia.
- I finalment, el Museu de Sant Cugat com a agent gestor de la política patrimonial de l'Ajuntament en els àmbits històric, arquitectònic i arqueològic.

El gran i ràpid creixement de Sant Cugat en els darrers anys ha transformat considerablement el paisatge humà i la identitat agrícola de la ciutat. En aquests moments queden ben pocs vestigis de masies o altres construccions humanes i les que romanen estan o estaran encerclades d'habitatges en un panorama més proper a la salvaguarda simbòlica que a la consolidació de la memòria històrica. S'acabarà mantenint els edificis històrics considerats imprescindibles però totalment desconnectats del seu context. Es fa palesa la necessitat d'incrementar el control de les recerques i troballes arqueològiques en els terrenys de futura edificació.

En quant al patrimoni etnològic o immaterial, Sant Cugat compta amb elements destacats com el ball popular "Paga-li Joan" o la riquesa de danses i manifestacions com ara castellers, diables, bastoners o carreters.

Pel que fa al patrimoni documental, a més de l'Arxiu de Sant Cugat, no integrat en el departament de cultura, i sense contemplar ara l'Arxiu Nacional de Catalunya, la ciutat compta amb alguns arxius particulars interessants: arxiu Gavin a Valldoreix d'estampes religioses i goigs, l'arxiu fotogràfic de Gaspar Fuster, l'arxiu Cabanas de fotografia dels anys 20 i altres.

Existeix un Catàleg de béns patrimonials en fase d'aprovació. Està fet des de l'Àrea d'Urbanisme i, per tant, està més centrat en el patrimoni immoble que en el patrimoni cultural en un sentit ampli.

El patrimoni natural és un element destacat a Sant Cugat atenent a la gran extensió del Parc rural de Collserola que ocupa gran part del municipi. De manera singular destaca el Pi d'en Xandri, l'espai de Can Busquets que ressalta sobretot per la seva localització i l'entorn d'alguna de les nombroses fonts del parc. Tot i tenir un registre desigual en l'inconscient col·lectiu, el Parc de Collserola és un dels actius culturals més rics del municipi si se sap protegir de la voracitat especulativa immobiliària. Vegi's el cas de Torre Negra com a exemple on, malgrat la darrera sentència desfavorable del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de juliol de 2004, l'Ajuntament va saber estar a l'alçada de les circumstàncies i pensar en favor del conjunt de la població.

- El cicle festiu

A Sant Cugat romanen presents algunes de les festes de tipus agrícola i religiós com Sant Medir i Sant Antoni així com la Festa Major per Sant Pere de marcat caràcter popular. L'èxit de les darreres celebracions (segons l'Ajuntament, es calcula que un total de 150.000 persones han seguit els actes durant els 5 dies de 2004) fa pensar que la Festa Major és un dels moments on més s'uneix la població de tot tipus i on la participació i la implicació poden arribar a ser vies d'integració pels nous residents de tota mena. També és un dels moments on els joves troben un dels seus espais naturals lligats a la festa i a la diversió. Tot i així algunes veus consideren que a la Festa major hi ha massa actes (154 en 5 dies el que fa una mitjana de 31 activitats cada dia). El contingut de la festa combina amb força equilibri i encert les activitats de tipus tradicional amb les que comporten una destacada dosi de modernitat. Darrerament es tendeix a desplaçar totes aquelles activitats amb un nivell elevat de decibels a l'exterior. Això facilita el descans dels veïns però complica el desplaçament sobretot dels més joves, amb el perill que comporta utilitzar qualsevol vehicle en plena activitat festiva. En un altre ordre de coses la factura del programa de ma de la Festa Major de 2004 és d'una qualitat inqüestionable per sobre de la majoria sinó tots els programes de ma de qualsevol ciutat catalana.

- Equipaments i programes intersectorials

Fora d'aquesta segmentació per sectors culturals Sant Cugat compta amb algunes actuacions importants. La Casa de Cultura és un equipament de tipus polivalent que té la característica d'estar utilitzat en un 80 o 90% de la seva extensa superfície per un conjunt de serveis de tipus cultural, social, esportiu, juvenil o lingüístic, que generen una activitat dinàmica important i una visibilitat i coneixement de cara a la població però que, a la vegada, hipotequen en gran mesura la lliure actuació del centre. La població té una idea difosa de la finalitat de la Casa de Cultura i l'associen més aviat als seus serveis que a la idea de un tot com equipament. Això es reflecteix en un conjunt de fets dissonants dins una política cultural: la Casa de Cultura no disposa d'un/a director/a que exerceixi com a tal amb els professionals necessaris de suport, ni d'uns espais propis en nombre suficient, ni d'un pressupost diferenciat ni d'una política de comunicació particular.

Alhora, els seus espais són obsolets i poc favorables a l'activitat cultural (finestrals de la sala d'exposició o pilars de la sala d'actes per citar alguns exemples).

L'Any del Mil·lenari, celebrat el 2002 i perllongat al 2003 va ser un revulsiu per la ciutat pel que fa al volum, novetat, qualitat i interès de les activitats proposades. Val la pena destacar tres fets: el caràcter intersectorial en que totes les activitats proposades des de diferents àmbits de la cultura giren al voltant d'un centre d'interès, el caràcter participatiu en el que tots els agents socials sancugatencs, públics, privats i associatius, van afegir-se a la celebració i el caràcter d'excepcionalitat que fa que la població rebi bé aquest tipus de propostes, sobretot aquella poc propensa a l'activitat cultural regular al llarg de l'any. Caldria pensar si el desenvolupament de celebracions ocasionals pot ser un bon motor cultural de i per a la ciutat.

2.2.3. El suport a les entitats

Una de les línies habituals de tots els ajuntaments és la de donar suport a les iniciatives de ciutadanes i ciutadans agrupades i agrupats en associacions sense afany de lucre. Això a Sant Cugat és particularment interessant pel nombre elevat d'entitats i la intensitat de la seva aportació a la societat, com ja s'ha esmentat anteriorment.

En aquesta direcció, l'Ajuntament de Sant Cugat té un interès especial en donar suport a les entitats que realitzen activitats culturals tant a nivell intern pels seus membres associats com, sobretot, per aquelles propostes obertes a tota la població.

Ara bé, en aquest esforç pressupostari sempre es trobarà veus crítiques en els dos extrems d'aquest tipus d'actuació. Hi ha els qui consideren que l'ajuntament no fa prou per donar suport a les entitats, que hauria d'ajudar-les més –econòmicament, s'entén– i que hauria de delegar en les entitats si no totes, sí una part important de les activitats. Dit d'una altra manera: no hauria de competir amb el teixit social aplicant, sempre que es pugui, una interpretació del criteri de la subsidiarietat, o sigui que no hauria de fer res del que pot fer una organització associativa. En aquest cas, l'Ajuntament es reservaria un paper de coordinador, incentivador, integrador de nous públics i facilitador de recursos, sobretot econòmics.

Evidentment, hi ha gent (menys que en el cas anterior, però) que pensa que l'Ajuntament no hauria de donar suport a les entitats més enllà del bàsic per no condicionar-les, crear dependència o mantenir situacions de ficció de grups que no compten amb cap mena de suport popular. Segons el seu parer, les entitats haurien de ser prou fortes per fer propostes interessants i engrescadores i establir acords de col·laboració amb les institucions públiques des de la cooperació entre iguals i no des de la reivindicació permanent.

Entre les diferents opcions existents, tant des del teixit associatiu com des d'alguns ciutadans s'espera de l'Ajuntament de Sant Cugat que reforci i millori el programa de subvencions a les associacions culturals que actualment ja desenvolupa. En aquest sentit fins i tot les mateixes entitats observen massa discrecionalitat en l'adjudicació de les ajudes, manca de criteris establerts, poc seguiment del diner atorgat, poca avaluació del valor i els resultats de l'activitat realitzada així com una falta de contrapartides clares amb els grups.

Evidentment, l'Ajuntament veu les coses d'una altra manera i considera que, si bé és sempre millorable, la política de suport a les entitats és un dels seus pilars fonamentals. Sigui com sigui sembla que cal acostar postures en aquest sentit.

Més enllà del suport econòmic genèric o específic en base a alguna actuació concreta, les entitats de Sant Cugat tenen una necessitat afegida pel que a la disposició de locals com a seus socials. Ja s'ha descrit anteriorment la dificultat de trobar espais adients. En aquest sentit, diferents col·lectius locals i la pròpia administració local es plantegen la possibilitat de reconvertir la Casa de Cultura en hotel d'entitats, una opció que requereix d'un procés de meditació important.

2.2.4. El Consell de Cultura i altres instruments de participació ciutadana

Per tal de facilitar les relacions entre agents culturals, es va crear el Consell de Cultura, en el qual participen tant els representants de l'ajuntament com els de les entitats culturals de la ciutat. El seu funcionament s'ha demostrat més instrumental que efectiu. El Consell no acaba essent l'espai d'encontre, de debat de les idees, de la presa de decisions col·lectives, de l'intercanvi d'informació i de recursos que podria esdevenir en una situació òptima. Ans al contrari, es converteix en una plataforma poc participada de transmissió d'informacions pràcticament unidireccionals, on les entitats van més a escoltar que a aportar i l'ajuntament hi va més a comunicar que a debatre. Acaba essent un instrument al servei de l'ajuntament que és qui hi posa tot l'interès i l'esforç i no de les entitats, les quals el veuen com una plataforma aliena. Dit altrament, si l'ajuntament no conformés i convoqués el Consell, les entitats no ho farien per iniciativa pròpia. En definitiva es conviu amb un model distorsionat que no acaba de complaure a ningú.

Sant Cugat compta amb altres eines de participació com són les comissions específiques, de format, funció i funcionament diferent: les diverses comissions de festes de caràcter popular i actiu entre les que destaca la de la Festa major, la Comissió ciutadana Ramon Barnils, La Comissió Gabriel Ferrater, la Comissió d'elles Arts, la Comissió de Música, la Comissió de Cultura Popular i Tradicional, la Comissió d'escultures o la Comissió de Patrimoni constituïdes generalment totes elles per persones amb un perfil més especialista en la matèria i més donades al treball continuat que a l'acció puntual, etc.

2.2.5. La visió del territori, entre una realitat interna i la projecció metropolitana

Ja s'ha dit, però val la pena insistir-hi ara des de l'òptica cultural: Sant Cugat és una ciutat que constantment està mirant la situació en el territori: cap endins i cap enfora, perquè en cap dels dos sentits és un municipi convencional. La realitat urbana fa que Sant Cugat visqui diferents situacions ben distintes entre elles, però que cal saber compaginar en un mateix pla d'actuació municipal. La configuració dels districtes en la que viu un 28% de la població (veure taula 1) fa que es plantegi el tema de la centralitat del nucli històric o la descentralització dels serveis culturals d'una manera molt particular. Ni la configuració social dels territoris, ni la distància geogràfica, ni l'estructura de transport tant públic com privat fan que sigui fàcil moure's tant físicament com mentalment a l'interior de la ciutat. Les distàncies són (o ho semblen, almenys) grans i costa considerar els desplaçaments interns a l'hora d'anar a la biblioteca, al teatre o a veure una exposició. Els centres dels districtes juguen un paper molt social o sociocultural amb poques iniciatives del nivell de les que s'ofereix a la ciutat. La programació que s'hi fa sol ser sempre de petit format i molt en connexió amb el territori. El fet de pertànyer administrativament a altres departaments municipals no hauria de ser un fre per a la seva interconnexió amb l'oferta cultural pública.

Tanmateix, els habitants dels districtes no reclamen una dotació important d'equipaments als seus territoris més enllà dels centre culturals de proximitat ja existents. És més, pot ser més fàcil anar d'un districte al centre que a un altre districte. Això encamina la política cultural municipal a instal·lar els equipaments culturals principals i a desenvolupar les activitats més populars al centre històric, exercint aquest

de centre neuràlgic de la vida cultural. Com a molt es pensa en desplaçar algun equipament als voltants d'aquest centre històric on el terreny és més accessible en extensió i en preu o en localitzar-lo en algun districte ben a prop de les estacions de tren per facilitar l'accés en transport públic.

D'altra banda, Sant Cugat té el potencial cultural necessari per mantenir, com ja la té ara, una dimensió vallesana i metropolitana important. Ara bé, això té un cost en recursos de tota mena que cal saber esmerçar amb el desgast que suposa. Aquesta orientació territorial extramunicipal en fa la força de Sant Cugat però alhora representa un esforç que algunes capes de població no estan disposades a pagar.

2.2.6. La gestió de la cultura

L'Ajuntament de Sant Cugat compta amb un conjunt de professionals que gestionen els serveis i els equipaments culturals que ha demostrat un elevat nivell de professionalitat, capacitat i implicació en les seves responsabilitats. La seva trajectòria avala gran quantitat de les seves propostes. En un futur immediat caldrà preveure l'increment del seu nombre quan les necessitats ho requereixin. Els nous equipaments ja previstos o alguns dels actuals que poden créixer requeriran de persones preparades al seu capdavant. Especial interès tenen, en aquest sentit, la Casa de Cultura, la nova Biblioteca Central, el Museu (amb les seus de la Casa Aymat, el Celler Cooperatiu), els centres socioculturals de Districte, tots ells d'importància cabdal en la política cultural local.

A mida que s'incrementi el volum d'activitat degut a l'augment de població i s'especialitzin els diferents equipaments, programes i professionals que els gestionen es farà més palesa la necessitat de treballar coordinadament en xarxa, no només per evitar duplicitats estèrils i mancances per oblit sinó per optimitzar els recursos i reforçar mútuament les accions empreses. El treball en comú esdevindrà cada cop més indispensable en el si de l'equip municipal. Aquesta necessitat de treball conjunt s'estendrà als demés agents socials de Sant Cugat: els emprenedors privats i les entitats socials i culturals de la ciutat i es fa més palesa entre el departament de cultura i els de turisme, educació, urbanisme, joventut, etc.

En un altre ordre de coses, no sempre es veu necessari la figura d'un organisme autònom del Centre Cultural que agrupi el Teatre-Auditori, l'Escola de Música i la Biblioteca del Mil·lenari, tres equipaments prou diferents entre si i que comparteixen poc més que el veïnatge, l'un dels altres. De manera general, el conjunt de l'organigrama hauria de ser revisat per incrementar el seu nivell de definició en les tasques a realitzar.

2.2.7. La comunicació

El Servei de Cultura de l'Ajuntament de Sant Cugat té un interès en mantenir una imatge de comunicació molt endreçada i elegant. Hi dedica molts esforços (comptant fins i tot amb una persona dedicada en exclusiva al tema) perquè la programació cultural de la ciutat ho requereix, és molt extensa i el tipus de població és exigent davant l'habitual bombardeig informatiu. Amb tot, és evident que a Sant Cugat, una part molt representativa de la ciutat segueix la informació cultural per un mitjà privat, com és la revista setmanal gratuïta Tot Sant Cugat.

L' "Agenda de Sant Cugat", via institucional de transmissió de tota la informació del que es fa a Sant Cugat, ja sigui per part del mateix Ajuntament, ja sigui per part de les entitats i d'algun agent privat, es publica al *Tot Sant Cugat*, a *On? Sant Cugat* (divendres) i al *Diari de Sant Cugat* (dijous), i mensualment a la revista *Urbslicens*. Els actes més destacats del mes també es donen a conèixer a la contraportada de la revista municipal *Sant Cugat Avui*. Totes les activitats també es poden consultar al web municipal www.santcugat.org. De manera general, l'Agenda cultural té una acceptació elevada pel que fa a la seva existència, però planteja més dubtes pel que fa a la seva utilitat. No acaba de ser l'eina de comunicació que se n'espera, i això malgrat els esforços esmerçats en la seva producció. Viu la dificultat de comptar amb força informació i voler transmetre-la de manera amena.

La comunicació del Teatre-Auditori és més seguida tant per la seva especificitat com per la seva qualitat en la confecció. D'altres equipaments, serveis o programes desenvolupen sistemes de comunicació propis en base a les seves activitats. Apareixen així una considerable quantitat de fulletons, tríptics i altres materials informatius, alguns de manufactura artesana com a la Biblioteca del Mil·lenari, d'altres més acurats en el disseny i la producció com els de la Festa Major o el I Festival de Música de Cambra al Monestir. La pàgina Web de l'Ajuntament està força ben adaptada a les demandes en comunicació que fan els col·lectius de persones amb disminucions sensorials.

L'extensa iniciativa privada de cursos, tallers i altres de caire privat o associatiu en el sector cultural santcugatenc fa que la ciutadania rebi la informació d'aquesta extensa oferta de base sota forma de multitud de fulletons multicolors.

La majoria dels altres mitjans de comunicació a la ciutat tenen un impacte bastant més baix pel que fa a la cultura. Així, el *Diari de Sant Cugat*, *Diari Ateneu*, Ràdio Sant Cugat i la televisió local Televisió Sant Cugat i altres revistes com *On? Sant Cugat* o *Anem!* no arriben, fins el moment, a tenir el reconeixement que ha aconseguit el "Tot Sant Cugat". Segons l'Observatori Sociològic del mes de març, el 71,2 % dels entrevistats afirmen informar-se del que passa al municipi a través del *Tot*. Després el segueixen, amb un 23,3% el *Diari de Sant Cugat*, i la Televisió de Sant Cugat, amb un 22,5 %.

En tot cas, es posa de manifest que cal un estudi d'impacte de la comunicació cultural institucional per saber fins a quin punt és efectiva i com millorar-la.

2.2.8. Els pressupostos

Des de l'any 2001 hi ha hagut un augment significatiu del pressupost que l'Ajuntament dedica a cultura. Com es pot comprovar a la taula 14, la despesa en cultura per habitant s'ha triplicat entre els anys 1999-2002. Si l'any 1999 l'Ajuntament es gastava 51,56 €/hab., el 2002 va pujar fins a 159,53 €/hab. Aquest no ha sigut un fet progressiu, sinó que l'aposta més forta es va iniciar a partir de l'any 2001. Una altre indicador que cal observar és el percentatge que es destina a cultura sobre el pressupost total de l'Ajuntament (ha crescut més d'un 5%). L'any 2001 va arribar a representar el 17,57% del pressupost total de l'Ajuntament, dada força elevada si tenim en compte els municipis anàlegs.

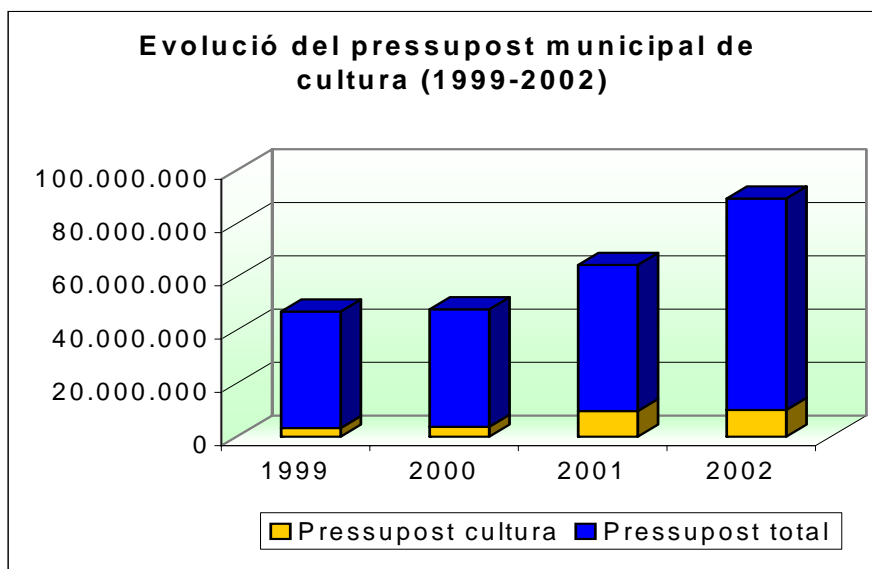
Atenent al pressupost municipal de l'any 2004, que puja fins a 75,8 milions d'euros, es destina el 19,6% al Capítol de Serveis Personals que engloba les àrees de cultura, educació, turisme i esports (aproximadament 14,8 milions d'euros), on s'inclou la creació de nous espais culturals com la Biblioteca Central, el Centre Cívic Masia Torre Blanca, la segona fase del Museu o el Conservatori de Música.

Taula 25. Evolució del pressupost municipal en cultura (Euros)

Anys	1999	2000	2001	2002
Pressupost total	43.786.220	44.049.884	54.824.784	79.350.605
Pressupost de cultura	3.255.359	3.793.033	9.631.998	10.071.430
% cultura respecte el total	7,43 %	8,61 %	17,57 %	12,69 %
Despesa en cultura per habitant ⁷	51,56*	60,08	152,57	159,53

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SIEM. Diputació de Barcelona.

* Índex 100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SIEM. Diputació de Barcelona.

Comparant el pressupost de cultura de Sant Cugat amb una sèrie de municipis de referència, es veu que l'any 1999 Sant Cugat es trobava una mica per sota de la mitjana del municipis en qüestió, concretament 17,85 punts per sota dels municipis similars estudiats. No obstant això, l'any 2002 ja els ha superat en gairebé un 20%. Si bé cal dir, que l'any anterior (2001) Sant Cugat es trobava per sobre de la mitjana en més de 50 punts (Taula 15).

⁷ El càlcul s'ha fet sobre la població de l'any 2001, coincidint amb l'últim any censal.

Taula 26. Comparació pressupostos de cultura amb municipis de referència

Anys	1999	2000	2001	2002
% cultura Sant Cugat	7,43 %	8,61 %	17,57 %	12,69 %
% cultura municipis referència	9,04 %	8,71 %	11,58 %	10,65 %
Dif % Sant Cugat Municipis referència*	82,15 %	98,86 %	151,73 %	119,17 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del SIEM. Diputació de Barcelona.

* Índex 100

Cal dir, doncs, que en els últims anys hi ha hagut una aposta per la cultura bastant important i això s'ha vist compensat amb una major inversió econòmica. L'esforç quantitatiu realitzat en els darrers anys - econòmicament parlant - és considerable.

3. PROPOSTES DE FUTUR PER A LA CULTURA A SANT CUGAT

3.1. OBJECTIUS DEL PLA DE CULTURA

Aquest Pla ha estat dissenyat com a horitzó de treball i per ser implementat en el decurs dels propers anys d'acord amb unes prioritats, un calendari i unes dotacions pressupostàries en què tots els agents culturals de Sant Cugat tenen, cadascun d'ells en la seva mesura, el seu paper a jugar.

Així doncs, en aquest llarg termini de treball els objectius del Pla de Cultura són:

1. Fer de la cultura un element distintiu i un motor de la societat de Sant Cugat
2. Aconseguir que tots els agents socials s'impliquin en el desenvolupament cultural de la ciutat.
3. Reforçar la cultura com a factor de cohesió social i de generació de referents d'identitat ciutadana.
4. Donar un nou impuls a la cultura en aquells aspectes que ho poden necessitar més.

3.2. ESTRUCTURACIÓ DE LES PROPOSTES

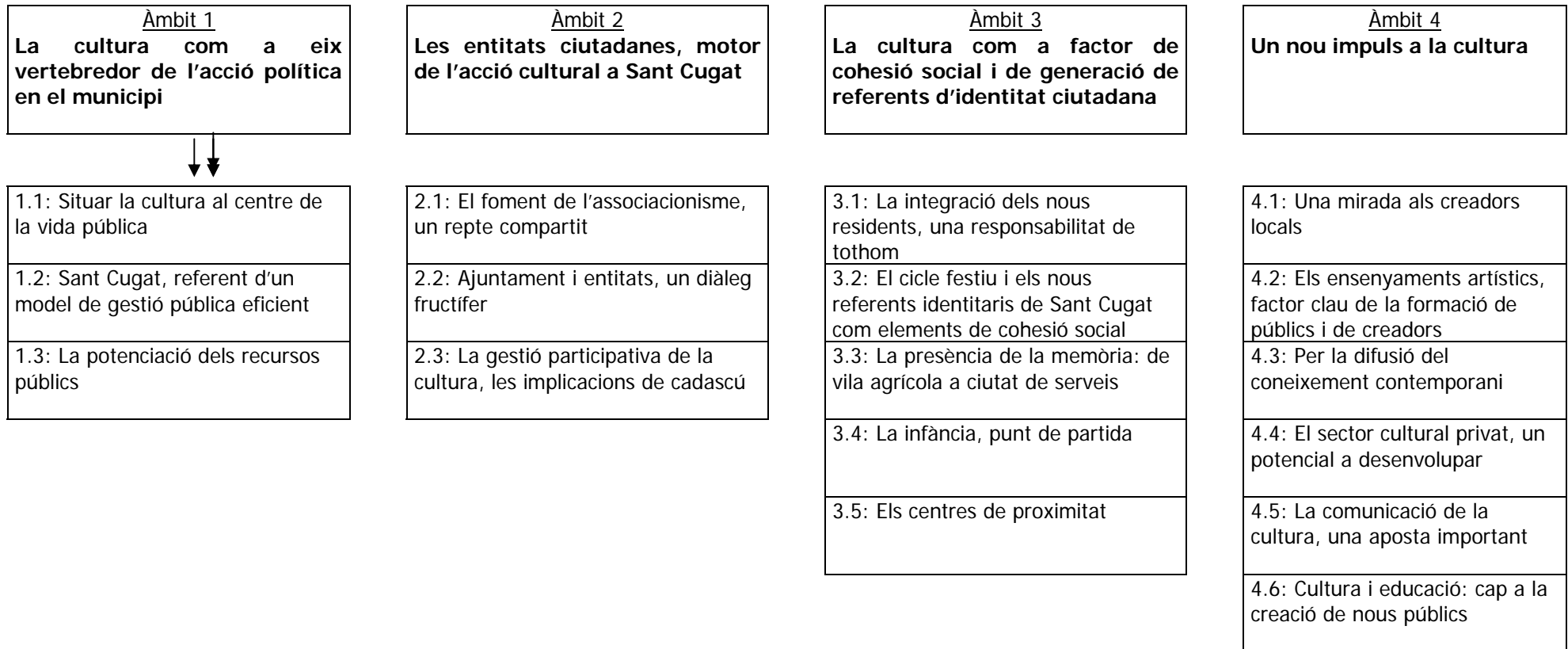
Per tal de definir el Pla, s'han establert, en consonància amb els objectius esmentats, els següents apartats:

- Àmbits: recullen cadascun dels interessos dels objectius d'aquest Pla
- Eixos estratègics: orienten el desenvolupament del Pla
- Objectius: justifiquen la necessitat de cada eix estratègic
- Projecte estratègic: concreten els eixos estratègics en un o més projecte.
- Propostes d'acció principal i complementàries: detallen encara més els eixos estratègics, complementen els projectes estratègics i enriqueixen el contingut i l'acció de cada eix estratègic. Algunes tenen un caràcter més obert i d'altres són molt específiques.

Les dues línies estratègiques transversals finals volen ser una crida a fer un esforç des de tots els àmbits de treball del Pla per mantenir la qualitat i la prioritat pels joves en l'acció cultural de Sant Cugat.

Es presenta primer un quadre de síntesi de l'estructura del Pla:

Pla de cultura de Sant Cugat del Vallès – quadre de síntesi

Eix transversal 1: Mantenir la qualitat com un signe distintiu de l'oferta cultural a Sant Cugat

Eix transversal 2: Fer dels joves un sector prioritari d'actuació

Àmbit 1

La cultura com a eix vertebrador de l'acció política en el municipi

Eix estratègic 1: situar la cultura al centre de la vida pública

Objectius

- Fer de la cultura un eix central del debat polític i ciutadà.
- Fer de la cultura un element distintiu de Sant Cugat.

Projecte estratègic: *el desenvolupament de les orientacions de l'Agenda 21 de la cultura que es presenten en el Pla de Cultura*

El maig de 2004, el Fòrum d'Autoritats Locals aprovava a Barcelona una declaració en la que destacava el paper capdavanter de la cultura en el creixement i el funcionament de les ciutats. En aquesta Agenda 21 de la Cultura es fa un seguit de recomanacions pel bon govern cultural de les ciutats. L'Ajuntament de Sant Cugat pot fer seva aquesta Agenda i vetllar per aplicar-ne els seus continguts.

Propostes d'acció

- Promoure l'adhesió de l'Ajuntament a l'Agenda 21 de la Cultura
- Aprovar el Pla de Cultura en ple municipal.
- Difondre i distribuir el Pla de Cultura entre la població sancugatena. Fer-ne una versió didàctica.
- Establir mecanismes d'articulació del Pla de Cultura amb altres plans que promou l'Ajuntament (Pla Jove, Pla d'Igualtat, etc.).
- Establir un mecanisme d'observació i seguiment permanent de l'estat de la cultura a Sant Cugat que contempli una avaluació periòdica de l'estat i l'aplicació del Pla de Cultura. Pot emanar del Consell de Cultura, amb l'autonomia i els recursos suficients per garantir-ne l'eficàcia en els resultats.

Eix estratègic 2: Sant Cugat, referent d'un model de gestió pública eficient

Objectius

- Cercar un model de gestió municipal que combini la professionalitat, la flexibilitat i l'eficiència de l'acció pública en matèria cultural.
- Fer d'aquest nou model un referent municipal d'eficiència.

Projecte estratègic: *la creació de l'Institut de Cultura de Sant Cugat*

La gestió municipal de la cultura precisa de nous models d'òrgans adaptats als nous equipaments culturals i a la complexitat creixent del seu desenvolupament. En aquest sentit, els organismes autònoms faciliten el disseny, la gestió i l'avaluació de les polítiques culturals, generant processos flexibles, relacions externes obertes, accés fluid a recursos addicionals i procediments àgils que permeten abordar la gestió pública de la cultura amb un major grau d'eficàcia i d'eficiència. Experiències ja en marxa indiquen que, amb una bona conducció, els resultats confirmen la seva idoneïtat.

Proposta d'acció principal

- Crear l'Institut de Cultura de Sant Cugat que aglutini tots els serveis i equipaments culturals públics.

Propostes complementàries

- Generar circuits àgils i concrets per facilitar les relacions i el treball transversal entre l'Institut de Cultura de Sant Cugat i les altres àrees municipals, en especial les de Joventut i Educació.
- Mantenir i reforçar el paper que juga l'Àmbit de Cultura en aquells aspectes d'altres àrees de l'Ajuntament que estiguin vinculats amb la cultura
- Establir un sistema d'indicadors permanents d'avaluació de la dinàmica cultural ciutadana en general i de l'acció municipal en concret.

Eix estratègic 3: la potenciació dels recursos públics

Objectius

- Optimitzar l'ús dels recursos públics en la millora de l'eficiència de l'acció municipal en els serveis culturals.
- Adequar, actualitzar i adaptar els recursos interns al creixement previst de la ciutat.

Projecte estratègic: *l'adopció d'un Pla d'optimització dels recursos municipals*

El desenvolupament òptim de la gestió de la cultura combina sempre l'esforç per assolir el màxim de resultats amb el fet de racionalitzar els recursos disponibles, aconseguir-ne de nous i créixer en la mesura que ho fa la pròpia ciutat, l'expectativa de la població, el nombre d'iniciatives ciutadanes i els índex de consum cultural. En aquest sentit és important també la coordinació entre els recursos públics i els de procedència privada i associativa.

Propostes d'acció

- Optimitzar els recursos humans, tècnics i econòmics i millorar-los.
- Incrementar el pressupost (capítols 2 i 4) de la regidoria de Cultura amb l'horitzó d'arribar a l'1% del pressupost general de l'Ajuntament, segons recomanacions de l'Agenda 21 de la Cultura.
- Incrementar el pressupost municipal dedicat a la dinamització de les entitats culturals que presten un servei públic a la ciutadania.
- Fer un catàleg d'espais i d'infraestructures susceptibles d'ús cultural amb la seva capacitat, dotació, disponibilitat i mecanismes d'accés per part de persones i entitats. Penjar-lo a la pàgina web de l'Ajuntament o altra.
- Executar, per part de l'Ajuntament i en la mesura de les seves possibilitats, les propostes en equipaments culturals sorgides del Pla de Cultura o d'altres iniciatives que es presentin en el temps.
- Vetllar per garantir el destí per a la cultura de l'1% de l'import de les obres del Ministeri de Foment.
- Generar una xarxa entre els equipaments culturals públics de ciutat i els centres cívics i casals culturals de districte amb la finalitat de compartir i optimitzar els recursos existents tant materials com humans o de recursos per a la gestió. Invitar les entitats que disposen de patrimoni i recursos a integrar-se en aquesta xarxa compartida.

Àmbit 2

Les entitats ciutadanes, motor de l'acció cultural a Sant Cugat

Eix estratègic 1: el foment de l'associacionisme, un repte compartit

Objectius

- Enfortir el teixit associatiu existent en el sector cultural.
- Promoure l'obertura de les entitats cap a la comunitat.
- Fer de les associacions el motor cultural que facilita la participació i la integració de totes les persones en la vida local.

Projecte estratègic: *el Casal de Cultura com a espai de recursos associatius*

El Casal de Cultura es planteja com a plataforma de dinamització de les entitats amb menys recursos, un espai de recursos per totes elles, un punt d'encontre interassociatiu i un viver d'iniciatives i de grups que comencen. El Casal de Cultura com a espai de recursos associatius no es pot convertir, però, en una residència permanent i les entitats s'han de comprometre a abonar a la comunitat en clau de propostes culturals allò que aquesta els facilita en clau de recursos. Aquest equipament es complementa amb el projecte "Les entitats acullen entitats" on les associacions que disposen d'espai el posen al servei de les que no en tenen. L'Ajuntament contribueix als costos d'aquest procés de subsidiarietat de les entitats acollidores en relació a la institució.

Propostes d'acció principal

- Ampliar el Casal de Cultura com a centre d'entitats amb el compromís i uns acords per mantenir i millorar la dinamització cultural local i evitar el "minifundisme" d'entitats, el tancament en elles mateixes i la perpetuació en l'espai.
- Desenvolupar el programa "les entitats acullen entitats" amb acords amb associacions que disposen de seu pròpia perquè alberguin altres entitats, mitjançant convenis o altres figures jurídiques per establir acords estables de col·laboració.
- Incitar les entitats a trobar estratègies de funcionament a les seves associacions per tal que situïn els seus objectius, la dinàmica de funcionament i les expectatives en les coordenades del segle XXI (programes de formació i/o suport adreçat a responsables o membres de les entitats). En aquest sentit es suggereix la realització de plans estratègics de futur de cada entitat

Propostes complementàries

- Elaborar un *Llibre Blanc* de l'Associacionisme cultural.
- Facilitar l'ús puntual d'espais públics de la ciutat per accions concretes de les entitats o altres col·lectius amb propostes culturals.

- Incrementar o millorar els espais dels districtes per a la dinamització cultural per part de les entitats.
- Facilitar l'accés de les entitats a recursos tècnics.
- Arbitrar mitjans de comunicació adients per difondre l'existència de les entitats, els seus serveis i les seves activitat.
- Fer una campanya de coneixement de les entitats culturals a les escoles.
- Potenciar i prioritzar, sempre que es pugui i es consideri convenient, les entitats culturals locals davant les foranes, tant en temes de suport com d'actuacions culturals. En matèria de relacions contractuals per a determinats serveis, cal valorar, a més, la qualitat i el cost de les ofertes plantejades.
- Vetllar pel manteniment del caràcter cívic i no lucratiu de les entitats.
- Potenciar les propostes relacionades amb la cultura que fan les associacions de veïns.
- Fomentar, dinamitzar i potenciar les idees de creació artística de les entitats.
- Desenvolupar criteris de comunicació i màrqueting entre les entitats culturals per optimitzar les seves iniciatives.
- Adoptar i compartir un software adequat (Wi-Ki o altre) entre totes les entitats com a eina per a fomentar la coordinació
- Crear els mecanismes de relació i coordinació per incentivar les empreses privades de Sant Cugat per tal que aquestes derivin recursos econòmics o materials a les entitats culturals del municipi.

Eix estratègic 2: Ajuntament i entitats, un diàleg fructífer

Objectius

- Mantenir un nivell de relació entre l'Ajuntament i les entitats basat en la confiança, el progrés, l'exigència mútua i el bé comú.
- Establir nous models de relació més eficients i beneficiosos pel conjunt de la població.

Projecte estratègic: *el Pla de Cultura com a eina d'acord ciutadà*

El Pla de cultura pot esdevenir l'instrument de treball perquè, entre tots els agents, es defineixi les funcions de cadascú en la vida cultural santcugatena, que sumi esforços, que coordini accions i recursos, que estableixi criteris i que avaluï resultats. Però també que exigeixi a totes les parts les seves responsabilitats, que respecti els camps d'acció de cadascú i que es plantegi com un espai de col·laboració. El suport al Pla de Cultura per part de tots els agents locals serà tant un reconeixement de la responsabilitat institucional com de l'interès públic de l'associacionisme cultural. El seu desenvolupament haurà d'aplicar, en la mesura del possible, el principi de subsidiarietat.

Propostes d'acció principal

- Establir criteris de col·laboració i de suport econòmic, en recursos, formació i assessorament de l'Ajuntament a programes i projectes de les entitats culturals, primant sobretot aquelles que fomenten la participació ciutadana, ofereixen les seves activitats a tota la població, gestionen un servei o programa d'interès públic així com a aquelles que, sense tenir seu a la nostra ciutat, hi duen a terme activitats de difusió cultural.
- Definir el conveni com a model prioritari de relació estable entre Ajuntament i les associacions culturals amb la finalitat d'enriquir la dinàmica cultural de la ciutat.
- Ampliar els termes dels convenis amb les entitats que disposen de patrimoni per tal de facilitar aquest al conjunt de la població.
- Millorar la coordinació i l'entesa entre entitats. Caldria buscar fórmules per coordinar millor les seves activitats, optimitzar els recursos, propiciar la seva col·laboració mútua i treure'n un major rendiment per al conjunt de l'oferta global i de la ciutadania de Sant Cugat, evitant reiteracions, solapaments i malbaratament de recursos.

Propostes complementàries

- Impulsar la pàgina web municipal i l'espai reservat a les entitats culturals –Portal d'entitats-, actualment en procés, com a eina de coordinació i planificació.
- Millorar el registre d'entitats per tal d'eliminar el màxim de burocràcia i centralitzar des de l'Ajuntament les dades de les entitats culturals per tal d'agilitar la presentació d'instàncies.
- Mantenir i millorar les relacions entre l'Ajuntament i la Unió Santcugatena per tal d'optimitzar el seu espai teatral.
- Establir sistemes de compromís compensatori (convenis i altres) per part de les entitats beneficiades per l'Ajuntament.
- Establir mecanismes de co-gestió dels espais cedits.
- Fomentar la coordinació entre entitats i institucions culturals públiques.
- Fomentar la coordinació entre les entitats.

Eix estratègic 3: la gestió participativa de la cultura, les implicacions de cadascú

Objectius

- Promoure la participació de la ciutadania i de tots els agents culturals organitzats en el conjunt de la vida cultural santcugatenc.
- Trobar fórmules vàlides de participació ciutadana que s'adaptin a la voluntat i la capacitat dels diferents agents implicats.

Projecte estratègic: *per un Consell de Cultura al servei de tots els agents culturals locals*

El Consell de Cultura ha de ser un instrument d'encontre, de diàleg, de reflexió, d'intercanvi, d'acció i d'avaluació dels diferents agents culturals locals: l'Ajuntament, les associacions, personalitats significades del sector cultural i aquelles iniciatives privades amb clara vocació comunitària. Es farà una especial atenció a la participació dels joves i a la integració en la vida cultural d'aquells col·lectius amb més dificultats per fer-ho: nous residents, immigrants, etc. El Consell de Cultura s'hauria de coordinar amb tots els altres òrgans participatius de la ciutat.

Propostes d'acció principal

- Redefinir la finalitat, les funcions i els agents constituents del Consell de Cultura.
- Posar al dia els estatuts del Consell de Cultura i complementar-los amb els reglaments interns de participació de les comissions creades i potenciades pel Consell.
- Crear i actualitzar el nombre, temàtica, composició i dedicació de les comissions ciutadanes (arts escèniques, etc.) vinculades al Consell de Cultura.
- Reforçar el paper funcional de l'actual Secretaria tècnica del Consell de Cultura.

Propostes complementàries

- Establir una coordinació del calendari cultural santcugatenc.
- Presentar la proposta de signatura de convenis entre l'Ajuntament i les entitats culturals al Consell de Cultura.
- Mantenir el treball amb els consells de districtes i associacions de veïns dels barris per tal de planificar l'acció cultural en cadascun d'ells.
- Evitar el solapament actual entre el Consell de Cultura i els Grups de Treball de districtes.
- Afavorir la incorporació del jovent al Consell de Cultura i a les comissions ciutadanes.
- Donar a conèixer i potenciar el recent creat Portal d'entitats de Sant Cugat que compta amb els serveis de "hosting" per a les associacions, directori d'entitats, catàleg de recursos, agenda o calendari d'activitats, etc.

Ambit 3

La cultura com a factor de cohesió social i de generació de referents d'identitat ciutadana

Eix estratègic 1: la integració dels nous residents, una responsabilitat de tothom.

Objectius

- Aconseguir, mitjançant la cultura, una major convivència de tots els col·lectius socials de Sant Cugat per tal que els nous residents trobin a la ciutat el seu espai de vida quotidiana.
- Compartir el màxim d'elements comuns en una societat plural i diversa.

Projecte estratègic: *el Pla d'acollida: Benvingudes i benvinguts a Sant Cugat! L'acollida dels nous veïns i veïnes.*

Sant Cugat, per la seva composició social, per la procedència de la població i pel fort creixement viscut en els darrers anys, necessita introduir propostes que facin que els nous residents sentin la ciutat com un espai de convivència. En aquest sentit, la cultura, sota totes les seves formes, pot jugar un paper important facilitant la incorporació dels nous santcugatencs a la vida quotidiana de la ciutat. Tres col·lectius són especialment sensibles a aquestes actuacions: els nous residents originaris de l'entorn metropolità, els qui provenen de països europeus o de cultures i nivells socioculturals propers als nostres i els originaris de països amb una major dificultat d'accés a l'oferta cultural local. Aquesta responsabilitat social envers aquests col·lectius és pròpia de tota la comunitat: Ajuntament, entitats i ciutadania.

Propostes d'acció principal

- Incloure la cultura com a factor d'acollida en els programes existents d'integració de la nova ciutadania de Sant Cugat. En aquest sentit el camí és doble: incorporar les persones a la vida cultural de la ciutat però també facilitar la seva presència en la vida de la ciutat a través de la cultura. Tots els serveis, programes i equipaments culturals públics i associatius de Sant Cugat han de fer-s'ho seu, creant xarxa i treballant coordinadament.
- Fer de les biblioteques públiques (comptant la nova Biblioteca Central de Mirasol) i dels centres de proximitat els equipaments de referència per a la integració de nous residents i de re-equilibri territorial.

Propostes complementàries

- Editar un llibret o similar per informar els nous residents i invitar-los a conèixer els serveis que els poden oferir tant l'Ajuntament com les entitats. Es pot incloure en la carpeta que se'ls lliure al moment d'empadronar-se.
- Promoure i facilitar, sobretot des de les associacions, la incorporació dels nous residents a les entitats culturals.
- Facilitar el foment de noves plataformes associatives i la seva inter-connexió amb el conjunt del teixit associatiu.
- Treballar amb les associacions que tenen com a objectiu el desenvolupament i la participació dels immigrants.
- Valorar el component cultural dels col·lectius d'immigrants, sobretot dels que estan organitzats o amb voluntat de fer-ho.
- Facilitar la incorporació del jovent nou resident en les entitats culturals locals.
- Fomentar la implicació dels nous residents amb perfils artístics i intel·lectuals a la quotidianitat de la vida cultural de Sant Cugat.
- Facilitar que els nous immigrants, especialment els de les cultures més diferents a la local, puguin aportar el seu gra de sorra en la creació i el fet cultural.

Eix estratègic 2: el cycle festiu i els nous referents identitaris de Sant Cugat com elements de cohesió social.

Objectius

- Aportar elements de referència compartits per tots els grups de població
- Mantenir els elements d'identitat sancugatenca tradicionals i establir-ne de nous.
- Associar la satisfacció de pertinença a Sant Cugat amb elements històrics, artístics i culturals, més enllà del nivell de vida social i urbanístic.

Projecte estratègic: *el cycle festiu com a nexa d'unió i generador d'elements d'identitat de la comunitat.*

La vivència del cycle festiu ha de donar a Sant Cugat una oportunitat per a l'encontre ciutadà, una identificació de tota la població amb uns elements simbòlics comuns i un espai de temps compartit. El conjunt del cycle festiu, que inclou la Festa major, Sant Medir, els Tres tombs, la Festa de Tardor, el Carnestoltes i el seu ball de gitanes, per esmentar només algunes de les festes populars, ha de saber compaginar els aspectes tradicionals que donen sentit de pertinença i arrelament a la població i elements contemporanis que permeten la sintonia amb amplis grups de noves ciutadanes i nous ciutadans. En aquest sentit, la Festa Major ha de consolidar la seva funció aglutinadora. Les altres festes aporten referents d'identitat vinculats al patrimoni festiu tradicional i popular compartit per àmplies franges de població.

Propostes d'acció principal

- Promoure les manifestacions de la cultura local com a factors de cohesió social en l'enriquiment de la memòria compartida i des del reconeixement de la diversitat.
- Donar suport a aquelles entitats i activitats que, tot actuant des de la cultura tradicional, busquen l'obertura a la societat i la implicació d'àmplies capes de població.
- Treballar els diferents elements identitaris de Sant Cugat des de totes les òptiques possibles.

Propostes complementàries

- Reforçar les festes més populars com a moment d'aglutinació de la població sancugatenca.
- Adaptar les condicions d'espai, calendari i horari d'algunes festes populars per fer-les més accessibles al conjunt de la població i, especialment, als nous residents.
- Treballar específicament les festes locals i nacionals des dels centres educatius de la ciutat.
- Augmentar el suport específic, tant econòmic com infraestructural i publicitari, per tal que les festes majors dels districtes tinguin el relleu i la presència suficient com per esdevenir elements de cohesió del territori.

Eix estratègic 3: la presència de la memòria: de vila agrícola a ciutat de serveis

Objectius

- Potenciar el coneixement del passat per entendre la realitat actual.
- Conservar i difondre els elements constitutius del nostre patrimoni històric.

Projecte estratègic: *el Museu-monestir, al centre del patrimoni local*

Sant Cugat compta amb un dels elements patrimonials més importants de Catalunya: el monestir. En canvi és una ciutat que no ha sabut preservar suficientment la memòria del seu passat recent. El *Museu-monestir* com a pedra angular d'un extens programa de foment del patrimoni local que inclou la Casa Aymat, el Celler Cooperatiu, la vil·la romana de Can Cabassa, la capella i el forn de Sant Adjutori així com altres elements patrimonials locals, tangibles però també constituents del nostre patrimoni etnològic. I tot això amb una doble direcció: cap a la mateixa població per trobar arrels comunes i també cap a futurs visitants que han de veure en Sant Cugat i en el seu monestir un element històric de primer ordre.

Propostes d'acció principal

- Aprovar el catàleg de Béns Immobles de Sant Cugat sense el qual no és possible fer el pla director i establir un seguiment arquitectònic del terme municipal, declarant zona d'especial protecció el nucli antic.
- Fer un programa especial de difusió del patrimoni arquitectònic de Sant Cugat (edificis, carrers...).
- Fer programes que afavoreixin el coneixement del patrimoni històric, natural i cultural del municipi i la comarca entre els escolars.
- Promoure la investigació i recuperació del patrimoni immaterial.
- Reforçar el paper cultural, més enllà de l'urbanístic, del patrimoni arquitectònic de Sant Cugat.

Propostes complementàries

- Crear una línia editorial específica del patrimoni local que produeixi material informatiu. Tot i que la iniciativa hauria de ser municipal caldria pensar en fer-ho en col·laboració amb alguna editorial o amb el concurs d'algun patrocinador.
- Aprofundir en la recerca sobre la història local que permeti elaborar i editar unes guies històriques de Sant Cugat, rigoroses i actuals en el marc d'un programa de difusió de la història local que pot incorporar altres accions, com un curs permanent d'història de la ciutat.
- Garantir la coordinació entre les tres fons de documentació-arxiu existents (l'Arxiu Nacional com a dipositori de l'Arxiu Històric de la ciutat, l'Arxiu municipal com arxiu administratiu i la Biblioteca del Mil·lenari com a dipositaria de la col·lecció local) per potenciar la recerca històrica de forma dinàmica i integradora i

canalitzar les publicacions sobre història, patrimoni, etc. tot vetllant pel rigor i interès del que es publica.

- Planificar la política d'arxius de la ciutat i dotar-la de personal i recursos suficients. D'acord amb la llei d'Arxius, hi ha d'haver un arxiu municipal que incorpori l'arxiu històric i l'administratiu, amb un/a arxiver/a en cap i el personal de suport i pressupost suficient.
- Potenciar el coneixement de la història de la ciutat a través de cursos periòdics i estables als quals puguin accedir tant estudiants com ciutadans interessats en la història del seu municipi
- Donar més difusió a tot el material educatiu referent al patrimoni cultural, arquitectònic i natural que ja existeix però que no es coneix per la majoria de ciutadans.
- Fomentar el coneixement del patrimoni cultural i natural per part dels ciutadans i ciutadanes de Sant Cugat.
- Desenvolupar un programa de senyalització i de difusió del patrimoni arquitectònic i històric.
- Potenciació del turisme cultural a partir dels patrimoni arquitectònic, gastronòmic, artístic, etc. de la ciutat.
- Donar difusió als instruments descriptius (catàlegs arqueològic, de bens mobles i arquitectònic) que, tot i que estan realitzats, no es coneixen per part de la ciutat.
- Reforçar la tasca de l'arxiu de catalogació, conservació, acreixement i difusió del patrimoni històric els seus diferents suports: documental, fonogràfic, fotogràfic, cinematogràfic i videogràfic.
- Promoure i afavorir el lliurament a l'Arxiu de tot tipus de documentació relacionada amb la memòria col·lectiva que generen la ciutadania.
- Redactar un reglament del Servei d'Arxiu Municipal que contempli la gestió dels documents administratius, l'accés a la documentació i la protecció i la difusió del patrimoni documental del municipi.
- Deslligar la figura de l'arxiver/a municipal de la seva funció actual a l'OAC per garantir-ne una major dedicació.
- Potenciar i recuperar l'entorn natural de Sant Cugat, i potenciar el coneixement del Parc del Collserola.
- Convertir Collserola com eix vertebrador del patrimoni natural del municipi.
- Preservar i difondre el camí dels monjos com a element del patrimoni cultural i turístic de la ciutat.

Eix estratègic 4: la infància, punt de partida

Objectius

- Aconseguir una major cohesió entre els vells i els nous residents.
- Afavorir la integració dels adults a través dels infants.

Projecte estratègic: *la programació familiar, un espai a reforçar*

Al marge de l'origen de cadascú, dels gustos i afeccions, de professions, de zones de residència, etc., les activitats de lleure i cultura per a infants són nexes d'encontre dels adults, afavorint així la interrelació de les comunitats en el camí de la convivència. Aquests programes han de realitzar-se d'acord amb un calendari que faciliti la participació de les famílies a la vida cultural local.

Propostes d'acció principal

- Reforçar les programacions infantils a tots els equipaments culturals de Sant Cugat.
- Reforçar les programacions infantils en les activitats pròpies del cycle festiu.
- Afavorir aquelles iniciatives associatives que tinguin el públic infantil entre els seus destinataris preferents i coordinar-ho amb el Pla de Dinamització Educativa.

Propostes complementàries

- Establir una agenda cultural de caràcter específicament infantil o familiar.
- Mantenir i ampliar el treball que es fa conjuntament amb el sistema escolar i de lleure local. En aquest sentit, la Biblioteca del Mil·lenari i el Teatre-Auditori Sant Cugat en són bons exemples.
- Delegar una part important de la gestió de les activitats infantils en les entitats tal com s'està fent amb la programació infantil del Teatre-Auditori, realitzada a través de l'entitat La Xarxa.
- Adaptar el nou espai escènic de petit i mitjà format previst als espectacles infantils.

Eix estratègic 5: els centres de proximitat

Objectius

- Reforçar el paper cultural dels centres de proximitat en els diferents districtes i barris de la ciutat com a generadors de teixit social i d'equilibri territorial.
- Promoure la xarxa d'equipaments de proximitat al servei de la ciutadania.

Projecte estratègic: *la xarxa de centres de proximitat*

Els centres dels districtes i barris són, per la seva ubicació, facilitat d'accés, funció d'acolliment i facilitadora de prestacions, els espais idonis pel primer contacte de les ciutadanes i dels ciutadans amb la comunitat, amb el fet cultural, amb els serveis públics i amb les propostes associatives. Cal donar-los una configuració en xarxa (entre ells i, sobretot, amb altres equipaments i serveis municipals, associatius i privats) que permeti a les persones recórrer el camí des del punt d'inici a la totalitat de la trama cultural existent a Sant Cugat.

Propostes d'acció principal

- Establir una xarxa amb els centres de proximitat existents als districtes i barris de la ciutat així com els que cal preveure en els espais de nova construcció.
- Unificar la terminologia emprada en la denominació dels centres de proximitat dels districtes.
- Dotar els centres de proximitat de major activitat cultural podent funcionar en certes ocasions com a antenes dels programes, serveis i altres equipaments culturals existents o de nova creació.

Propostes complementàries

- Mantenir el treball de l'Àmbit de Cultura als centres de proximitat en col·laboració amb el servei gestor dels mateixos.
- Afavorir el desenvolupament de les propostes de les entitats culturals en els centres de proximitat. Afavorir el treball conjunt dels Consells dels districtes, les associacions de veïns i les entitats dels barris per tal de planificar aquestes propostes.
- Mantenir i reforçar, si cal, la presència de les activitats dels centres de proximitat en l'agenda de la ciutat.
- Incloure els espais de les entitats que ho vulguin a la xarxa de centres de proximitat.
- Reforçar els Punts d'accés dels districtes com a servei per aproximar encara més el sistema bibliotecari a la ciutadania
- Establir la complementarietat en la feina desenvolupada per la futura Biblioteca Central de Mira-sol i els centres de proximitat en aquest districte.

Ambit 4

Un nou impuls a la cultura

Eix estratègic 1: una mirada als creadors locals

Objectius

- Facilitar la creació dels artistes locals en els diferents sectors de la cultura.
- Facilitar la projecció cap a la societat i el mercat dels creadors locals consolidats.

Projecte estratègic: *Sant Cugat, ciutat de les arts, un programa integrat per a la creació i la formació*

Els creadors locals, en particular els que comencen, han de trobar un espai simbòlic però també real que els impulsi a trobar-se, els faciliti la seva vocació creadora i els permeti la millora de la seva feina. Això és vàlid per a grups teatrals o de músics, per a pintors o escultors, etc. Alhora, afeccionats avançats i vocacionals de la semi-professionalitat han de trobar un ensenyament avançat de qualitat en el terreny artístic. La interdisciplinarietat ha de ser patent tant en els termes com en els espais, les funcions i els recursos de tota mena. Una societat que no ajuda els seus artistes frustrarà les expectatives locals i serà sempre dependent de les propostes foranes.

Propostes d'acció

- Desenvolupar un programa on els creadors puguin treballar les seves propostes artístiques. Cal pensar en tallers per a artistes plàstics i visuals, estudis per a fotògrafs, bucs d'assaig per a músics o espais escènics per a grups de teatre o dansa. Caldria ubicar-los en els diferents espais que ofereix la ciutat: equipaments municipals ja existents (Casa de Cultura, etc.), equipaments de nova construcció (sala escènica de petit i mitjà format, Torreblanca, etc.), entitats, etc. Aquest programa s'autofinanciaria en gran part amb les quotes dels artistes.
- Crear un espai escènic per a espectacles de petit i mitjà format i per produccions que requereixin d'espais poc convencionals. En aquest sentit cal acabar de definir els acords amb la Unió Santcugatena o avançar definitivament en adjuntar aquest espai al Teatre-Auditori.
- Enfortir la xarxa de grups de teatre de Sant Cugat.
- Reforçar la feina del Museu de Sant Cugat per promoure i difondre les arts plàstiques, definir estratègies de coordinació amb els creadors, entitats del sector i amb l'Escola d'Art municipal per tal de promoure plans de formació i difusió.

Eix estratègic 2: els ensenyaments artístics, factor clau de la formació de públics i de creadors

Objectius

- Afavorir l'ensenyament artístic i la formació cultural en tots els sectors possibles
- Donar un nou impuls a la formació artística a Sant Cugat

Projecte estratègic: *el Pla integral de la formació artística*

La població de Sant Cugat demanda serveis de formació artística de qualitat. L'elevat nivell d'inquietuds culturals existent a Sant Cugat permet pensar que es donen les condicions per plantejar un ampli ventall d'ofertes formatives. Tot i l'oferta actual, la ciutat acolliria molt bé una proposta més extensa, de qualitat i coordinada d'elements formatius de l'ensenyament artístic. Val a dir que s'està parlant d'un esforç conjunt de tots els agents culturals locals i que la coordinació i la complementarietat és un dels principals factors d'èxit.

Projecte estratègic: *l'Escola d'Art de Sant Cugat*

Per la seva trajectòria i el seu potencial, les arts plàstiques juguen un paper destacat a Sant Cugat. En aquest sentit cal un centre de formació en arts plàstiques que integri totes les disciplines i les edats, ajuntant el Triangle destinat actualment als infants i la Casa Mònaco destinada avui als adults. Aquesta Escola d'art, juntament amb l'actual Escola de música Victòria dels Àngels constituïrien els dos vessants de la formació artística a la ciutat.

Propostes d'acció principal

- Instituir una Comissió Educativa Artística dins el Consell Municipal d'Educació que englobi tots els ensenyaments generals i artístics (plàstics, escènics, musicals, etc.).
- Assegurar-se que la Generalitat, com a institució competent, vetlli perquè s'imparteixi una educació artística de qualitat en tots els sectors en els que aquesta té competències i es compleixin els paràmetres establerts.
- Crear acords amb l'Institut del Teatre de Terrassa per desenvolupar a Sant Cugat accions formatives tot aprofitant el Teatre-Auditori i altres equipaments com el Teatre de la Unió, Casal Cultural de Mira-sol, etc.
- Fomentar la presència de les escoles públiques i privades de música de Sant Cugat a la Comissió de Música, per reforçar el diàleg entre els centres així com potenciar, dinamitzar i resoldre les necessitats comunes.

Propostes complementàries

- Avançar en la designació de Sant Cugat com a Centre de Creació en arts escèniques per part de la Generalitat de Catalunya.

- Donar suport a l'ensenyament musical que reben tots els infants i joves de Sant Cugat, sigui en centres públics o privats. Ampliar-ho a altres sectors (arts escèniques, arts plàstiques, etc.).
- Incorporar l'oferta privada en ensenyaments artístics de la ciutat a la guia dels centres d'ensenyament que edita regularment l'Ajuntament.
- Fomentar la connexió entre les escoles artístiques en tots els àmbits i l'associacionisme cultural de Sant Cugat i establir col·laboracions i activitats conjuntes.

Eix estratègic 3: per la difusió del coneixement contemporani

Objectius

- Mantenir l'oferta formativa cultural de base de qualitat a Sant Cugat.
- Fer del coneixement una àrea d'intervenció cultural.

Projecte estratègic: *Programa de difusió del coneixement contemporani*

Es tracta de facilitar a la gent les claus culturals que permeten la interpretació del món contemporani des d'un format eminentment, però no exclusivament, formatiu. En aquest apartat es pot incloure àrees tan apassionants com la difusió de la cultura científico-tècnica, la comprensió dels fenòmens socials actuals o un nou abordatge del taller com espai de creació, experimentació o debat, per citar només algunes possibilitats. Seguint el principi de subsidiarietat, el programa hauria d'establir convenis per a les seves activitats i considerar la seva descentralització amb les entitats interessades en acollir algunes de les activitats (cursos, conferències, etc.). Aquest programa és una oportunitat per revertir sobre el conjunt de la població el potencial de persones residents amb capacitat de transmetre a la comunitat aquests elements del coneixement contemporani. En aquest programa podrien confluïr les aportacions d'equipaments tan ben situats, per exemple, com el Museu de Sant Cugat o la Biblioteca del Mil·lenari, així com les d'entitats que ja desenvolupen accions amb els mateixos objectius: cursos de la Universitat Internacional de la Pau, el Congrés de la Ciutat i els debats "L'art a debat" de la Fundació Sant Cugat o accions com la Biennal d'Art Contemporani i el Premi de Poesia Gabriel Ferrater, entre d'altres.

Propostes d'acció

- Invitar les entitats de Sant Cugat a participar en el programa de difusió del coneixement contemporani.
- Fer convergir propostes i iniciatives dels programes i equipaments municipals en les accions del nou programa.
- Estendre l'acció del programa de difusió del coneixement contemporani als equipaments dels districtes.

Eix estratègic 4: el sector cultural privat, un potencial a desenvolupar

Objectius

- Fer del sector cultural privat de Sant Cugat un actiu important en la dinàmica local.
- Establir ponts de col·laboració entre tots els agents culturals.

Projecte estratègic: *per una indústria i un comerç cultural de qualitat*

Sant Cugat ha de ser conseqüent amb el potencial de la seva població i amb la voluntat de fer de la cultura un element distintiu de la ciutat. Cal arribar a tenir un comerç cultural de qualitat. Això vol dir disposar de bones llibreries, botigues de discos, botigues d'instruments de música, galeries d'art, cinemes, botigues d'artesanía artística, antiquaris, botigues de disseny, etc. Alhora cal aconseguir que aquest comerç sigui un element actiu de dinamització cultural de la ciutat, que s'impliqui en la seva dinàmica. A un altre nivell, Sant Cugat ha d'apostar per la cultura dins la seva línia actual d'industrialització de baix impacte ambiental. Això vol dir apostar per facilitar la instal·lació a la ciutat d'editorials, empreses discogràfiques, productores cinematogràfiques, etc.

Propostes d'acció principal

- Generar acords per fomentar el comerç i la indústria cultural d'iniciativa privada (música, arts plàstiques, premsa...) mitjançant convenis i revitalitzar-los amb un suport econòmic i infraestructural inicial per part de l'Ajuntament, dins el marc que la llei permeti.
- Buscar suport en altres institucions (Institut Català de les Indústries Culturals de la Generalitat, per exemple) per tal d'enfortir la indústria i el comerç cultural local.
- Potenciar el fet cultural com a motor econòmic i generador de nous jaciments d'ocupació qualificada.

Propostes complementàries

- Fer un estudi sobre la influència del sector privat cultural a Sant Cugat.
- Ampliar els acords entre la iniciativa privada i l'Ajuntament (Àmbits de cultura, educació i joventut), centrats actualment sobretot en les galeries d'art, per fomentar la promoció cultural de la població, els joves en particular.
- Reforçar la recerca de patrocini per a la cultura (municipal i d'entitats), en el món de l'empresa creixent a Sant Cugat.

Eix estratègic 5: la comunicació de la cultura, una aposta important

Objectius

- Facilitar l'accés de la població a la vida cultural santcugatena.
- Integrar tots els esdeveniments i informacions culturals en un únic pla d'acció comunicativa.

Projecte estratègic: *establir un Pla de comunicació integral*

Tot i els esforços que s'estan realitzant actualment, la comunicació ha de seguir essent un dels eixos de l'acció cultural si es vol arribar al conjunt de la població. Cal una estratègia de comunicació que contempli tots els àmbits de la cultura, tots els grups de població, tots els formats, etc.

Propostes d'acció principal

- Mantenir l'Agenda de la ciutat com el principal i més immediat vehicle de difusió de l'activitat cultural, tant en els seus suports impresos en els mitjans de comunicació ja existents com en la pàgina web de l'Ajuntament, específicament en el Portal d'entitats, i en la revista municipal, Sant Cugat avui.
- Generar llistes de distribució de cada centre i llistes de distribució d'SMS per tal de fer arribar la informació específica personalitzada.
- Augmentar la presència en l'Agenda de la ciutat de les entitats culturals i de les activitats generades per aquestes, així com del sector privat.
- Tenir en compte els mitjans de comunicació generals (sobretot *TOT Sant Cugat*, *Diari de Sant Cugat*, *Diari Ateneu*, *On? a Sant Cugat*, *Urbslicens*, Ràdio Sant Cugat, TV Sant Cugat, web de l'Ajuntament). Crear sistemes que causin impacte per a la informació cultural (pantalles de *leads*, "pirulís" lluminosos, etc.).
- Establir estratègies de comunicació i marketing comuns entre les entitats i l'Ajuntament per tal de difondre les activitats culturals de la ciutat.
- Estendre l'àmbit d'acció de la comunicació a l'entorn metropolità.

Propostes complementàries

- Donar suport a l'accés als mitjans de comunicació per part de les entitats culturals del municipi.
- Elaborar bases de dades adequades a cadascuna de les estratègies comunicatives i mantenir-les actualitzades.
- Incloure les dades de contacte bàsiques de les entitats culturals a la pàgina Web i a la revista municipal de l'Ajuntament, Sant Cugat avui.
- Potenciar Internet com a canal per afavorir la participació a partir del fet cultural.
- De manera general en tota la programació cultural i per a la seva difusió en particular, cal establir els mecanismes necessaris per adaptar-les a persones amb disminucions sensorials. En aquest sentit hi ha un seguit de possibilitats: informació i agendes orals, adaptacions dels programes convencionals, programes de ma en suport accessible, pàgines Web més accessibles (sobretot les de les entitats),

visites guiades i documentació adequada a exposicions, etc. En aquest sentit es proposa elaborar un pla d'accés a la cultura per a tot tipus de persones amb disminucions.

Eix estratègic 6: cultura i educació: cap a la creació de nous públics

Objectius

- Fomentar l'accés de la població a la vida cultural santcugatenca.
- Arribar a nous públics als quals costa apropar a la cultura.

Projecte estratègic: *establir un Pla d'accés de nous públics a la cultura.*

Si es vol que la cultura sigui un dels elements distintius de Sant Cugat i un element d'integració social, cal redoblar els esforços en la creació de nous públics per a la cultura. I en aquest sentit s'està parlant dels infants que han d'adquirir els hàbits culturals, dels joves que han de poder incorporar-se activament a la dinàmica cultural local, als adults que no troben mai el moment d'apropar-se a la pràctica cultural o a la gent gran que no ha accedit mai a normalitzar la presència de la cultura en les seves vides. Però també, entre d'altres, als immigrants que no acaben de veure en la nostra cultura un element d'atracció, als residents d'arribada recent que desconeixen el potencial de la cultura local o als santcugatencs de sempre que s'han mantingut al marge de les propostes culturals més contemporànies.

Propostes d'acció principal

- Reforçar el Pla de Dinamització existent sobretot des del Teatre-Auditori, la Biblioteca i el Museu per educar, formar i potenciar nous públics.
- Reforçar els mecanismes per a la transversalitat del Pla d'Educació en l'àmbit de la cultura i per a la transversalitat del Pla de Cultura en l'àmbit de l'educació.
- Reforçar l'estabilitat de les programacions culturals com a estímul i incentiu dels hàbits de consum cultural i garantir-ne la seva continuïtat al llarg del pas dels anys.

Propostes complementàries

- Incrementar encara més els programes i projectes culturals adreçats als escolars i universitaris que contemplin de manera específica les activitats organitzades per l'Àmbit de Cultura i per les entitats culturals de la ciutat.
- Arribar a acords amb els centres docents per tirar endavant projectes de difusió de la vida cultural santcugatenca i de promoure'n la participació.
- Garantir els recursos necessaris per mantenir els programes d'educació i creació de nous públics que es desenvolupen en l'actualitat.
- Fomentar la participació ciutadana a les escoles i instituts mitjançant les AMPA i els consells escolars.
- Ampliar els programes que afavoreixin el coneixement del patrimoni natural i cultural del municipi i la comarca entre els escolars.
- Proposar a primària i secundària l'apadrinament d'escultures.

Eix transversal 1: mantenir la qualitat com un signe distintiu de l'oferta cultural a Sant Cugat

Objectius

- Garantir a la ciutadania una oferta cultural de qualitat.
- Prestigiar l'oferta cultural sancugatenca en la comarca i en l'àmbit metropolità i generar sinèrgies amb les ofertes culturals del nostre entorn.

Proposta d'acció

- Mantenir l'esforç per la qualitat a tots els nivells de les propostes culturals a Sant Cugat: foment de la creació, formació i difusió, tant per part de l'Ajuntament com de les entitats i el sector privat. Aquest manteniment de la qualitat està associat a la dignitat tant en els continguts d'allò que es programi a la ciutat com en la forma d'allò que es fa. La qualitat no té perquè comportar un encariment de preus pel consumidor final. Cal separar també la necessària qualitat de la temptació de la cultura "d'aparador" o que només vol crear impacte sense anar al fons dels valors que comporta la cultura.

Propostes complementàries

- Ser curosos amb el contingut de les programacions artístiques, vetllar per uns estàndards mínims de qualitat en el treball dels creadors quan es presenten en públic i ser exigents amb la dignitat de tot acte cultural.
- Aplicar el concepte de qualitat a la comunicació (tant en el missatge com en el suport) que desenvolupen tant l'Ajuntament com les entitats i el sector privat a l'hora de difondre les activitats culturals.
- Vetllar pel bon estat i l'adequació dels espais d'ús cultural.
- Ser exigents amb el tractament del fet cultural en els mitjans de comunicació de masses.

Eix transversal 2: fer dels joves un sector prioritari d'actuació

Objectius

- Aconseguir que els joves s'integrin plenament en el conjunt de la vida cultural santcugatena.
- Assolir un nivell d'atencions i prestacions que permeti als joves desenvolupar les seves inquietuds culturals a Sant Cugat.

Proposta principal d'acció

- Recollir les recomanacions sobre cultura que es facin en el Pla Local de Joventut i coordinar-se amb aquest a l'hora de planificar l'acció municipal dirigida a aquest sector de població.

Propostes complementàries

- Desenvolupar un treball transversal entre les regidories de Joventut i Cultura per tal d'apropar el món juvenil a la cultura i l'activitat cultural.
- Preveure les noves formes d'associacionisme de la joventut i posar-les en relació amb la cultura.
- Reconèixer i potenciar el paper dels grups informals i emergents de component bàsicament jove en la dinàmica cultural local.
- Potenciar l'associacionisme cultural juvenil.
- Facilitar el voluntariat i la incorporació del jovent en les entitats culturals locals.
- Contemplar la Comissió de Joventut com a interlocutor i fer que la veu del jovent es faci escoltar a la ciutat mitjançant aquesta comissió.
- Fer unes Jornades culturals de i per a la joventut.
- Rehabilitar i definir l'ús de la Masia Torreblanca com a Casal de Joves.
- Atendre especialment les necessitats dels joves amb vocació artística afavorint espais pel seu desenvolupament: creació, assaig, producció, exhibició, formació, etc.
- Estudiar la possibilitat d'un alberg de joventut a la nostra ciutat.
- Afavorir la incorporació dels joves al Consell de Cultura i a les comissions Ciutadanes.
- Crear l'hàbit de consum cultural en els més joves com a forma de creixement personal però alhora també com a mode d'integració en la vida cultural de la ciutat.
- Establir programes culturals adreçats als escolars i universitaris que contemplin les activitats organitzades per l'Àmbit de Cultura.
- Assegurar preus populars i assequibles per als joves en tots aquells actes culturals promoguts per l'Ajuntament i arribar a acords amb tots els agents culturals per tal que aquests descomptes arribin al màxim nombre d'actes possibles.

4. ANNEXOS

Participants en les diferents fases del Pla de Cultura

Aquest Pla ha estat possible gràcies a la participació, la implicació, les aportacions, les idees i les opinions d'un nombre molt elevat de ciutadanes i ciutadans així com de professionals que han intervingut en les seves diferents fases. Aquests són:

Fase de seminari intern i entrevistes a tècnics i responsables municipals:

Lluís Campins
Marta Canas
Marta de Castro
Maria Farriol
Pepa Forn
Jordi González
Luís Hosta
Josep Massagué
Ferran Orozco
Rosa Pitarch
Jordina Puntí
Alba Rodríguez
Àngels Seix
Àngels Solé
Pep Tugues

Fase de consulta oberta: Taules de diagnòstic

A la fase de consulta oberta pel diagnòstic, realitzada entre gener i febrer de 2004, varen participar un total aproximat de 170 persones de la ciutat prou representatives dels diferents territoris, edats, gèneres, sectors professionals, afeccions culturals i pertinença associativa.

Sense elles aquest pla no hauria estat possible.

Les Taules de diagnòstic es varen organitzar de la manera següent:

Cultura i territori

Experta local: Neus Ribatallada
Expert extern: Esteve León
Tècnics municipals: Ferran Orozco i Jordi González
Moderació: David Roselló i Carme Garcia
Coordinació: Pep Tugues
Relatoria: Alba Rodríguez

Cultura i societat

Experts locals: Mariona Benet i Joan Serra
Expert extern: Santi Martínez
Tècnics municipals: Jordi González i Rosa Pitarch
Moderació: David Roselló i Carme Garcia
Coordinació: Pep Tugues
Relatoria: Maria Farriol

Cultura i memòria

Experts locals: Gemma Foj i Toni Bardavio
Expert extern: Carles Vicente
Tècnics municipals: Lluís Campins i Pepa Forn
Moderació: David Roselló i Santi Martínez
Coordinació: Pep Tugues
Relatoria: Marta de Castro

Cultura i creació

Experts locals: Toni Mira i Lluís Ribas
Expert extern: Oriol Picas
Tècnics municipals: Àngels Seix i Gerald Fannon
Moderació: David Roselló
Coordinació: Pep Tugues
Relatoria: Marta Canas

Fase d'entrevistes:

A la fase d'entrevistes obertes han participat una trentena de persones que han volgut donar el seu parer sobre l'estat actual de la cultura a Sant Cugat.

També el Pla els deu gratitud per les seves aportacions.

Fase de consulta oberta: Taules de propostes

A la fase de consulta oberta per establir les propostes del Pla han participat més d'un centenar de persones en les diferents trobades i s'ha rebut les aportacions de persones que no varen poder ser-hi presencialment. Aquesta fase es va realitzar entre octubre i novembre de 2004.

Les Taules de propostes es varen organitzar de la manera següent:

Sant Cugat més enllà

Tècnics municipals: Ferran Orozco i Jordina Puntí
Expert extern: Carles Prats
Coordinació: Pep Tugues i Carme Garcia

Serveis, programes i equipaments

Tècnics municipals: Lluís Campins i Àngels Seix

Expert extern: Carles Giner

Coordinació: Pep Tugues i Carme Garcia

El paper del teixit cultural a la ciutat

Tècnics municipals: Jordi González i Pepa Forn

Expert extern: David Roselló

Coordinació: Pep Tugues i Carme Garcia

Aquest Pla ha rebut el recolzament de la majoria de les entitats i associacions culturals de la ciutat, que han participat activament amb les seves aportacions. A totes elles el nostre agraiement.

Entre aquestes entitats, volem destacar les entitats que van presentar un document de treball i reflexió per la seva especial implicació i participació:

- Associació Cultural Font Xica (Can Barata)
- Ateneu Santcugatenc
- Club Muntanyenc Sant Cugat
- Esbart Sant Cugat
- Federació d'Associacions de Veïns
- Firart
- Fundació Sant Cugat
- La Guitza
- Maulets
- Societat Coral La Unió Santcugatenc i les seves seccions
- Universitat Internacional de la Pau

I, entre d'altres, esmentar particularment:

- Acció Cultural de Sant Cugat
- Agrupació Cultural i Musical de Les Planes
- Agrupació Promotora de Festes i Actes Tradicionals Districte 5è (Mira-sol)
- Agrupació Teatral de La Floresta
- Associació Amics de la Unesco Valldoreix-Sant Cugat
- Associació Aula d'Extensió per a la Gent Gran de Sant Cugat
- Associació Club Cantarell
- Associació Cultural Brou d'Arts
- Associació Curts i Més
- Associació Espais d'Art de Sant Cugat
- Associació Llibre Gegant de Sant Cugat
- Associació Musical Aula de So
- Associació Orquestra Fusió Sant Cugat
- Associació per la Preservació del Patrimoni Cultural Sant Cugat
- Associació Veïns Sant Joan de Mira-sol
- Atena, Dones de Sant Cugat
- Camerata Sant Cugat

- Caparrots de Sant Cugat
- Castellars de Sant Cugat
- Comissió de Festa Major i Barraques
- Cor Aulos, Associació Musical i Cultural
- Diables de Sant Cugat
- Entitat Sardanista de Sant Cugat
- Fundació Orquestra Sant Cugat
- Geganters i Trabucaires de Sant Cugat
- Grup d'Estudis Locals
- Joventuts Musicals de Sant Cugat
- Òmnium Cultural Sant Cugat
- Òpera de Cambra Sant Cugat
- PROFESLO. Promotora de Festes Locals
- Promúsica Sant Cugat
- Tetratreteatre
- Valldaurex-Centre d'Estudis de Valldoreix

Crèdits

El Pla d'Acció Cultural és una iniciativa del Servei de Cultura de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès que compta amb el suport de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a través del Centre d'Estudis i Recursos Culturals.

De manera general han participat en l'elaboració d'aquest Pla:

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

Àngels Solé, tinenta d'alcalde de Cultura, Educació, Esports i Turisme
 Ferran Orozco, director d'Àmbit de Cultura, Educació, Esports i Turisme
 Lluís Campins, director del Museu de Sant Cugat
 Jordi González, cap de Servei de Cultura i Turisme
 Rosa Pitarch, cap de Servei d'Educació
 Àngels Seix, directora del Centre Cultural Sant Cugat
 Pepa Forn, directora de la Biblioteca del Mil·lenari
 Gerald Fannon, programador del Teatre-Auditori Sant Cugat
 Pep Tugues, cap de Comunicació de Cultura, Educació, Esports i Turisme i coordinador del Pla

Diputació de Barcelona

Esteve León i Aguilà, coordinador de l'Àrea de Cultura
 Francesc Vila i Albet, cap del Serveis de l'Àrea de Cultura
 Jordi Permanyer i Bastardas, cap del Servei de Biblioteques
 Oriol Picas i Riera, director de la Oficina de Difusió Artística
 Carles Prats i Maeso, director del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
 Carles Vicente i Guitart, director de l'Oficina de Patrimoni Cultural
 Carme Garcia i Soler, tècnica del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
 Santi Martínez i Illa, tècnic del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Hugo Romera i Juárez, col·laborador del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Agnès Pros, col·laboradora del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Coordinador metodològic i redactor del Pla de Cultura.

David Roselló i Cerezuela, director de Nexe cultural SL.

Sant Cugat del Vallès, juny de 2005